

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

G. L. W A D.

OM

EGGERT CHRISTOFFER KNUTH

OG

SØSTER LERCHE.

OM
EGGERT CHRISTOFFER KNUTH
OG
SØSTER LERCHE.

OM
EGGERT CHRISTOFFER KNUTH
OG
SØSTER LERCHE.

ET MINDESKRIFT
I ANLEDNING AF
DEN 10. OCTOBER 1681 OG 1881.

AF
GUSTAV LUDVIG WAD,
Candidat i Statsvidenskaberne.

KJØBENHAVN.
TRYKT HOS NIELSEN & LYDICHE.
1881.

JNDLEDNING.

Der er hos Mennesket en naturlig Drift og Lyst til at lære sin Slægt at kjende, at faa Underretning om, hvilke Personer, Mænd og Qvinder, Man skylder sin Tilværelse; i ethvert Menneskes Aarer flyder Blod af en utallig Skare af Individier, som alle have bidraget til Dannelsen af det samme Product, den nu levende Person, i hvis sjælelige og legemlige Ægenskaber Forfædrene maa kunne gjenfindes. Ligesom Man kun kan lære et Lands Tilstand og Forhold grundig: at kjende og forstaa ved at lære dets Historie og Udvikling gjennem Tiderne at kjende, saaledes ville mange Ejendommeligheder hos det enkelte Menneske træde frem for os i et klarere Lys, naar vi kjende de Personer, fra hvem han nedstammer.

Maaske er det denne Tanke, der ubevidst slumrer hos mange og derved uvilkaarlig hendrager dem til

Fortiden, Forfædrene og Slægten; det er Blodets Baand og Blodets Røst, som forener ikke alene de nu levende med de henfarne, men ogsaa de forskjellige Grene af Slægten med hverandre.

Intet er saaledes skikket til at vedligeholde en Slægt og dens Traditioner som, hvad man kunde kalde Slægtens Stabilitet, d. v. s. dens Fastknytning til og Vedhængen ved den samme Plet paa Jorden gjennem Tiderne; naar den ene Generation efter den anden vandrer paa de samme Steder, dyrker de samme Marker eller beboer det samme Hjem, dannes der en Følelse for Slægtens Enhed og for Hjemmet, som vanskelig findes, hvor disse Betingelser ikke ere tilstede. I Nutiden kunne kun de allerfærreste Slægter glæde sig ved denne Stabilitet; de fleste Familier føre mer eller mindre et Nomadeliv, idet de tvinges til at flytte fra det ene Sted til det andet, en Skjæbne, der især rammer alle Embedsmænd.

Netop paa Grund af denne Omflakken og Nutidens sørgeligt spredende Character er det bleven af saa meget desto større Vigtighed og Interesse for en Slægt at kjende sig selv, d. v. s. have Rede paa sine forskjellige Forgreninger og dissers fælleds Forfædre, og ved stadig Forbindelse knytte det adskilte sammen. Derved oprettholdes Traditionen og de yngre Slægtled ville ved at kjende de ældre og fjernere have en Spore til at søge

at naa dem óg føre Slægten fremad; Stilstand er Tilbagegang.

I de sydeuropæiske Lande har det siden den tidlige Middelalder været Skik i mangfoldige Slægter, at Familiefaderen førte en saakaldt *Livre de raison*, en Bog, hvori han først optegnede sin Slægts Genealogi og sine Forældres Levnet, og derefter meddelte alt om sig selv, der kunde have Interesse for Efterkommerne; Man begyndte med sit eget Levnetsløb, Giftermaal, nøjagtige Opgivelser om sine Børns Fødsel, Opdragelse og videre Uddannelse, og endelig Oplysning om vigtigere Begivenheder i Hjemmet. Dernæst fulgte Beskrivelse af Slægtens Ejendomme med deres Historie og Tilstand, og endelig til Slutning Familiefaderens Testamente, hvortil sluttede sig de almindelige Raad og Leveregler, som han kunde ønske at indprente sine Børn. Disse Familiebøger fortsattes fra Fader til Søn, altid af Slægtens Hoved — de yngre Sønner toge Afskrifter af den oprindelige Bog til Fortsættelse i deres egne Grene af Slægten; saa stærk har denne Skik været, baade blandt høje og lave, at Man har Exempler paa, at en saadan Bog er ført fra Fader til Søn fra det fjortende Aarhundrede til ind i det nuværende, og det af simple Fæstebønder; Familiebogen er nedarvet tillige med Ejendommen, og enhver ny Besidder har anset det for sin Pligt at værne om begge. I de seneste Aar har den Skik at føre en *Livre de*

raison paa ny taget Opsving i Frankrig, takket være det Arbejde, som en fransk Forfatter, *Charles de Ribbe*, har anvendt i denne Sags Tjeneste ved Foredrag og historiske Skrifter, i hvilke han paaviser den store Indflydelse, saadanne *Livres domestiques*, Hjemmets Bøger, kunne udøve paa Familiefølelsen og Kjærligheden til Hjemmet.¹⁾

Her i Danmark har det ganske vist aldrig været Skik at føre slige Familiebøger; Man har nok en stor Mængde Optegnelser af Familiefædre om deres Liv og deres Slægt; men kun sjeldent ere disse Redegjørelser for et Slægtleds Færden og Virken fortsatte af Efter-slægten, og en saadan uafbrudt Række af Meddelelser fra Fader til Søn, som ovenfor omtalt, eksisterer aldeles ikke hos os; ofte ere de tværtimod i Tidens Løb, efter Nedskriverens Død, blevne betragtede som overflødigt og unyttigt Skrammel, Man burde blive af med jo før jo heller. Slægtsfølelsen er ikke stærk, og uheldige Sædvaner bidrage ogsaa til at svække den og udviske

---

1) Hans Skrifter herom ere: *Les familles et la société en France avant la révolution, I—II, 4. éd. Tours 1879*; *Le livre de famille, Tours 1879*. Et tredie Skrift af de Ribbe med Titel: *Une famille au XVIIe siècle, 3. éd.* beklager jeg ikke at kjende. En fortrinlig Tale, holdt af de Ribbe den 12. Juni 1878 ved *l'assemblée des catholiques*, er ogsaa udkommen i Tours 1879. En anden fransk Forfatter, *Adrien Arcelin*, har skrevet i samme Retning: *Les archives domestiques et les livres de famille, Paris 1878 (Extrait des Annales de l'Académie de Mâcon)*.

Traditionen og Mindet om Fædrene; det vilde jo dog være det naturligste, om de til en Slægt eller en Gren af en Slægt hørende Papirer, Breve, Portraiter og lignende Gjenstande forbleve i Slægten for ved at nedarves i denne at opretholde Mindet; men i Steden for, at alt dette; der danner en Slægts Archiv, ved Arvefald burde tilfalde, om ikke den ældste Søn, saa den, der i andre Henseender ved sine Interesser og sin Stilling ydede størst Sikkerhed for Bevarelsen, saa er det en ganske almindelig Skik, at alle slige Sager ved Forældrenes Død splittes ad mellem alle Børnene; hvis det endda blev mellem Sønnerne, kunde det forsvares, men Delingen er særlig til Fordel for Døtrene; dette er den Uskik, der drager de beklageligste Følger efter sig; thi ved at indgaa Ægteskab komme Døtrene til at tilhøre andre Slægter; deres Efterkommere have ingen synderlig Interesse for deres Forfædre paa mødrene Side, og ved atter at uddeles til Døtre og Døtres Døtre vandre efter Haanden gamle Familieportraiter og mange andre Ting over til Personer, for hvem de ere værdiløse og af hvem de derfor lide Vanrøgt, i Steden for at de ved at gaa fra Søn til Søn kunde have vedligeholdt Traditionen og knyttet de unge og de gamle sammen, knyttet de nulevende til de henfarne. De Forhold, der frembyde den største Opfordring til og Lethed ved at holde et Familiearchiv samlet, findes selvfølgelig ved faste Ejendomme,

der ved særegne Majoratsbaand have rimelig Udsigt til i lange Tider at blive i samme Slægt.

Derfor ere egentlige Slægtarchiver eller Familiearchiver en stor Sjældenhed her i vort Fædreland. Enkelte ældgamle Slægter have igjennem Generationer opbevaret Documenter af stort Værd; den nu forlængst uddøde Adelslægt LUNGE havde sit Archiv¹⁾, og ROSENKRANTZNERNE, en Slægt, i hvilken en Tid lang hvert nyt Slægtled gjorde sit til at fordunkle Forjængernes Berømmelse ved at føje nye Bedrifter til de gamle, vogtede samvittighedsfuldt gennem Aarhundreder paa mangfoldige skriftlige Vidnesbyrd om sine Medlemmers ypperlige Stilling og Fortjeneste baade blandt Statsmændene og de Lærde; enkelte af Archivsagerne, der vare ordnede i over halvtredsindstyve Pakker, gik op til Midten af det trettende Aarhundrede, og fra Aar 1428 blev Samlingen især righoldig. I Gehejmearchivet gjemmes en Registrant over denne Slægts Archiv; men desværre, det er ogsaa det meste, der er levnet af dets rige Indhold; med et af Slægtens Medlemmer kom det til Norge, hvor det i dette Aarhundrede er blevet et Bytte for Luerne. En anden gammel og navnkundig Adelslægt, der til Tider har spillet en stor Rolle i Danmarks Historie, er BILLERNES Æt; fra Aar 1543 har

---

1) En Fortegnelse over dets Indhold findes i Gehejmearchivet.

Man en Fortegnelse over de af Slægtens Brevskaber, der gjemtes i et Skab i Taarnet paa Søholm i Stevns herred; det indeholdt Documenter fra Aaret 1392 af.

Var det sjeldent, at de Actstykker, i hvilke Slægtens Medlemmers personlige Liv og Virksomhed var afprøget, nedarvedes og holdtes samlede, saa var det i de svundne Aarhundreder desto hyppigere, ja næsten ufravigeligt, at der ved de faste Ejendomme og da især paa Herregaardene ophobedes en stor Mængde Documenter, som angik Ejendommenes Skjæbne: Skjøder, Mageskiftebreve, Pantebreve og hvad Navn den Slags Papirer nu kunne have, og naar denne Hengjemmen fortsattes gennem Slægtled, opstod der herved — om ikke egentlige Familiearchiver — saa dog værdifulde Bidrag til saadanne. Man har rigtigheden gjort opmærksom paa¹⁾, at der var al Grund til at bevare disse Documenter som en stor Skat, thi ved Tabet af dem satte Man hele sin Velfærd paa Spil paa en Tid, da der ikke af det offentlige var gjort synderligt for at føre Control med Transactioner mellem Mand og Mand. Et Sted omtales det (1537), hvorledes Hr. Knud Ruds og andre gode Mænds Breve laa kastede af de Kister, hvori de havde været, i

---

1) *Tr. Lund*, Danmarks og Norges Historie i Slutningen af det 16. Aarhundrede I, 3. Bog, S. 187 fg.

alle Vraaer paa Kjøbenhavns Slot, den Gang Kong Christian III fik dette. ¹⁾).

Herregaarde kunne jo afbrændes og ødelægges lige saa vel som alle andre private Bygninger, og derfor var det naturligt, at Man søgte et Opbevaringssted for sine kostbare Papirer, som om muligt frembød endnu større Sikkerhed for disses Conservering, og saa faldt Tanken naturligt paa Kirkerne; at en Kirke fortæredes af Ilden, var rimeligvis den Gang, som nu, sjeldnere end Ilds-vaade paa andre Bygninger, og Stedets Hellighed i Forbindelse med Ensomheden maatte synes en yderligere Betryggelse imod, at Uvedkommende skulde forgribe sig paa Skatten, naar den da ellers stod i et Rum af forsvarligt Murværk og „under gode Mænds Forsegling“ ²⁾, eller som det saa pudsigt hedder om nogle Breve fra Kyholm, at de havde staaet der „under langvarige gode Mænds Forsegling“ ³⁾. I en Bygning ved Helligaands Kirken i Kjøbenhavn havde mange Adelslægter deres Archiver; her plejede de at holde Møder, og saa var det jo beqvemt at have Brevkisterne i Nærheden; i Aaret 1593 nævnes det saaledes, at en

¹⁾ Rigens Forfølgningsbog 1592—98. Denne Notits skylder jeg Hr. Ltn. Plesner.

²⁾ Fyenske Tegnelser i Gehejmearchivet, IV, 239, 8. Juni 1633, og mange andre Steder.

³⁾ Jydske Tegnelser VII, 213, 29. August 1623.

Mængde Adkomstdocumenter, tilhørende Slægten GYLDENSTIERNE, maatte søges i en Kiste i Helliggesthus.¹⁾ I Aaret 1624 fik Sten Willomsen og Mogens Kaas Befaling til at opbryde et Jernskrin i Vor Frue Kirke, som indeholdt afgangne Frederik Qvitzous og Fru Pernille Ruds Brevsager.²⁾ Brevkisterne fra Helligaands Kirken flyttedes nemlig til Sacristiet i Vor Frue Kirke, hvor Resterne af dem i Aaret 1731 blevne fundne og reddede; fundne havde de egentlig nok været før, forsaavidt som forskjellige Haandværksfolk, der arbejdede i Kirken ved dens Gjenopførelse efter Branden 1728, havde ransaget Brevkisterne og benyttet Indholdet paa deres Maade, der dog næppe var synderlig heldig, som naar f. Ex. en Familiefader brugte ESKE BILLES Breve som vanskelige Øvelser i Skriftlæsning for sine Børn.³⁾ En af de berømteste af disse Samlinger af Documenter var BILLERNES Archiv, der ogsaa indeholdt mange værdifulde private Breve, som nu, i det mindste for en Del, gjenfindes i det Kongelige Bibliotheks Samling af danske Adelsbreve, en fortrinlig Kilde til Fædrelandets Historie, men hvis Værd Dag for Dag forringes af den

---

1) *O. Nielsen*, *Kjøbenhavns Historie og Beskrivelse* III, 39, *Rørdam*, *Monumenta Historiæ Danicæ* II, 214—15.

2) *Sjæll. Tegnelser* XXII, 383, 14. Juli 1624. XXIV, 4, 8. Jan. 1628.

3) *Ny Danske Magazin* III, 29—30.

skaanselløse Ælde. Men med hvor mange Omstændigheder det var forbunden at faa Adgang til Slægtens Brevkister, derom faar man et klart Indtryk ved at læse følgende kongelige Befaling til *Jens Juul* og *Jens Bielke*.¹⁾

„Christian IV etc.

Helse Eder Os elskelig Jens Juul til Aabjerg og Jens Bielke til Østeraad, vore Secreterere, kjærligen med Gud og Vor Naade. Videt, eftersom Vi naadigst komme udi Forfaring, hvorledes nogen afgangne Her Eske Bille til N.²⁾ hans Breve, adskillige Anliggende anrørendes, nogen Tid siden forleden skal være indlagt udi Hellig Giestes Kirke her udi Vor Kjøbsted Kjøbenhavn og Vi naadigst have foreholdt hans Arvinger samme Breve med det forderligste deden fra at skulle udtage, saa mange der kan findes, som dennem angjældendes ere, og udi en anden Forvaring at henflytte; og endog de alle ikke endnu efter skriftlig Advarsel skal være tilstede, saa agter dog de, som tilstede ere, saadan Vores naadigst Befaling med det første at efterkomme, og paa det de, for de andre deres Forsømmelse paa fornævnte Breve eller i andre Maade ikke skulle lide Skade, da bede Vi Eder, befale, saa og hermed Fuldmagt give, at I retter Eder efter udi fornævnte Hellig-

---

¹⁾ Sjællandske Tegnelser, XX, 224.

²⁾ Formentlig Eske Bille til Svanholm.

giesthus Kirke Eder at henføje og tilstede være, naar de forseglede Kister og Skrine, som fornævnte Breve findes udi, skal aabnes, og da fornævnte Breve saa mange dennem anrørendes ere (som forberørt er) under Eders Hænder at registere og dennem overantvorde. Tagendes en rigtig Reversal af enhver dennem, paa hvis Breve I udi saa Maade dennem leverendes vorder, og den udi fornævnte Brevkiste og Skrine igjen til Efterretning indlægger, saa vel som samme Kister og Lykkelser tilslutter og forseglar, som I ville ansvare og være bekendt.

Hafniæ 13. Juli Anno 1608.“

En interessant Redegjørelse for, hvorledes en saadan Aabning af Brevkister gik for sig, haves i følgende Actstykke angaaende de Billeske Breve paa Søholm; Originalen findes i Danske Adelsbreve paa det kongelige Bibliothek (Fasc. 5) og er bleven mig meddelt af Registratoren i Gehejmearchivet, Hr. Lieutenant Plesner, hvem jeg herved aflægger min oprigtige Tak for denne og andre værdifulde Oplysninger. Documentet lyder saaledes:

„Vi efterskrevne *Eiler Krafse* til Assendrup, *Mattis Fersen*, Sognepræst i Hedinge og Provst i Stevns Herred, *Hans Andersen*, Sognepræst i Magleby, og *Anders*, Degn ibidem, gjøre alle vitterligt og kjendes med dette

vort aabne Brev, at Aar efter Christi Fødsel 1563 den 15. Dag Januarii vare vi forsamlede her paa Søholm og kjærligen tilbodede af salig Hr. *Anders Bildes* Børn at overvære paa Taarnet paa Søholm den Stund, de udtog nogle Breve af deres Breveskab og af en gammel Ørk, som stode beseglede med et Sparre - Vaaben og Fru *Sidselle Bildesdatters* Segl, hvilke vi funde for os hele og hulden; desligeste fandtes og Nøglen til Taarnet og til Breveskabet beseglede med hele og hulden Indsegle. Og toge vi af Breveskabet først et Brev paa 2 Gaarde i Villandsherred i Allerup, som vi antvorde Fru *Erme-gardt Bildesdatter*; thi hun beklaget sig, at der var Trætte paa samme Gaarde. Desligeste udtog vi tvende Pantebreve, lydendes paa to Gaarde i Kjøng, det ene paa 300 Mark, som var et Pergament Brev, udgiven under Guds Aar 1534, det andet et Papirs Brev paa 100 Mark, udgiven under Guds Aar 1537, som vi antvorde *Frantz Bilde*, thi han havde faaet Kongelig Majestæts Brev at skulle antvorde Bjørn Kaas samme Breve paa hans Naades Kongelig Majestæts Vegne og igjen an-namme saa mange Penge, som samme to Gaarde stod i Pant for, alle hans Medarvinge til det bedste. Der-næst toge vi ud af fornævnte gamle Ørk et Pergaments Brev, lydendes paa de Skovslodder udi Skaane. Des-ligeste fandtes der en liden Kiste med en laaden Hud beslagen uden paa, staaendes paa fornævnte gamle Ørk,

og der vi løfte samme Kiste af Ørken, da gik Snorene sønder, som Kisten var beseglet med. Den samme Kiste vare vi intet udi, men strax beseglede den igjen med vore Signeter og slet intet toge der ud i nogen Maade. Der de havde nu udtagen samme Breve baade af Breveskabet og af Ørken, da lukte vi Skabet og Ørken igjen og beseglede dennem baade med vore Signeter igjen og lukte Taarndøren og beseglede Nøglen til samme Taarndør og antvorde den Fru Ermegardt Bildesdatter igjen til troer Hænde. Til Vindisbyrd, at saa i Sandhed er, som forskrevet staar, have vi forskrevne ladet trykke vore Signeter neden for dette vort aabne Brev. Givet paa Søholm Aar og Dag, som forskrevet staar.“

For den *jydske* Adel laa det nær at gjemme sine Brevskaber i Viborg, hvor Slægternes Medlemmer ofte mødte ved Landstinget, og Domkirken blev da tidligt Archivlocale; allerede Ridderen Hr. Niels Kaas, der levede paa Christiern den 1stes Tid, havde sine Brevkister staaende her¹⁾; 1587 omtales en Brevkiste som staaende i Viborg Capitel²⁾, og nogle Aar senere fik Capitlet Befaling til at lade Henrik Below laane Brevene angaaende Spøttrup.³⁾ Ogsaa Grinderslevklosters Ejere

1) Heise, Diplomatarium Vibergense, Indledningen S. v, S. 57.

2) Jydske Tegnelse III, 170, 3. Maj 1587.

3) Anf. St. IV, 408, 13. Septbr. 1593.

havde en Brevkiste i Domkirken¹⁾; mærkeligt nok er det, at baade Børglum Brevkiste og Ørum Slots Breve fandtes i Viborg.²⁾ I et Kongebrev af 1621 omtales det, at afgangne Jørgen Friis til Krastrup og Fru Lisbeth Galdes Arvingers Brevkiste og Skrin stod i Viborg Domhus.³⁾ I Aaret 1626 maa alle disse Kister og Skrin have faaet et andet Locale end hidtil; thi i et Brev til Domcapitlet af 3. Marts bevilgede Kongen dettes Andrøgende om, at det maatte forordne et andet Sted i Kirken til det Brug i Steden for det Capel, „hvorudi Adelen deres Breve pleje at indsætte.“⁴⁾

De mange Formaliteter, som udkrævedes til Aabningen af Brevkisterne, besværliggjorde Adgangen til Brevskaberne i den Grad, at Adelen i Jylland anmodede Kongen om at tilsige nogle gode Mænd til at aabne de Kister og Brevskrin, der fandtes i Viborg Domkirke, Adelen vedkommende, saa at enhver kunde faa leveret, mod nøjagtig Revers, hvad der vedkom ham. Den 22. Februar 1641 befalede nu Kongen Christopher Friis til Aastrup og Just Friis til Vadskjærsgaard at drage til Viborg, aabne Kisterne og forestaa Brevenes Fordeling;

---

1) Jydske Tegnelser X, 522, 8. Decb. 1642.

2) Anf. St. IV, 91, 8. Aug. 1589, V, 157, 4. Decb. 1601.

3) Anf. St. VII, 96, 22. Aug. 1621.

4) Anf. St. VIII, 7. Et aabent Brev til Adelen om i den Anledning til førstkommande Mortensdag at tage Brevkisterne til sig eller lade dem sætte ind paa det nye Sted, Capitlet havde udset til det Brug, findes i Jydske Registre VIII, 97, 26. Maj 1626.

til Hjælp ved Arbejdet, som sikkert ikke kunde være let, naar man betænker, at der endnu i Christian den 5tes Tid henstod ikke mindre end fyrretyve Kister og Skrin „med mangfoldige gamle vanddrukne og forraadnede Breve,“ bad Kongen Erik Juel til Hundsbæk og Mogens Høeg til Kjærgaardsholm at skaffe dem dygtige Skrivere, som kunde registrere Brevene, hvilken Registrering siden skulde indlægges i Kisterne til Forvaring¹⁾. Man skulde tro, at alt hermed kom i den skønneste Orden; men Kongen gjorde her Regning uden Vært — de to gode Mænd af Navnet Friis registrerede ikke Brevene, hvad nu Grunden til denne Ulydighed mod Kongen kan have været, der er saa meget mærkeligere, som det jo var deres egne Standsfæller, der havde sat det i Værk. Kongen fik det at vide, og næsten to Aar derefter, kort før Jul 1642, befalede han derfor Erik Juel og Mogens Høeg selv at tage til Viborg og ordne Brevene, som Capitlet fik Paabud om at lade være dem følgagtig, naar derom blev anmodet. Om det denne Gang er blevet til Alvor, ser jeg mig ikke i Stand til at afgjøre²⁾.

Men ikke alene Kjøbstadkirker maatte laane Ly til de adelige Slægters Brevskaber; ogsaa mange Landsbykirker husede de Brevkister, der hørte til Herregaarden i

1) Jydske Tegnelse X, 336, begge Breve af samme Datum.

2) Anf. St. X, 524—25, 13. Decb. 1642.

Kirkebyen; til Bevis paa Rigtigheden heraf maa følgende Exempler tjene, hvis Antal sikkert kunde forøges med flere end disse, der ere forefaldne paa min Vej. Herregaarden *Langesøs* Brevkister vare fordelte mellem Gaarden og *Vigerslev* Kirke¹⁾, og at *Uggerslev* Kirke ogsaa var en adelig Slægts Archiv, derom vidner dette Kongebrev til Jørgen Lykke og Johan Friis²⁾:

„Christian IV. etc. Vor Gunst tilforn. Vider, at eftersom Os elskelig *Hans Oldeland til Trellerup*, Vor Mand og Tjener, for Os underdanigst lader berette, hvorledes der skal stande nogle Breveskrine i *Uggerslev* Kirke der udi vort Land Fyen, som Os elskelig Jomfru *Elledtze Norbye* vedkommer, hvilke Breve han som forskrevne Jomfru *Elledtze Norbyes* Værge til førstkommendes Herredage til sine Sagers videre Underretning behøver, da bede Vi Eder og naadigst ville, at I Eder til fornævnte Kirke begiver, samme Breveskrine aabner og udtager, hvis Breve forskrevne Jomfru *Elledtze Norbye* vedkommer og dennem til *Hans Oldeland* imod hans Reversal tilstiller, saa og en Gjenpart af, hvis som udtages, under Eders Hænder udi Breveskrinet igjen indlægger, og dersom en af Eder for lovlig Forfalds Skyld udebliver, da skal den, som tilstede kommer,

1) Fyenske Tegnelser III, 729, 11. November 1624.

2) Anf. St. IV, 135, 2. April 1631.

Fuldmagt have en anden god Mand udi den udeblivendes Sted til sig at tage og denne Vor Befaling alligevel fuldgjøre. Hafniæ den 2. Aprilis Anno 1631.“

I *Herrsted* Kirke stode de Breve, som vedkom *Ravnholt*, hvilke den brave Ridder Jørgen Brahe til Hvedholm fortæller, at han var med at registrere den 28. Marts 1627¹⁾); to Aar iforvejen havde han selv sjette været paa Elvedgaard for at optage nogle Breve af en Kiste og to Skrin²⁾). I *Gunderslev* Kirke i Sjælland stode Mogens Gøyes Breve, vel især vedkommende *Gunderslevholm*, men ogsaa en Del, som angik *Bollerup*³⁾).

I *Fylland* findes mange Exempler paa dette Forhold; *Rammegaards* Breve vare „nedsatte udi en Kiste“ i *Ramme* Kirke⁴⁾); afgangne Niels Kaas til *Birkelses* Brevkister stode i *Aaby* Kirke⁵⁾), og i *Hee* Kirke ved Ringkjøbing gjemtes *Voldbjerggaards* Brevkister⁶⁾); endnu kunne de Rum paapeges i denne mærkelige Kirke, der have tjent til Opbevaringssted for Archivsager, baade Herregaardens og, idet Kirken var Fjerdings- eller

1) Vedel Simonsen, Bidrag til Hr. Jørgen Brahes Levnetsbeskrivelse, Side 44.

2) Smsteds. Side 34.

3) Sjæll. Tegn. XXIV, 68, 28. April 1628.

4) Jydske Tegn. VI, 258, 24. Juli 1617.

5) Anf. St. VII, 208, 28. Juni 1623.

6) Anf. St. VI, 124, 26. Marts 1615.

Herredskirke, Herredets Archiv¹⁾); saaledes omtales det i et Kongebrev af 21. Septbr. 1597, at *Aastrup* Slots Breve muligens fandtes i Fjerdingskirken i vedkommende Herred²⁾).

I *Bigum* Kirke stode de Breve, der angik „det Scharpenbergs Gods“³⁾, og i *Velling* Kirke fandtes to Kister, indeholdende afgangne Maren Juel til *Rybjerggaards* Breve; en tredie var hensat i Holstebro⁴⁾); i *Junget* Kirke stod Peder Billes Brevkiste⁵⁾ og i *Hæstrup* Kirke opbevaredes *Hæstrupgaards* Breve i et Skrin, der under Krigsurolighederne blev opbrudt af de „Kejseriske“⁶⁾); i *Hvidbjerg* Kirke stode tre Brevskrin, som tilhørte Kaasernes Hovedgaard *Lyngholm*⁷⁾). Ikke alene private Brevskaber gjemtes i Landsbykirkerne; om Kongs-
gaarden *Lundenæs* Breve hedder det 1606, at de „skal være

1) Sml. Nye Kirkehistoriske Samlinger III, 829—38 og Kirkehist. Saml. 3. Række I, 39—41. Denne Værdighed som Herredskirke kunde Hee Kirke ogsaa takke for, at den 1649 blev prydet med et Sejer-værk til 100 Rd., „eftersom fornævnte Kirke midt udi Herredet er beliggende“ hedder det i Kongebrevet herom i Jydske Tegn. XII, 114, 8. Juli 1649.

2) Jydske Tegn. V, 87.

3) Anf. St. VII, 357, 29. Septbr. 1625.

4) Anf. St. VIII, 45, 158, 28. Maj 1626, 18. Juli 1627.

5) Anf. St. VIII, 61, 14. Juni 1626.

6) Anf. St. VIII, 174, 10. Juli 1627; VIII, 225, 29. Jan. 1630.

7) Anf. St. XIII, 283, 9. Juli 1654.

nedsat i en gammel braadden Kiste udi *Skjern* Kirke, hvor de ikke skal være forvarede, som det sig bør¹⁾.

At den *fyenske* Adel, som inden Enevældens Tid havde meget at gjøre med Øens Hovedstad Odense, hvor Landstinget holdtes, ogsaa kunde finde det hensigtsmæssigt at have sine Brevskaber beroende i den By, der saa ofte saa en stor Kreds af „gode Mænd“ forsamlet inden sine Porte, var at vente, og virkelig er der Spor af, at den saakaldte *Domstue* har tjent som Archivrum; skjønt det var et mørkt og fugtigt Locale i Graabrødreklostrets Porthus, maatte det dog i henimod 150 Aar, fra 1578 til 1707, afgive Plads til Landstinget²⁾. Af følgende Kongebrev se vi, at i det mindste én Familie havde sine Brevkister henstaaende paa dette for Brevskabernes Conservering næppe synderlig heldige Sted; Brevet, der er stilet til Jacob Ulfeld, lyder som følger³⁾: „Christian IV. etc. Vor Gunst tilforn. Vider, at eftersom Os elskelig Fru Anne Ulfeld til N., afgangne Mouritz Emiksens Efterleverske, underdanigst haver ladet Os andrage og tilkjendegive, hvorledes paa Domstuen der udi vor Kjøbstad Odense skal under gode Mænds Forsegling findes en Kiste og et Skrin med nogen Breve

1) Jydske Tegn. V, 295, 28. April 1606.

2) Engelstoft, Odense Byes Historie, 2. Udgave S. 224.

3) Fyenske Tegn. III, 286.

udi, som hende alene og ikke fornævnte hendes afgangne Hosbunde eller nogen hans Arvinger skal vedkomme, med underdanigst Begjæring, at fornævnte Breve maa hende udi tvende gode Mænds Overværelse blive overantvordet og tilstillet, da bede Vi Eder og ville, at I retter Eders Lejlighed efter med det allerførste at møde tilstede udi Vor Kjøbsted Odense der sammesteds samme Brevekiste at optage og siden paa nøjagtig Reversal tilstiller fornævnte Fru Anne Ulfeld, hvis Breve derudi kan findes, hender tilhørig, og siden indlægger samme Reversal udi Kisten igjen, førend I den forseglar, dog at hendes Vederparter om samme Lejlighed tilforne godt betiden bliver paamindt og advaret, saa de og paa samme Tid kunne være der sammesteds tilstede; der med sker Vor alvorlige Villie. Befalendes etc. Kjøbenhavn den 21. Juni Anno 1609.“

I et mange Aar yngre Kongebrev — fra 1633 — formodes det, at afgangne Erik Urnes Breve ere indsatte i Domhuset eller andensteds i Odense¹⁾, og i en Ansøgning til Kongen fra Iver Krabbe og Christian Urne, dateret Kjøbenhavn den 7. Maj 1661, omtales salig Ejler Høegs Breve, „som skal findes udi et Cantor og nogle Skrine, staaendes under Forsegling udi Odense“²⁾.

¹⁾ Fyenske Tegnelser IV, 244.

²⁾ Fyenske og smaalandske Indlæg 1661.

At de Kister og Skrin, hvori Brevskaberne gjemtes, vare af solidt Arbejde og tunge for at yde Modstand baade mod Tyves Brækjern og for at lægge de størst mulige Hindringer i Vejen for at blive borttransporterede af Uvedkommende, vare nødvendige Sikkerhedsforanstaltninger; om det er saadanne Kister, der ere mente i en kongelig Befaling angaaende nogle paa Ulriksholm henstaaende Kister, er tvivlsomt; men de opfyldte i det mindste én Betingelse for at være gode Archivkister, thi de vare saa store, at de kun med Besvær kunde ages paa Bøndervogne og de bleve derfor førte søværts til Kjøbenhavn¹⁾. Paa en gammel Herregaard, Nabogaard til Ulriksholm, staar endnu den Dag idag et Archivskrin, der neppe er yngre end fra Begyndelsen af det syttende Aarhundrede og som endnu bruges i sin oprindelige Hensigt; det er af Egetræ, jernbeslaaet til Overflod, og kan kun aabnes ved en særegen Mechanisme; havde man vel fundet ud af den og faaet Laaget op, var der endda et hemmeligt Rum, som kunde unddrage de allervigtigste Documenter for Uvedkommende. Men det var jo ikke nok, at Brevkisten var sikker, naar Brevkammeret ikke var hensigtsmæssigt, frit for Fugtighed og lignende Fjender af Documenter, hvilket rigtignok ikke altid var Tilfældet; paa

---

1) Fyenske Tegnelser VII, 13, 37. —1649.

Aakjær i Jylland viste det sig saaledes ved et Eftersyn 1598, at Seglene paa en Brevkiste „vare af Rotter og Ukræ bortkomne“¹⁾, og et Brevkammer, hvis Indhold rigtignok ikke var private Folks, men Kronens, tilfredsstillende heller ikke denne Fordring; det var det paa Aalborghus, der var paa et „fugtigt og ubeqvemt Sted under Jorden“, hvorfor det da ogsaa i Aaret 1601 blev flyttet²⁾.

Paa *Knuthenborg* ere for ikke mange Aar siden de derværende Archivalia blevne samlede og ordnede og opbevares nu i et sikkert Rum; som det vil sees, dannes for en stor Del Grundlaget for den efterfølgende Fremstilling af det Knuthske Ægtepars Historie af Documenter fra Knuthenborgs Archiv, ved hvis Benyttelse jeg har haft en paalidelig og samvittighedsfuld Hjælper i Hr. Lærer Hansen i Skielstrup, hvem jeg herved beder modtage min Tak. Men, som det ogsaa fremgaar af Henvisningerne til Kilderne, hviler en lige saa stor Del paa Actstykker, der bero i de offentlige Archiver, det Kongelige Gehejme-Archiv og Rentekammerarchivet,

---

¹⁾ Jydske Tegn. V, 67, 4. April 1598.

²⁾ Anf. St. V, 155, 15. Oct. 1601.

fra hvilke alle de originale Ansøgninger og Breve fra Eggert Christoffer Knuth og Søster Lerche ere hentede.

Men en Mangel ved Archivet paa Knuthenborg, som meget maa beklages, er den, at, lige saa rigt det er paa Oplysninger om Ejendomsforhold, lige saa fattigt er det paa alt, som kunde bidrage til Kundskab om Ejendomsbesiddernes private Liv og Familieforhold; det opfylder én Betingelse for at være et godt Familiearchiv, men fattes fuldstændig en anden. Formodentlig er Grunden hertil den, at Papirer af mere privat Character i den Knuthske Slægt, som i saa mange andre, ere blevne splittede ad mellem de afdøde Lehnsbesidderes Arvinger, i Steden for at blive ved Grevskabet. Et éclatant Bevis herfor er det, at en interessant Samling af Breve, skrevne i Midten af forrige Aarhundrede af en Grevinde Knuth Knuthenborg til hendes Mand, nu findes — det bør tilføjes: i god Behold og vel conserverede — hos en Descendent af en af Grevindens Døtre. Paa denne Maade er det sagtens gaaet med Eggert Christoffer Knuths og hans Hustrus private Breve; kun have de i Tidens Løb ophørt at være Gjenstand for en Veneration, som kunde redde dem for Efterslægten.

Ved Gjengivelsen af de i dette Skrift meddelte Breve, Skjøder m. V. er den Regel fulgt, at Originaler ere aftrykte efter Ord og Bøgstav, kun med den Indrømmelse til Nutidens Orthographi, at en moderne Brug

af store Begyndelsesbogstaver er optagen, og det med saa meget mere Grund, som det ofte har været umuligt at skjelne Originalernes smaa og store Bogstaver fra hinanden. Hvor Actstykkerne derimod kun findes i Copier, er der intet Hensyn taget til deres Stavemaade. Som det er almindelig Brug, er ogsaa her *cursiv* Tryk anvendt for at betegne latinske Bogstaver iblandt gothiske. Det latinske Universitetsprogram over Knuth er aftrykt ordret; dog ere de fordum brugelige Accenter for største Delen ikke medtagne, og enkelte Trykfejl ere rettede.

Endelig maa det bemærkes, at, omendskjønt E. C. Knuth selv altid skrev sig Knuht, er der her dog afveget fra denne Bogstavering, hvor det ikke er hans egen Underskrift, der meddeles, i den Overbevisning, at det rigtigste er at følge Slægtens nuværende Skrivemaade af Navnet. Derimod er hans Skrivemaade af sit Fornavn Christoffer for hans Vedkommende bibeholdt.

De dette Skrift ledsagende Portraiter findes omtalte paa et passende Sted. Sigillerne paa Tavlen sidst i Bogen ere aftegnede efter Originaler i Gehejmearchivet og paa Knuthenborg.

Hovedgaarden Aasmarke (Knuthenborg) besiddes endnu af Eggert Christoffer Knuths og Søster Lerches directe Descendents, hvilket korteligen oplyses ved følgende Stamtavle over samtlige Lehnsgrever til Knuthenborg indtil 1881.

(Eggert Christoffer Knuth)
f. 1643 † 1697

Adam Christopher Greve af Knuth,
f. 1687 † 1736

Eggert Christopher, til Gyldensten,
f. 1722 † 1776

Johan Henrich,
til Gyldensten,
f. 1746 † 1802

Friderich
f. 1760 † 1818

(Eggert Christopher, f. 1786 † 1813)

Frederik Marcus, f. 1813 † 1856

Eggert Christopher,
f. 1838 † 1874

Adam Wilhelm,
f. 1854.

Den 10. October 1881, paa hvilken Dag Eggert Christoffer Knuths Skjøde paa Aasmarke er 200 Aar gammelt, højtideligholdes, foruden ved nærværende Skrifts Fremkomst, ved Oprejsning af en Mindesten paa den Plads, hvor det gamle Slot, der ombyggedes 1803—7 og nedreves 1878 (østre Fløj og noget af Midterbygningen var tidligere nedbrudt) har staaet. Desuden er et med Eggert Christoffer Knuth og nogle af hans Børn indviet

Gravcapel i Hunseby Kirke efter en fuldstændig Ombygning færdigt til at modtage sin indvendige Udsmykning samtidig med Kirkens 700aarige Jubelaar 1881.

Kjøbenhavn i October 1881.

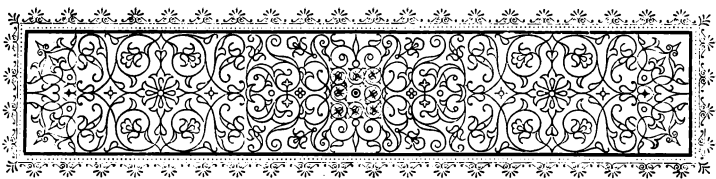
Gustav Ludvig Wad.

C. Knip

Lerche

I.

Slægten KNUTH har sit historiske Udspring i det paa adelige Slægter saa rige Meklenburg i den sydøstlige Del af det nuværende Meklenburg-Schwerin, i Landet omkring Staden Röbel i Fyrstendømmet Wenden¹⁾; om den dertil skulde være kommen fra Thüringen eller Brunsvig, er vistnok ligesaa usikkert²⁾, som den om saa mange danske Slægter i gamle Dage gjængse Fortælling, at de vare komne hertil med Kong Christopher af Bayern eller med Kong Hans' Dronning. Det er ikke mange Slægter, der i uafbrudt Linie kunne føre deres Stamtavle langt ned i Middelalderen; først træffer Man enkelte Personer, hvis Navne ligesom ville vare den Søgende om at passe paa: Rækken kan snart blive

---

¹⁾ Jahrbücher des Vereins für meklenburg. Geschichte und Alterthums-kunde XVI, 298.

²⁾ Hörschelmanns genealogische Adelshistorie. Gotha 1775, fol. S. 100—6.

sluttet. Den første Knuth, der møder os, levede i den dunkle Middelalder, i Valdemarernes Tid; det er Ridderen HEINRICH KNUTH, der nævnes allerede ved Aar 1229¹⁾); femten Aar derefter optræder HERMAN KNUTH, der nævnes som Vidne i et af Fyrst Pribislav af Parchim den 7. April 1244 udstedt Brev, hvorved Byen Plau forlenes med Landsbyen Slapsow til Bymark; Documentet er udstedt i Plau.²⁾ Over en Menneskealder forløber nu, før vi atter støde paa Navnet Knuth; i Aaret 1285 nævnes HEINRICH KNUTH, ligeledes som Vidne i et Document³⁾, og faa Aar efter, den 27. Januar 1289 var CHRISTOFFER KNUTH tilstede i Stolp ved Udstedelsen af et Gavebrev fra Fyrst Pribislav af Venden til Klosteret Bukow⁴⁾. En rum Tid svinder, et halvt Aarhundrede, inden et Medlem af Slægten atter dukker op for os; den 10. Maj 1347 nævnes Brødrene HENNEKE og

1) Schröder, Kirchen-Historie des papistischen Mecklenburg I, 336, 355. Westphalen, Monumenta inedita rerum Germanicarum præcipue Cimbricarum et Megapolensium, Lipsiæ 1740, II, 2018, „Heinricus Knut miles“.

2) Jahrbücher des Vereins für mecklenburgische Geschichte und Alterthumskunde, XVII, 266. Han kaldes „dominus Hermannus Knut“.

3) Behr, Rerum Mecleburgicarum libri octo. Lipsiæ 1741. fol. S. 1626. „Henricus Knuthe.“ Hörschelmann, anf. Skr. S. 102. Schröder, papist. Mecklenb. I, 786.

4) Jahrbücher des Vereins für mekl. Gesch. u. A. XI, 266. „Christoperus Cnuth.“

HEINRICH KNUTH¹⁾; den første nævnes igjen den 8. Maj 1353 som Væbner²⁾, medens den sidste formodentlig er den samme HEINRICH KNUTH til Priborn, der nævnes 1351 og 1366, og hvis smukke Gravsten for en Del Aar siden er kommen for Dagen i Kirken i Leizen; han var gift med Margarethe Spiegelberg og døde den 30. September 1370³⁾. Fra dette Ægtepar nedstammer formodentlig den et Aarhundrede senere levende MATTHIAS KNUTH, der forekommer Aar 1480 og med hvem en uafbrudt Stamtavle begynder⁴⁾; han nævnes til Leizen og Priborn, hvilke Godser Slægten alt skal have besiddet i det trettende Aarhundrede⁵⁾. Med sin Hustru SOPHIE VON LAEPELLEN havde han to Sønner, WENTZLOFF og MATTHIAS, der delte Godserne og boede hver paa sit Herresæde Leizen; den yngre Søns Linie uddøde 1750, hvorimod den førstnævnte ved ANNA VON WÜLSCHEN blev Stamfader til alle nulevende Knuther. En af Wentz-

1) Meklenburgisches Urkundenbuch X, 122. „Henneke Knut, Henricus Knut, frater suus.“

2) Lisch, Urkunden-Sammlung zur Geschichte des Geschlechts von Maltzan, II, Schwerin 1844, S. 109—15.

3) Jahrbücher des Vereins für mekl. Gesch. u. A. XXV, 311, hvor en Afbildning af den omtalte Gravsten findes.

4) Hörschelmanns geneal. Adelshist. anf. St. er Kilden til de følgende Efterretninger om de meklenburgske Knuther.

5) Pritzbuers Index concisus familiarum nobilium Ducatus Megalopolitani. Havniæ 1722, S. 25.

loffs Sønner var JACOB KNUTH til Leizen, Priborn og Spitzkuhn, der i sit Ægteskab med SOPHIA VON KRUSE i Aaret 1580 blev Fader til WENTZLOFF KNUTH, der foruden de ovennævnte tre Godser ejede Meltz og var Provisor for det adelige Kloster i Malchow; han giftede sig med sit Næstsødskendebarn ANNA KNUTH af den anden Linie, en Datter af ADAM KNUTH og CATHARINA VON PRITZBUER.

Af Wentzloffs fem Børn var den ældste Søn JACOB ERNST KNUTH født 1609; han fik efter sin Fader Leizen, Priborn og Meltz og var ligesom han Provisor for Klosteret Malchow. Han tjente som Ritmester ved et i Forening med de svenske Tropper kæmpende meklenburgsk Regiment og nævnes som saadan i Aaret 1639¹⁾; 1675 døde han. Ved at ægte ELISABETH VON MOHRIN eller MARIN, der var Enke efter EGGERT LÜDER HAHN til Solzow, kom Knuth i Besiddelse af Morihnernes gamle Gods Ludorf, hvilket hans Hustrus Fader, Henneke von Morihn, i Aaret 1640 pantsatte til denne sin Datter for hendes Medgift og Mødrenearv²⁾. Blev J. E. Knuth ved sit Ægteskab rig paa Gods, saa blev han det ikke mindre paa Børn; fire Sønner og fem Døtre blev Frugten af denne Forbindelse; den ældste Søn JACOB døde som

¹⁾ Jahrbücher des Vereins für mekl. G. u. A. XVII, 222; 26. April 1639.

²⁾ Jahrbücher etc. XVI, 298.

Barn; den næstældste, JOACHIM FRIEDRICH KNUTH, arvede Leizen og blev Stamfader til de nu paa Sværdsiden uddøde *tydske og hollandske* Linier af Slægten¹⁾; den yngste Søn, ADAM LEVIN KNUTH, gik til Danmark og er bekendt som Christian den 5tes Yndling og Overkammerjunkker; den tredieældste og næstyingste var EGGERT CHRISTOFFER KNUTH, som fulgte sin yngre Broders Exempel og ombyttede sit Fædreland Meklenburg med Danmark, hvor han blev Stamfader til en talrig Efterslægt. Af Jacob Ernst Knuths Døtre blev den ældste, ANNA CATHRINE, gift med Caspar Friedrich v. Holstein til Klinck; den næste, SOPHIE ELISABETH, ægtede en anden meklenburgsk Herremand, Jürgen v. Rohr til Meyenburg; én døde ung, og af de to yngste var ELEONORA MARIA gift med Landdrost og Jægermester i Delmenhorst Carl Veit von Witzleben, medens URSULA MARGRETHE kom i Ægteskab med Levin Hinrich Linstow til Linstow.

Slægten Knuths Vaabenmærke er i Sølvfelt en lodret staaende jernfarvet Kjedelkrog (Kesselhaken), hvis Hager vende til højre, ledsaget af tre grønne Kløverblade; paa Hjelmen over en sølv og grøn Hjelpude tre af en fæl-

¹⁾ Om den Friedrich Christian Knuth, der stiftede den hollandske Linie, haves Oplysninger i Rentekammerets Resolutionsprotocol Nr. LXIII, fol. 595, fyenske og smaal. Tegnelser med Indlæg 1701 og i Geh. Archivets Supplikprotocol for 1700, hvoraf det sees, at han 1701 gik til Holland som Lieutenant ved de danske Tropper, fik siden sin Afsked og giftede sig i Kampen i Over Yssel.

leds Stamme fremvoxende grønne Kløverblade. I denne Form findes Vaabenet allerede paa Gravstenen i Leizen Kirke over HEINRICH KNUTH og hans Hustru MARGARETHE SPIEGELBERG, døde 1370, medens Kløverbladene i Skjoldet fattes i et Knuthsk Segl fra 1353¹⁾; Løvværket om Hjelmen er Sølv, sort og grønt. I den ældre Tid skulle Kløverbladenes Stængler have været gyldne og anbragte saaledes, at Kjedelkrogen var omslynget af dem; saaledes fortæller den tyske Heraldiker Meding²⁾; at lade Stænglerne være grønne, er mere overensstemmende med Heraldikens Regler, der fordre, at Metal ikke maa sættes paa Metal, altsaa her Guld ikke paa Feltets Sølv. Den samme Forfatter fortæller, at Christian den 5te i Aaret 1684, altsaa formodentlig da Adam Levin Knuth blev hvid Ridder, som et Naadestegn skjænkede ham og hans Broder Eggert Christoffer tre røde Faner paa Guldstænger som Hjelm Smykke; og vist er det, at paa alle de Segl, vi have set fra disse to Brødre, findes der paa hvert af Hjelmens Kløverblade en lille Fane, de to vende mod Venstre, den ene mod Højre; nogen Hjelm-pude ses ikke i disse Segl. Dette nye Hjelm Smykke

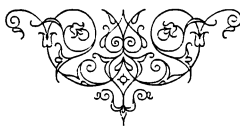
1) Jahrbücher des Vereins für mecklenb. Gesch. XXV, hvor den i 1859 fundne Ligsten er gjengiven i Lithographi.

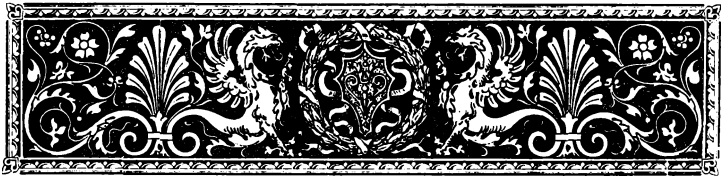
2) Nachrichten von adelichen Wapen III, 342 fg. Weissenfels und Leipzig 1791.

optoges senere, efter Adam Levin Knuths Død 1699, af Slægtens meklenburgske Linie, der arvede ikke ubetydeligt efter ham ¹⁾).

---

¹⁾ Meding, anf. Sted.

II.

Paa Leizen kom den ovennævnte EGGERT CHRISTOFFER KNUTH til Verden den 15. Januar 1643¹⁾; om hans Barndom vides intet; men det er vel rimeligt, at han — saaledes som det udtrykkelig fortælles om hans Broder Adam Levin²⁾ — er bleven opdraget med særlig Hensyn paa at udvikle Legemet ved allehaande ridderlige Øvelser, som det efter Tidens Skik sømmede sig en Adelsmand. Da han var voxet fra Hjemmets Tugt, rejste han udenlands for at se sig om og videre uddanne sig; han besaa de vigtigste Steder, — men hvilke disse have været, bestemmer Programmet ikke nærmere; formodentlig har han set sig godt om i Tydskland og vel ogsaa gjæstet Paris og

---

1) De vigtigste Data til E. C. Knuths Levnet indeholdes i det efter hans Død af Universitetet udstedte latinske Program, der findes aftrykt som Bilag Nr. 23.

2) I det ved hans Begravelse udstedte Universitetsprogram.

Frankrig, der den Gang, ligesom nu, var Maalet for mangfoldige Rejseplaner og det Land, hvor man især kunde tilegne sig god Levemaade og fin Verdenstone. Efter Hjemkomsten fra Rejsen, hvis Varighed heller ikke angives, drog den unge Knuth til Staden Güstrow, hvor han af Hertug GUSTAV ADOLPH af MEKLENBURG-GÜSTROW, der holdt Hof i denne By, blev udnævnt til Kammerjunker¹⁾. Hertugen var en velstuderet og dannet Mand, hvis Lærdom, Digte og latinske Meditationer vakte Samtidens Beundring, saa at han regnedes for den niende højlerde meklenburgske Fyrste; endogsaa Psalmer digtede denne den svenske Troeshelts Navne²⁾. Ogsaa Byen frembød sine ejendommelige Tillokkelser; den var bekjendt for en herlig Drik ved Navn Kniesenak, en Slags Øl, som Indbyggerne bryggede, og havde Man Lyst til at se hele Byen i Fugleperspectiv, saa lod man sig for en Groschen hejse op uden paa en af Byens Kirker; som det skjønnede og velbefæstede Slots største Mærkværdighed nævnes en Træhane, som slog med Vingerne hvert Klokkeslet³⁾. Hvad der har tiltalt den unge Hofmand mest i den hertugelige Residents, ved Man ikke; maaske har han slet ikke følt sig vel i sin

¹⁾ Efter Universitetsprogrammet.

²⁾ Klüver, Beschreibung des Herzogthums Mecklenburg, III, 327.

³⁾ Klüver, Beschr. des H. Mecklbg., II, 49—50. Lützow, Versuch einer pragmatischen Geschichte von Mecklenburg, 1835, III, 278.

Stilling, kort at fortælle, han opgav den i Aaret 1670 for at rejse til Danmark; han længtes efter en større Virksomhed, hedder det¹⁾; men den egentlige Grund har vistnok ligget i hans Forhold til Hertugen, med hvem han synes at være kommen paa Kant; denne Fyrste beklagede sig siden over Knuths „üble Conduite“, da han forlod Hoffet i Güstrow²⁾. I Danmark, ved Hoffet i Kjøbenhavn, havde hans yngre Broder ADAM LEVIN den Gang alt i sex Aar³⁾ opholdt sig og vundet den unge Konges Yndest i den Grad, at hans Lykke kunde betragtes som sikker; hvad er da rimeligere, end at Broderens Lykke har fristet Eggert Christoffer til at følge hans Exempel? maaske har han modtaget ligefrem Opfordring fra Broderen til at bane sig en Vej ved det samme Hof som han; ogsaa i hans Liv blev Rejsen til Kjøbenhavn et Vendepunct; fra nu af var han knyttet til Danmark. Det danske Hof har altid haft en mærkelig Tiltrækningskraft for den meklenburgske Adel; en indfødt Historieskriver meddeler en Fortegnelse paa henimod 180 Slægter, som i det sextende Aarhundrede besadde Godserne i Meklenburg⁴⁾, og af disse Slægter

1) Universitetsprogrammet.

2) Se det som Bilag Nr. 2 aftrykte Brev fra Hertugen til Kong Christian V.

3) Programmet over ham fortæller, at han 1664 kom til Danmark.

4) Rudloff, Pragmatisches Handbuch der Mecklenburgischen Geschichte, III, 1. S. 276--77.

have over halvtredsindstyve leveret deres Contingent til Danmark, enkelte i det sextende Aarhundrede, flere i det syttende, især efter Regeringsforandringen 1660¹⁾.

Programmet fortæller nu, at den unge Knuth, som den Gang var 27 Aar, blev naadigen modtaget af Kongen, der strax betroede ham en Kammerjunkers Charge. Han har da i den følgende Tid opholdt sig ved Hoffet, hvor han vel har benyttet Tiden til at leve sig ind i de danske Forhold og voxe sammen med sine nye Omgivelser. Imidlertid varede det ikke længe, før han gjen-saa sit Fædreland; i Efteraaret 1673 begav han sig forsynet med Anbefalingsskrivelse fra Kongen til sin forrige Herre²⁾, til sit Hjem i private Anliggender, hvilke nævnes ikke; i October var han i Güstrow, men fik ikke Lejlighed til at hilse paa Hertug Gustav Adolph, der heller ikke var synderlig venlig stemt mod ham efter hans Bortrejse i 1670³⁾. To Aar efter, 1675, døde

1) Den Omstændighed, at saa mange Danske i betroede Stillinger havde deres Udspring i Meklenburg, har endogsaa forledet Historikerne til at gjøre en indfødt Dansk til Meklenburger, nemlig Sejrherrén ved Udevalla, Generallieutenant Hans Löwenhielm, der i alle ældre og mange nyere Skrifter kaldes en Meklenburger. C. F. Wegener er vistnok den første, der har oplyst, at han var født i Løjt i Slesvig, se: Historiske Efterretn. om Abrahamstrup Gaard II, 215.

2) Skrivelsen, der er aftrykt som Bilag Nr. 1, er dateret Kjøbenhavn den 7. October 1673.

3) Se Bilag Nr. 2, Svar fra Gustav Adolph paa Kongens Brev; dateret Güstrow, den 25. October 1673.

Knuths gamle Fader, hvis Ejendomme, formodentlig inden Skifte kunde foretages, vare i Sameje mellem Børnene; formedelst den udbrudte Krig, der med Hæftighed førtes i det Meklenburgske, truedes Godserne med allehaande Contributioner, hvilket Christian V. ved en Skrivelse af 7. September til Churfyrsten af Brandenburg søgte at afvende, idet han bad ham befri Eggert Christoffer og Adam Levin Knuths Ejendomme for al mulig Ulempe, som Gjennemmarch af Tropper kunde medføre¹⁾. Begge Brødrene vare vistnok med Kongen i Meklenburg, og Eggert Christoffer blev i October 1675 af denne benyttet som Afsending til sin fordums Herre. Hertugen.²⁾

I Aaret 1677 udnævntes Knuth til Amtmand over *Neu Kloster* og Staden *Pöl* i Meklenburg, hvilke 1648 tilligemed Wismar vare blevne svensk Besiddelse, men 1675 erobrede af Brandenburg, Danmarks Kampfælle paa tydsk Grund i den skaanske Krig³⁾. At Knuth nu skulde være traadt i brandenburgsk Tjeneste, er ikke sandsynligt; det er rimeligere at antage, at Administrationen af de omtalte Erobringer er ordnet ved en Over-

1) Bilag Nr. 3, Skrivelse fra Kongen, dateret Gadebusch, 7. September 1675.

2) Bilag Nr. 4 og 5; Kongens Creditiv for Knuth, dateret Meklenburg, 25. October 1675, og Hertugens Svar, dateret Güstrow, 28. s. M.

3) Klüver, Beschreibung des Hertzogthums Mecklenburg II, 60, 73.

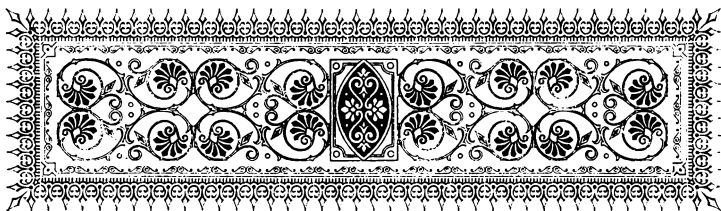
enskomst mellem Danmark og Brandenburg, og at Man saa har betroet Bestyrelsen til Knuth som en indfødt Meklenburger. Ved Fredslutningen 1679 bleve de omhandlede Besiddelser tilbagegivne Sverig¹⁾, og saa meget mærkeligere er det, at Knuth først i Aaret 1682 forlod sit Embede og drog tilbage til Danmark; „Anno 1682, da jeg qvitterede Amtmandskabet over Nyen Kloster udi Meklenborg“ siger han selv i en Ansøgning nogle Aar senere²⁾. De nærmest paafølgende Aar tilbragte han dels i Kjøbenhavn, dels paa Laaland; under sit Ophold i Meklenburg havde han vistnok boet paa sin Gaard Meltz, hvor hans ældste Søn blev født den 8. Marts 1681; imidlertid har han netop i dette Aar tilbragt nogen Tid i Danmark for at ordne forskjellige Forhold efter sin Svigerfaders Død, hvilket vi senere ville faa at se.

---

¹⁾ Klüver, anf. Sted.

²⁾ Ansøgningen er dateret 22. Februar 1686. Rentekammerets Resolutionsprotocol Nr. X, fol. 68—69.

III.

Knuth havde den 6. Maj 1677¹⁾ giftet sig med Jomfru SØSTER LERCHE. Hendes Slægt var den Gang ny, men derfor ikke mindre mærkelig og hævede sig hurtigt. Hendes Bedstefader var PEDER NIELSEN, Borgmester og Kongelig Majestæts Tolder i Nyborg; han var født 3die Paaskedag 1583 i Voldby i Gjern Herred i Silkeborgegnen af Bønderfolk — Faderen hed Niels Andersen, Moderen Else Jensdatter — og havde tilbragt en Del Aar i Tjeneste hos forskellige Herremænd som Kjældersvend, Foged og Skriver, indtil han i Aaret 1609 nedsatte sig i Nyborg, hvor han blev

— — „en Mand af stor Trafik,
Hvilken altid fort for sig gik,
Ej ringere ved Lykkens Gunst,
End ved forfaren Kjøbmands Kunst.“

---

¹⁾ Se hendes Gravskrift.

Han døde her den 12. September 1638; Ligtalen over ham, hvoraf disse Efterretninger ere tagne, blev udgiven i Trykken¹⁾, et Bevis paa hans Boes solide Tilstand, hvilket ogsaa fremgaar af det prægtige Epitaphium, hans Slægt satte ham i Nyborg Kirke; han er der afmalet med Hustru og Børn. I Aaret 1609 havde han ægtet SIDSEL KNUDSDATTER, Enke efter Borgmester MADSE LERCHE i Nyborg; i sit første Ægteskab havde hun flere Børn, af hvilke den ansete Magister Knud Lerche, Provst og Sognepræst i Nysted, blev Stamfader til en talrig Efterslægt. Ved Peder Nielsen blev hun Moder til en Datter og tre Sønner, der alle optog deres Halvsøds kendes Slægtsnavn og kaldte sig *Lerche*, noget, som maaske laa ganske nær paa en Tid, da Man med Hensyn til faste Familienavne arrangerede sig efter Smag og Lejlighed. Den yngste af disse tre Lercher var CORNELIUS PEDERSEN LERCHE²⁾, en Mand, der trods den Hindring, han havde i sin uadelige Herkomst, forstod

1) Rætfærdige och Gudfryctige Kiøbmends ære Krantz, Vdi En Christelig och folckrig forsamling Thill Erlig Wies och Welfornemme Mands S. Peder Nielsens Fordum Borgemesters och Drefftige Kiøbmands Liig *Sermon* for Guds Børn Vdi Nyborg Kircké Anno 1638 Den 25. *Septembris* fremsatt och Wed den H. Aands Hielp forklaret. Af M. Wichmand Hasebard Kbhvn. 1640. 4to.

2) Rhode, Samlinger til Laalands og Falsters Historie, I. 46, Kjøbenhavn 1776. — Werlauff, Historiske Efterretninger om det store kongelige Bibliothek, 2. Udg. S. 96. — Han er indført i Universitetsmatriklen den 13. Maj 1633.

at bryde sig en hæderlig Bane; han besad nemlig to Ting, som til enhver Tid danne en lykkelig Harmoni, et godt Hoved og det, der af de Gamle kaldtes nervus rerum gerendarum. Født den 31. October 1615 blev han Student fra Sorø i 18 Aars Alderen og lod sig indskrive ved Universitetet i Kjøbenhavn med Tilnavnet LERCHE. Da hans Omstændigheder tillode ham det og Lysten drev ham dertil, varede det næppe længe, før han begav sig udenlands og i Aaret 1636 ankom til Leyden, hvis Universitet den Gang samlede store Skarer af studerende fra mange Lande, ikke mindst fra Danmark ¹⁾; om hans Studiers Retning bærer et lille Skrift over et Emne af Folkeretten, som han her udgav, Vidnesbyrd ²⁾. Vide drog han om; hans Vej førte ham ogsaa til Italien, hvor han i længere Tid opholdt sig i den berømte Universitetsstad Padua; og overalt traf

¹⁾ Han blev immatriculeret den 26. Maj 1636 som stud. philosophiæ og angives at være 21 Aar gammel, Album studiosorum Academiæ Lugdun. Batavorum.

²⁾ Oratio De Mari Libero Dicta in Academia Lugdunensi a Cornelio Petri. Lvgd. Bat. 1637, 4to. Det kgl. Bibl. ejer to Exemplarer af dette lille Skrift; det ene, som er defect, bærer paa Titelbladet Paa-tegning om, at Forfatteren har sendt det til sin Broder Mads Pedersen Lerche. Skriftet, der er dateret 6. Febr. 1637, er forsynet med følgende Tilegnelse: Viro Amplissimo ac Spectatissimo Dn. Petro Nicolai, Sereniss. Regi Daniæ ad mare Balticum a Tributis, & in republica Neoburgensi Consuli; Patri suo Charissimo D. D. C. Q. Cornelivs Petri Filius.

han Landsmænd¹⁾. Ved Aar 1642 vendte han tilbage til Fædrelandet og tilbød Kongen sin Tjeneste i det tyske Cancelli, den Afdeling af Regeringen, der bestyrede de udenlandske Sager, og i hvilken Udsigterne for ikke adelige vare forholdsvis gode. Men der var for Tiden ikke Brug for ham; dog opnaaede han af Kongen det Løfte, at han skulde med Tiden nok blive ansat i Cancelliet, hvis han igjen, efter sit eget Tilbud, vilde begive sig udenlands for at fortsætte sine Studier og lægge sig efter fremmede Sprog, især det tyske, og hvis han saa endelig, naar han kom hjem igjen, kunde „findes capabel at tjene Os og sit Fæderneland“. Med denne kongelige Forsikring og med Kongens Anbefaling til det danske Sendebud i Spanien, Eiler Ulfeld, drog Lerche atter ud i Verden, vistnok til Spanien²⁾. Om

---

¹⁾ I Henrik Fuirens Stambøger, kgl. Bibl. ny kgl. Saml. Nr. 372 og 373, 8vo, har han skrevet i Padua den 12. Juli 1640 og i Venedig den 5. Februar 1641, begge Gange det samme Tankesprog: *Similitudo morum maximum in amicitia momentum.* I Thomas Fuirens Philotheca, kgl. Bibl. Thottske Saml. Nr. 562, 8vo, har han efterladt sig følgende Blad: *Cognoistre le monde au monde, c'est la plus grande science du monde. Mieux le coeur que le bras. Monsieur Fuiren, ces peu de mots vous serviront du témoignage de l'affection que je porte, et ne laisseray jamais de porter en qualité Monsieur de Votre tres hie et tres affine Serviteur Cornelius Lerche. Padoue le 30 de Janv. 1641.*

²⁾ Kongens Løfte til Lerche findes i Gehejme-Archivet, Sjællandske Registre XXI, 116, 17. April 1642; Skrivelsen til Ulfeld i Sjæll. Tegnelser XXVII, 292, samme Datum.

hans Skjæbne i de følgende Aar savne vi Efterretning; formodentlig er han efter tre Aars Ophold i Udlandet kommen hjem for at træde ind i den ham lovede Plads; thi den 11. Maj 1645 blev han udnævnt til Secretair i det tydske Cancelli¹⁾. Snart bandt han sig end mere til Hjemmet, idet han den 1. August 1647 holdt Bryllup med SØSTER FUIREN, som døde efter femten Maaneders Ægteskab den 4. November 1648, knap 21 Aar gammel. Hun var af en lærd og anset Slægt; hendes Fader var Lægen, Dr. med. JØRGEN FUIREN, hvem hun mistede i sin spæde Barndom, og Moderen var MARGRETHE FINCKE, der døde 1665 i en høj Alder, en Datter af den for sin lange Virksomhed ved Universitetet bekendte Professor THOMAS FINCKE, død 1656, og SØSTER IVERSDATTER²⁾. I St. Nicolai Kirke satte den sørgende Enkemand sin Hustru et i al sin Simpelted rørende Minde³⁾.

¹⁾ Grundtvig, Meddelelser fra Rentekammerarchivet 1872, S. 167.

²⁾ Latinsk Universitetsprogram over *Søster Fuiren* paa kgl. Bibl. Gjes-sing, Jubellærere 2, I, 30—36. Kgl. Bibl. ny kgl. Saml. Nr. 783 fol. Dr. Jørgen Fuiren havde i sine unge Dage rejst meget i fremmede Lande, fra hvilken Tid vi endnu have hans Stambog paa det kgl. Bibl. i Kallske Saml. Nr. 672 8vo. Til hans Bryllup, der stod den 18. Juli 1613, skrev Jac. Chr. Nold et latinsk Digt, der findes paa det kgl. Bibl. i Hielmstiernes Saml. Nr. 3702 4to. Margrethe Fincke, sal. Dr. Jørgen Fuirens, var Griffenfelds Gudmoder; Danske Magazin, 3. Række II, 306.

³⁾ Trykt i Resens Inscriptiones Hafnienses, Hafn. 1668, Pag. 144; hun angives der at være død den 10. Novbr., hvilket maa være en Fejl, da Programmet, der er udstedt den 9., angiver den 4. som Dødsdagen.

Et Par Aar efter sin Hustrus Død blev Lerche sendt som Resident til Spanien, med Bestalling af 4. Marts 1650; i Løn oppebar han 3500 Rd. aarlig, det første Aar dog 4000 Rd.; men Pengene skulde udredes af de Summer, som Kongen af Spanien afbetalte paa sin Gjæld til den danske Konge, saa Lønningens Udbetaling har næppe været regelmæssig¹⁾. Efter tre Aars Forløb søgte Lerche om at blive kaldt hjem, da der i det Hele ikke var nogen Udsigt til, at Kongen af Spanien vilde betale sin Gjæld, og Andragendet blev bevilget i Efteraaret 1653²⁾. Efter sin Tilbagekomst — synes det — blev han kongelig Raad og har formodentlig gjort Tjeneste i det tydske Cancelli. Imidlertid indlod han sig i et nyt Ægteskab; hans Brud var den skjønnede ANNA KIRSTINE FRIIS, Enke efter hans første Hustrus Broder, DIDERIK FUIREN, „en rig og lærd og vel berejst Mand“, død 1656³⁾. Hun var en Datter af Borgmester HENRIK FRIIS i Kjøbenhavn, der døde den 18. Februar 1655⁴⁾. Den 29. Januar 1657 blev det befalet Biskop

¹⁾ Geh. Arch., Sjæll. Registre XXII, 283; et latinsk Pas for ham, datteret Hafniæ 19. Martii 1650, findes ssteds. i Samlingen Spanien Nr. 15.

²⁾ Geh. Arch. Sjæll. Tegnelser XXXII, 640, 22. October 1653.

³⁾ Giessing, Jubellærere 2, I, 30—36.

⁴⁾ At han hed Henrik og ikke Søren F., som Giessing skriver, fremgaar af Universitetsprogrammet over hans Dattersøn, Baron Diderik Fuiren. Henrik Friis valgtes til Raadmånd 1645, blev 21. Januar 1655. Borgmester, hvilken Stilling han altsaa ikke beklædte en Maa-

Svane, der selv var gift med en Fuiren, at lade Præsterne vide, at de ikke maatte hindre Lerche i at lade sig vie til sin Svogers Enke, „efterdi det hverken er mod Guds Lov eller Recessen“; formodentlig er Brylluppet holdt snart efter ¹⁾. Det første Barn af dette Ægteskab var en Datter, SØSTER LERCHE, der blev født i Kjøbenhavn den 14. Marts 1658 ²⁾; det har sikkert været til hendes Daab, at Cornelius Lerche købte to Stykker Daavildt af Kongens Vildtbane ³⁾.

Samme Aar kaldtes Lerche igjen bort fra Hjemmet for atter at gaa til Spanien; at han siden sin første Sendelse derhen særlig er bleven anvendt i de spanske Affairer, derpaa tyder den Omstændighed, at han havde faaet Fuldmagt til at ansætte Consuler i de spanske Havne ⁴⁾; den 14. August 1658 fik han Bestalling som

---

ned, se O. Nielsen, Kjøbenhavns Diplomatarium IV, 790, V, 381, 384, og Sammes Kjøbenhavns Historie og Beskrivelse III, 242. Borgmester Friis havde tre Døtre, den her nævnte, Magdalene og Rebecca, som alle bleve vel gifte, „formedelst deres Skjønheder“, fortælles der i Hofmans Samling af Foundationer I, 188. Efter en Optegnelse i Geh. Arch. af mere end tvivlsomt Værd skal Borgmester Friis' Hustru have været af den adelige Slægt Bild; snarere har hun heddet Magdalene Klauman, se Danske Magazin 3. Række II, 307.

¹⁾ Geh. Arch. Sjæll. Tegnelser XXXIV, 11.

²⁾ Indskriften paa hendes Kiste i Hunseby Kirke; trykt i Pontoppidan, Marmora Danica II, 313.

³⁾ Kongens Befaling til Hans Dibolt om at lade C. L. faa Vildtet er dateret 19. Marts 1658 og findes i Sjæll. Tegnelser XXXIV, 444. Geh. Arch.

⁴⁾ Sjæll. Registre XXIII, 580, 28. November 1654.

Envoyé i Spanien med en aarlig Løn af 6000 Rd., som han rigtignok skulde se at inddrive paa samme Maade som forhen; i over fire Aar beklædte han sin Post, indtil han i Slutningen af 1662 vendte hjem¹⁾; den 12. September 1663 fik han Tilladelse til toldfrit at lade sit Boskab indpassere, som bestod i omtrent 67 store Kister og Pakker, der vel for en Del indeholdt hans udmærkede Bibliothek, som han i Spanien havde haft Lejlighed til at forøge med kostbare spanske og arabiske Manuscripter; efter hans Død kom disse Samlinger under Auctionshammeren, og Biskop Bircherod fortæller, at han var tilstede derved²⁾ Hvad Lerches Samfundsstilling angaar, da havde han i Aaret 1657 faaet udvirket

1) I Ludewig, Reliquiae manuscriptorum omnis aevi diplomatum ac monumentorum ineditorum adhuc, Tom. V, Francof. et Lipsiae 1723, 8vo, Pag. 395—96 er aftrykt et Brev, som Kongen af Spanien medgav Lerche til dennes Konge; det er dateret Madrid 16. October 1662 og omtaler Lerche i følgende Sætninger: Seren. Vestrae literas primo septembris anni proxime elapsi exaratas a *D. Cornelio Lerque*, suo apud nos in hac nostra curia oratore percepimus, ex illisque cognouimus, Serenitatem Vestram praedicto *D. Cornelio* praecipere in istum regnum remigrare. Et cum ipse tempore, quo oratoris munus egit, talem hic se gesserit, qualem decuit Serenitatis Vestrae administrum & virum, satisfactioni nostrae intentum, iure visum nobis extitit, Serenitati Vestrae exponere optimam & hanc maximam, quam de praefato oratore suisque conspicuis dotibus existimationem habuerimus, & simul patefacere eius zelum & merita a Serenitate Vestra peculiare honores, Regiumque favorem vindicare“.

2) Sjæll. Tegnelser XXXVI, 587. Thura, Idea Historiæ litterariæ Danorum, Pag. 231. Werlauff, Histor. Efterr. om det st. kgl. Bibl. 2. Udg. S. 96. Molbech, Uddrag af Bircherods Dagbøger, S. 219.

en kongelig Befaling, der bestemte, at han skulde nyde sin „Gang og Session“ over Doctorer, eftersom han var antagen til kongelig Raad og havde betjent „ansenlige Bestillinger“; tre Aar efter modtog han et betydeligere Bevis paa Kongens Gunst, idet han den 25. Juni 1660 optoges i Adelstanden; Patentet indledes med følgende Motivering: „Efterdi Os elskel. Corn. Lerche, Vores Raad og ordinarie Ambassadeur hos Hs. Kjærlighed Kongen i Spanien haver gjort Os og Riget synderlig Tjeneste og sig altid godvillig og uspart ladet befinde, Vort og Vore Rigers Gavn og Fordel af al Magt og Formue til det bedste befordret, og sig udi alle Forefaldende saaledes anstillet, at han nogen særdeles Benaading af Os med Ære fortjent haver“ o. s. v.¹⁾.

Da Lerche var kommen hjem, har han maaske igjen gjort Tjeneste i det tyske Cancelli, indtil han med Bestalling af 1. Maj 1672 blev Stiftamtmand over Laaland og Falster²⁾; imidlertid blev han ogsaa brugt i andre Grene af Administrationen; den 6. Juli 1670 var han bleven Cancelliraad og den 16. November 1671 Etats-

---

¹⁾ Befalingerne om Rangen findes i Sjæll. Registre XXIV, 56, 20. Maj 1657, og i Sjæll. Tegnelse XXXIV, 64, 23. s. Mnd. Adelsbrevet er indført i Sjæll. Registre XXIV, 582.

²⁾ Rentekammerets Bestallingsprotocol Nr. 13 a, fol. 120.

raad¹⁾; sin Løn som Stiftamtmand havde han af Consumptionen af Kroerne paa de nævnte Øer²⁾.

Hans Formuesomstændigheder vare gode; i Christian IV.s sidste svenske Krig forstrakte han Kongen med en betydelig Sum Penge, ligesom han ogsaa 1659 laante Frederik III. 300 Rd. til Garnisonens Underhold³⁾. I Kjøbenhavn ejede han en Gaard i Vingaardsstræde, der i Grundtaxten af 1668 er højt ansat⁴⁾; men en stor Del af sin Formue anbragte han i Jordegods, da han den 11. Juni 1664 af Christian Urne købte den laalandske Herregaard NIELSTRUP i Vaabensted Sogn og tre Aar senere af Knud Urne til Juulskov det nærliggende AASMARKE i Hunseby Sogn, ligesom han ogsaa ejede *Bramslykke* i Musse Sogn, hvilke Ejendomme han bestyrede med Dygtighed og forøgede⁵⁾.

1) Rentekammerets Bestallingsprot. Nr. 13 a, fol. 29. Sjæll. Registre XXVIII, 553.

2) Sjæll. Tegnelser XLI, 100.

3) Sjæll. Registre XXII, 288; Sjæll. Tegnelser XXXI, 392; Summen var 3814 Rd. Sp. 4 Mk. 3 Sk. — Sjæll. Reg. XXIV, 328.

4) Nielsen, Kjøbenhavns Diplomatarium, II, 809.

5) Rhode, Saml. til Laalands og Falsters Historie, 1776, I, 506, 496 og fl. St. Sjæll. Tegnelser XXXVIII, 39, 62. I en Jordebog over Nielstrup i Geh. Archivet anføres Datumet for Lerches Erhvervelse af Nielstrup; Tidspunctet for Aasmarkes Overdragelse til Lerche vides ikke nøje; efter et i Friis' Udgave af Rhodes Værk om Laaland og Falster, I, 427, citeret Haandskrift, skal Aasmarke først være afhændet 24. Juni 1667. Ifølge en paalidelig Optegnelse i Poul Rogerts „Adskillige Documenter og Manuscripter“ Thottske Saml. Nr. 730 fol. paa det kgl. Bibl. er Skjødet paa Aasmarke tinglæst den 30. October 1667.

Efter sin anden Hustrus Død, der indtraf i October 1659 i Madrid¹⁾, giftede Lerche sig efter Tidens Skik endnu en Gang, i Aaret 1664 eller 1665, idet han ægtede SIDSEL GRUBBE, af gammel adelig Byrd; hun var en Datter af JACOB KNUDSEN GRUBBE, der døde paa Aggers-

- 1) Hendes Lig blev nedsat i Lerches Gravsted indenfor Choret i Nicolai Kirke 1663. Personalhistorisk Tidsskrift I, 194. Om hendes Død skriver Lerche til Kongen i et Brev fra Slutningen af October 1659: „Siden min seneste thil Eders *Maytt.* af den $\frac{12}{25}$ *hujus* haffuer ded behaged den almegtige Gud efter sit alvidende Raad ved den thimelige Død att henkalde thill sin Herlighed min allerkiereste Hustru *Anna Christina Frijs*, och derved mig att berøve den største Gledede och Trøst ieg haffde her udj Verden heldst paa dette fremmede och viit afgelegne Sted, huor ieg haffuer saa meged hastig mist saa erlig, tryg, venlig, och mit Huusis Thilsione saa højnødig och nyttig en Omgængelse och Staldbroeder, mine fattige umyndige Børn, huoriblandt den eldste ickun er halffandet Aar, och den yngste her thil *Madrid* fød och kalded *Frederich Christian* ickun elluffue Uger gammel, att giøre moederløse, langt fra alle deris Venner och uden den Hielp och Thilsion, som de udj saadan kleinlig Alder saa høylig behøffuer, och endelig mig och mit gandsche Huuss udj største Bedrøffuelse och *Confusion* att settes och efter ieg ded nylic haffde *meublered* for min sl. Hustru och mig, saa och mit Folck kled med den *decoro* och (*?*) *sucimiento* som *Ed. Mts. Respect*, mit Kald och dette Steds Maa-neer erfordrede, udj ett Øyeblik mig thil største Bekymring och utroelig Schade och Omkostning udj sort och *Sørgekleder* att forandre, huilchet haarde Hiertestød, saasom ieg ded gierne och med Taalmoedighed tager aff Guds retferdige Haand, saa suecker ded dog mit Helbred och bekymrer mit Sind saaledis, att ieg neppe haffuer Styrcke och Sindsroelighed thil denne min kymmerlige Thilstand, som ieg underdanigst beder i Naade maa bliffue optagen, att giffue thilkiende och huis schriffuerdigt forrefalder efter min Schyldighed att *referere*“. Geh. Arch. Spanien Nr. 15 b.

vold 1687, og Fru HILLEBORG CLAUDATTER DAA¹⁾; Fru Sidsel overlevede sin Husbond, der døde paa Nielstrup 1681 den 3. Januar; hans Lig blev ført til hans Familiegravsted i St. Nicolai Kirke i Kjøbenhavn²⁾. Om hans Personlighed og Character vides næsten intet; Rhode, der kalder ham „denne af Gud med stor Forstand begavede Mand“, fortæller, at hans Mundheld var: „Jeg klipper mit Skjæg af, at I skal ikke trække mig om, ligesom I ville“³⁾. Hans Grav har delt Skjæbne med saa mange andre mærkelige Grave i St. Nicolai Kirke; men ved et heldigt Træf har en forsølvet Messingplade fra hans Ligkiste fundet Vej til det oldnordiske Musæum; den fortæller følgende:

Her under
Hviler Dend Edele oc welbyrdige Mand
CORNELIUS LERKE

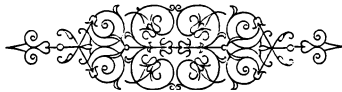
Til Nielstrup og Aasmarck, Som haver Tient Konning Christian Dend Fierde for Secreterer udi Det Tydske Cancellie udi nogle aar, og Siden Blevn Resident og Ambassadeur Hos Kongen af Spanien udi Dend Sl. og Høy-Loffige Herris og Konges Kong Friderich Dend Tredies tider, Der Efter været Deñe voris Allernaadigste Herris og Konges Konning Christian Dend Femtis Cancellie- og Estats Raad, Saa og Hans Kongl. Maytts Stifts amptmand over Laaland og Falster, Saa vel Som hans Kongl. Maytts Befalningsmand over Dend Kongl. Frue Moders hendis Mayt Encke Dronningens lifgedings Amp-

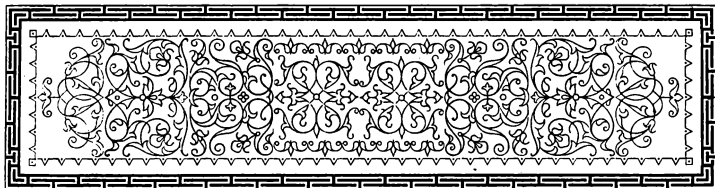
¹⁾ Klevenfeldts Stamtavler i Geh.-Archivet.

²⁾ Fyenske og smaalandske Registre X, 1, 18. Liget blev nedsat i Kirken 19. October 1681; Personalhistorisk Tidsskrift I, 194.

³⁾ Rhode, anf. Skrift, S. 46 fg. Om hans Omsorg for Vaabensted Kirke, se Friis, Musse Herred, S. 57 fg.

ter Sammesteds, Som er fød Ao MDCXV Dend XXXI octob: og Døde
Ao MDCLXXXI D III Januarij Paa Nielstrup udi sit alders
Fem og tredsindstivende aar, Toe Maaneder, og Tre Dage,
Gud Forleene hannem med alle Troendis Christne en
glædelig og ærefuld opstandelse Paa
Dommens Dag
AMEN

IV.

Faa Uger før sin Død havde Cornelius Lerche truffet Bestemmelser med Hensyn til, hvorledes der skulde forholdes med hans Ejendomme, naar han havde lukket sine Øjne; hans Testamente, der blev affattet saa silde, at den kongelige Stadfæstelse af det først blev underskrevet efter hans Død, er opbevaret og lyder saaledes¹⁾:

---

¹⁾ Findes i fyenske og smaal. Registre X, under 20. Januar 1681, og i de dertil hørende Indlæg, hvor ogsaa opbevares følgende lille Brev, med hvilket Lerche indsendte Testamentet til sin Broder Peder Lerche for at faa det confirmeret: „Hierte kierre Broder; hannem tilschichis herhøes indlagt en *Copie* wnder min Haand, huorledis effter min Døed med et och andet schal forholdis, og huilchet effter Paaschriften effter min Døed begieris at maatte aabnis, befahendis hannem hermed dend troefaste Gud i Wold. Nielstrup, d. 11. *Decembr. Aº* 1680. Originalen schal findis her i mit Schrin hoes miine Handschriften. *Cornelius Lerche. PS.* med Posten denne gang ingen Breffue bekommed, og som dette bleff opholdt, der ded ved anden Leylighed skulle veret fremschiched, beder ieg indlagde thil mine Børn strax maatte forsendes. *Vale.*

„I Jesu Navn.

Efterdi jeg befinder, at Gud mig dagligen om min Død erindrer og derved befaler mig at beskikke mit Hus, da er jeg begjærendes:

1. Hvad mit døde Legem angaar, at med dets Begravelse eller Hensættelse ingen Vidtløftighed eller stor Bekostning gjøres, men at Liget ikkun føres i sin Grav i Nicolai Kirke i Kjøbenhavn, og at det gamle Monument af Træ, som staar der, maa nedtages og i det Sted eller paa Muren sættes en Kobberplade med tvende Pyramider, saasom nu brugeligt er.

2. Min allerkjæreste Fru *Sidse Grubbe* angaaende, som hun nu paa 16 Aar haver levet med mig saa meget christeligt, kjærligt og oprigtigt Ægteskab, saa Gud, det jeg ej kan, hender skal lønne, da, foruden det, hender efter Morgengavebrevet forud tilkommer, er jeg begjærendes, at hun beholder det Armbaand af Guld, som hun gaar med og jeg gav hender til Fæste, samt en Diamantring, hvilken hun begjærer, og det forlods ud, og som jeg ej troer, at hun begjærer at blive her paa Gaarden eller den at besidde efter min Død, at hender i dets Sted aarlig gives 100 Rigsdaler til Husleje, hvor hun vil bo, saalænge hun bliver i sit Enkesæde.

3. Efterdi min ældste Søn *Friderich Lerche*¹⁾ en

---

1) Friderich Lerche, født 1666, døde 1686. Christian Lerche til Niel-

Tid lang har været i min Broder *Peder Lerches* Hus, da antager han sig vel især hans Formynderskab; *Christian Lerches* Formynderskab vil jeg bede min Søn *Eggert Christoph Knuth* vil antage, og *Jacob Lerches* beder jeg *Peder Lerche*, Landsdommer, sig vil lade recommanderet. Dog haver jeg den sær „Tilbød“ til velbemeldte min Søn *Knuth*, at han sig dennem samtlig skal antage deres Rejser og Studeringer, som han bedst befinder, ordne og anstille, saa og dennem efter deres Natur og Capacitet hjælpe at fremme paa behørige Steder dertil; jeg og ej tvivler, min Broder *Feder* og Landsdommer *Lerche* jo hjælper, hvad de formaar.

4. Gaarden og Godset her haver jeg recommanderet Hs. Majestæts Amtsskriver i Nykjøbing Hans Rosenfeld, som og haver lovet sig det at antage og forvalte, indtil mine Arvinger sankes og da gjør dermed, hvad dennem synes.

---

strup, Etatsraad, f. 2. Juli 1667, døde 20. Februar 1720; Jacob Lerche, født 1669, døde 1686, — Landsdommer Peder Lerche til Lerchenfeldt, der blev adlet 1679 samtidig med Peder Pedersen Lerche til Rygaard, var en Søn af Præsten Mads Lerche i Nyborg, ældste Broder til P. P. Lerche og Corn. Lerche. Klevenfeldts og Benzons Stamtavler i Geh. Arch. I Sjæll. Registre XXXIV findes, fol. 723, et paa hollandsk oprettet Testamente af Fridr. Lerche „jongman volontair onder de Compagnie Garde“, dateret Haag 4. Juli 1686, hvori Broderen Christian indsættes til Arving; den sidste har ved denne Tid ogsaa følt sit Endeligt nær; thi under 30. Novbr. 1686 fik han Bevilling til at gjøre Testamente, uanset han ej var 25 Aar; anf. St. fol. 768.

5. Af det Guld, som findes, skal hver af mine Søner forlods udgives 200 Rdlr. for deres Faddergave, som jeg haver indeholdt.

6. Mine Tjenere gives deres Løn, og de, som længe haver tjent, en Sørgeklædning; saa forundes ogsaa Claus Kaae et Hus i Kraarup sin Livs Tid fri for Skat og Landgilde, dog at han svarer til Hoveriet, og at Zacharias Nielsen forhjælpes til en god Tjeneste.

7. Mine Bønder giver jeg Restancen efter indtil Nytaar 1680; men for hvis de dette Aar skyldig bliver, haver de at svare, uden alene de Hunseby Mænd, som tog Skade af Hagl paa deres Korn; dennem efterlades dette Aars Landgildè.

8. Det øvrige henstiller jeg til mine Børns egen Disposition, som jeg befaler samtlig den levendes Gud i Vold. Af Nielstrup, den 8. December Anno 1680.

Cornelius Lerche.“

Til at forrette Skiftet blev der under 8. Marts 1681 udnævnt Commissairer¹⁾, som skulde forhandle med Formynderne, der ikke bleve ganske de samme, som den afdøde havde ønsket; Knuth og Peder Lerche til Rygaard, der ogsaa var bleven nobiliteret, paatog sig Værgemaalet henholdsvis for Frederik og Christian

---

¹⁾ Fyenske og Smaal. Tegnelser X, 224. Geh. Arch.

Lerche, hvorimod Landsdommer Peder Lerche bad sig forskaanet for at tage sig af Jacob Lerches Sager, som derefter overdroges den i Testamentet nævnte Hans Rosenfeld¹⁾. Den sørgende Enke, Fru Sidsel, indgik snart efter — Tidspunctet kunne vi ikke nærmere angive — et nyt Ægteskab, med Oberst JOHAN DIDERICH VON WITBERG eller WETTBERG, der den Gang var Commandant i Nyborg; senere blev han Overcommandant paa Bornholm og den 6. August 1685 tillige Amtmand paa Øen²⁾. Som Følge deraf ønskede hun ikke at beholde den hende tilkommende Halvdel af Aasmarke, som formodentlig har været hende tilsikret ved det i Testamentet omtalte Morgengavebrev, og afhændede derfor denne sin Ejendom til Knuth og Søster Lerche³⁾,

¹⁾ Fyenske og Smaal. Tegn. X, 245, 28. Juli 1681.

²⁾ Rentekammerets Bestallingsprotocol Nr. 18 a, 76. Hun levede som Enke endnu 1704 paa Østrupgaard og havde i sit 2det Ægteskab to Døtre, Sidsele Catharine og Hylleborg, der i en Supplique, dateret Østrupgaard 20. August 1704, søgte om at blive deres egne Værger; Fyenske og Smaal. Indlæg 1704; den førstnævnte ægtede 14. Novbr. 1708 Oberstlieutenant Nicolai Christopher v. Bülow, født 1667, død 1740, se Pontoppidan, Marmoræ Danica, App. Pag. 320—21; Hylleborg blev gift med Generallieutenant Johan Friederich Frølich, se Personalhistorisk Tidsskrift I, 194, II, 41; en Forskrivelse mellem dem er dateret Østrupgaard 5. Juni 1716, kort efter deres Bryllup, og findes i sjæll. Indlæg 1716 Lit. C.

³⁾ Skjødet er først dateret den 12. Maj 1682, se Jordebogen af 1683; men Handelen maa være afsluttet tidligere, da den i Knuths nedenfor aftrykte Ansøgning fra Sommeren 1681 omtales som havende fundet Sted.

der desforuden ved Skiftet havde faaet en syvende Del af Gaardens anden Halvdel, idet de tre Brødre hver fik to syvende Dele; i Nielstrup var Ægteparret Knuth lodtagen med en syvende Del af hele Gaarden. At et saa broget Sameje, som derved fremkom, ikke kunde være hensigtsmæssigt, er let at forstaa; og naar de tre unge Lercher bleve voxne og selv vilde raade, kunde man jo ikke finde noget bedre Grundlag for en Familietvist end disse Ejendomsforhold; Formynderne havde aabne Øjne for det uheldige i Forholdene og indgik derfor allerede i Foraaret 1681 til Cancelliet med Andragende om at maatte sælge de umyndiges Jordegods, som befandt sig i en daarlig Tilstand, ja tildels laa øde; dette blev imidlertid afslaaet¹⁾. Men snart efter blev man enig om at søge et Arrangement, som for Knuths og Søster Lerches Vedkommende vilde fuldende deres ved Fru Sidsel Grubbes Udkjøbning saa vel begyndte Forehavende, nemlig at samle Aasmarke. Knuth indgav derfor følgende Ansøgning til Kongen²⁾: „Stormegtigste, allernaadigste Arfue-Herre och Konge. Efttersom min Sallige Suigerfader, *Cornelius Lerche*, hafuer efterlatt sig en liden Sædegaard her vdj Landet, vngefehr

---

1) Geh. Arch. Cancelliprotocol Nr. 7, 276; 25. Maj 1681.

2) Original i Fyenske og smaal. Indlæg 1681. Afskrift i Grevskabet Knuthenborgs Archiv, Adkomstdocumenter Nr. 10.

267 Thønder Hartkorn, Aassmarche kaldet, huoraf hanss effterlatte Enche den halfue Deell thilkommer, som ieg mig tilforhandlet hafuer, den anden halfue Deell delless imellum hanss thrænde Sønner och min Hustru vdj siuf Lader, huorvdofuer wj sedder vdj Fælle sammen; derforvden hafuer Sal. *Cornelius Lerche* sig endnu en anden Sædegaard effterlatt, Nielstrup kaldet, vngefehr 310 Tdr. Hartkorn, huorvdj min Hustru den siufuende Deell tilkommer, och saaledess vdj begge Sædegaardeness Tillegelsse *participerer* och vdj Felle med huerandre er, saa at wj paa jngen af Siderne kand hafue den Opsigt, Nøtte och Brug af Godtzet, saa och Ederess Kongl. Maytts Schatter att vdreede, som hellerss schee kunde, dersom Goedtzet waar sammelett, huorfore ieg allerunderdanigste beder, at Ederess Kongl. Maytt. allernaadigste ville tillade, at ieg maatte gifue bemelte mine Suogere, huiss mig tilkommer weed Nielstrup, fuld Vederlag for det, dennem kand tilfalde wed Aassmarche Thønde for Thønde, och Wederlag vdj Penge eller huiss hervdj Sterboen findess, som dennem nøttig kand verre, for vngefehr 27 Tdr. Hartkorn, deriss Goedtz sig høyre beløbe kand, end det, mig kand tilkomme vdj Nielstrupe Gaard och Goedtz, huorweed wj kand komme af Fælle med huerandre, och huer sig sit nøttig at giøre; och paa det jngen deriss Schade herweed schulle søgess eller tagess, bedess i lige Maade allerunderdanigste, att Ederess Kongl.

Maytt. allernaadigste ville befalle *Commissarierne*, som hafuer forwaltet Schiftet och ennu er heer til Steede, nemblig Landsdommer Pofuell Mathissen och Jochum Fredrich Steenssen, at de maatte for sig foedre Formynderne och jmellumb dennom och mig handle, saa og hafue Jndsende, att de vmyndige paa dette Mageschiffte scheer Lige och Rett, att Formynderne dereffter kunde fuldbyrde samme Maggeschiffte, eller och dersom de med mig vill kjøbe, will ieg villigen lade mig handelle och mitt afstaae, huorpaa ieg allerunderdanigste beder om allernaadigste Suar; forblifuer Eders Kongl. Maytt. allerunderdanigste throu Thienere.

Eggert Christoffer Knuht.“

Andragendet er udateret, men vi fejle næppe ved at henføre det til August 1681; thi den 10. September behandledes det i Cancellicollegiet, hvor Meningerne vare delte, idet Vicecantsleren Wind og Justitsraad Rasmus Vinding fandt, at det „til Formyndernes Erklæring bedst kunde remitteres,“ hvorimod Cancelliraad Moth, Schøller og Hiort mente, at, naar Commissairer og Formyndere i alle Maader vidste at ramme de umyndiges Tarv, kunde der ikke være noget til Hinder for at bevilge det ansøgte¹⁾. Som Følge heraf udgik der et kongeligt Rescript af 13. September til de nævnte tvende

¹⁾ Geh. Arch. Cancelliprotocol Nr. 7, 351.

Commissairer, at de med forderligste skulde kalde saavel Knuth som Formynderne for sig og tilendebringe Mageskiftet, hvorhos der tilføjedes en Formaning om med Flid at observere de umyndiges Gavn¹). Af Commissairerne var imidlertid Poul Matthiesen rejst til Kjøbenhavn for at udføre sine Sager for Højesteret, og Landsdommer Steensen maatte derfor alene sammenkalde de interesserede Parter til et Møde paa Nielstrup den zode September; først to Dage før havde han modtaget den kongelige Ordre, som altsaa havde brugt fem Dage om at tilbagelægge Vejen fra Kjøbenhavn til Laaland. Paa Mødet fremlagde Knuth følgende skriftlige Indlæg:

„Eftersom Hs. Kongl. Majestæt allernaadigst haver ladet I gode Mænd tilstille min allerunderdanigste Supplication, Missive og Befaling, og derudi allernaadigste baade tillader, at mig min Part udi Aasmarke skulde tillægges, saa vel som og, hvis mig af min højærede kjære Moder Fru Sidsel Grubbe er solgt og overdraget, og haver ligget og været Ugedagsbønder til Nielstrup, at udlægges og antages paa mine Svogres Vegne, og mig gjøre Fyldest udi Aasmarke tilliggende Jordegods; da, som velb. Poul Matthiesen er nu forrejt til Kjøbenhavn til Højesteret, da foraarsages jeg at erindre og tilkjendegive for Commissari Steensen med venlig Begjæring, at

¹ Afskrift i Knuthenborgs Archiv, anf. St. Fyenske og smaal. Tegnelser.

han strax med Mageskiftet vilde begynde og det snarest muligt til Endskaab befordre, og her udi Agt tage, at mig først tilkommer halv Aasmarke Gaard og Gods, og udi det andet $\frac{1}{7}$ Del; belangende vores fælleds Part udi Hunseby, Anderstrup, Strandby og Hasager, hvorimod jeg igjen vil afstaa al mit kjøbte og tilfaldne Jordegods, beliggende under Nielstrup Hovedgaard, og dertil haver været Ugedagstjenere efter hosfølgende Jordebog. Og saasom der bliver tilovers, at mine kjære Svogre beholder inde udi Aasmarke underliggende Jordegods ungefær 43 Tdr. 5 Skp. $2\frac{1}{2}$ Fk., saa erbyder jeg mig samme Overskud med rede Penge at betale, efter øde og forarmet Godsbeskaffenhed, udi højeste 25 Rd. Tønden. Herpaa ervarter jeg de gode Mænds Imellemhandling og Mening; thi jeg i ingen Maade vil søge min Fordel og mine Svogres Skade, men aleneste, at vi kunde komme af Fællig fra hverandre, at hver sig sit kan gjøre nyttigt; forblivende kongl. Commissaris tjenstvilligst E. C. Knuth. Nielstrup, den 20. Septbr. 1681.“

Forhandlingerne om Mageskiftet trak ud et Par Dage, før Parterne kunde enes om de nærmere Betingelser; endelig den 22. September kom man til et Resultat, idet man fik Ejendommene, Jordegods og jura patronatus paa hver Side til at veje op mod hinanden;

til Rest blev der endnu de ovenomtalte 43 Tdr. m. v., som Knuth gik ind paa at betale med 26 Rdr. for Tønden, ialt henimod 1150 Rdr.; den Lerchernetilkommende Andel i Aasmarke Bygning skulde Knuth betale særskilt med omtrent 130 Rdr.; samme Dag blev Mageskiftecontracten afsluttet¹⁾. Kort efter udstedte Peder Lerche paa sine Myndlingers Vegne Skjøde paa Aasmarke m. v. til Knuth; det er underskrevet i Kjøbenhavn *den 10. October 1681*, fra hvilken Dag man altsaa kan regne Slægten Knuths Besiddelse af Aasmarke eller Knuthenborg; den 18. October fik Skjødet kongelig Stadfæstelse²⁾. Bestyrelsen af de umyndige Lerchers Ejendomme blev siden ved Rescript af 3. Marts 1683 ordnet saaledes, at Landsdommer Peder (Madsen) Lerche skulde bestyre deres Strøgods, Penge og anden rørlig Ejendom, medens Administrationen af Nielstrup Gaard og Gods betroedes til Knuth³⁾; paa sine Myndlingers Vegne fik han 1686 eftergivet en Sum af over tre hun-

1) Efterretningerne om Mageskiftet findes i Knuthenborgs Archiv, Adkomstdocumenter Nr. 10. Contracten er aftrykt som Bilag Nr. 6.

2) Det originale Skjøde paa Pergament saavel som den kongelige Confirmation opbevares i Knuthenborgs Archiv, Adkomstdocumenter Nr. 10. Skjødet er aftrykt som Bilag Nr. 7.

3) Fyenske og smaal. Tegnelser X, 303. For en Fordring paa Otto Paavisch paa henimod halvfemte tusind Rd. havde Lerches Arvinger gjort Indførsel i Skyldnerens Jordegods ved Saltø; anf. St., fol. 318; Sjæll. Tegnelser XLV, 39.

drede Rd., de vare blevne skyldige i Contribution, og ved samme Lejlighed fik Knuth et Beløb af omtrent 90 Rd., som Kammercollegiet havde at fordre hos ham for Smaaskatter, eftergivet¹⁾.

---

¹⁾ Rentekammerets Resolutionsprotocol VIII, 484, XI, 89; 2. Novbr. 1686.

V.

Om mangfoldige af Danmarks gamle Herresæders Udseende i Slutningen af det syttende Aarhundrede have vi let ved at danne os en klar Forestilling; ikke faa have trodset Tiden og dens forskjelligartede Angreb paa gamle Bygninger, der enten falde for Ælde eller omdannes og ofte ganske forsvinde for en nyere Tids Fordringer til Stil og Smag, Bequemmelighed og Plads; og om mange Herregaardsbygninger, der forlængst ere jævned med Jorden, have vi udførlige Beskrivelser opbevarede, som sætte os i Stand til saa at sige at reconstruere dem. Desværre kan AASMARKE ikke tælles blandt disse; fra den Tid, da Gaarden ejedes af det første Knuthske Ægtepar, har man ikke mindste Underretning om dens Udseende. Den ældste Efterretning om Gaarden giver et Manuscript, hvis Affattelsestid falder imellem 1752 og 1765¹⁾; her omtales den saaledes: „Gaarden er vel stor

---

¹⁾ Kgl. Bibl. Thottske Samling Nr. 727 fol. Extract over Fyens og Laa-

og vidtløftig, men af Bindingsværk i god Stand tilligemed en anselig Lysthauge og en stor Frugt- og Kjøkkenhauge med høje Hækker og sex anselige Alléer, hvoraf igjennem een er Prospect til det vilde Hav. Desforuden er af nuværende Greve — nemlig Eggert Christoffer Knuth, 1736—76 — indrettet et Lysthus, et Orangerihus og en Ridebane.“ I Aaret 1776 udgav Præsten P. Rhode den første Del af sine Samlinger til Laalands og Falsters Historie, hvori han, Side 519—20, omtaler Aasmarke saaledes: „Hovedbygningen kan ikke regnes iblandt de bedste, men dog iblandt de næstbedste her i Landet. Den har den lystigste Situation, man kan indbilde sig; Skovene bornere Synet, i hvor man vender sig. En dejlig Have er ved Gaarden anlagt, som man kommer udi over en stor Bro over de Gaarden omgivne Graver, hvor, foruden mange Sjeldenheder at se af Orangerier, Mistbænke, rare Frugttræer etc., igjennem sex lange Alleer falder en yndig Udsigt til Stranden. Spadserer man ned til Stranden, som er omtrent tusind Skridt, kan man i stille Vejr faa i Syne Fejø, Askø, ja Sjælland.“ Netop fra den samme Tid skriver sig den ældste Beskrivelse af Gaarden og Godset, som endnu

---

lands Stifters historiske Ting. Tiden for dette Haandskrifts Alder bestemmes derved, at Forfatteren omtaler Grev E. C. Knuth og hans 2den Hustru, Maria Numsen, som levende.

findes¹⁾; lidt om Bygningerne fortæller den os, men ogsaa kun utilfredsstillende. Borggaarden bestod af to Fløje, den nordre paa 25 Fag, den vestre paa 17; dernæst omtales en Mur mellem Borggaarden og Haven og et Tværhus mellem denne Gaard og Mellemgarden, som omfattede en sydlig og en nordlig Længe af smaa Halvtags Huse; endvidere nævnes en Kolade paa 28 Fag, den østre Længe paa 26 Fag, Tærskerladen paa 29 Fag, Kornladen og Staldhuset paa 38 Fag, Svineeglen (Svinestien) paa fem Fag, og endelig bemærker Beskrivelsen, at Hollænderhuset paa atten Fag er nedbrudt.

Det var i Hovedsagen det i 1776 bestaaende Aasmarke eller Knuthenborg, som det hed siden 1714, som det stod et Aarhundrede tidligere, en gammel Bygning, omgiven af Grave; i Begyndelsen af indeværende Aarhundrede blev den, da den var faldefærdig, erstattet af en ny Bygning, der heller ikke mere eksisterer. Ikke den mindste Afbildning er levnet os af det gamle Aasmarke.

Da Knuth blev Ejer af Aasmarke, havde denne et Tilliggende af lidt over 268 Tdr. Hartkorn, der vare saaledes fordelte, at Hovedgaarden havde omtrent 66 Tønder og Bøndergodset Resten; desuden var der et Par Tønder Hartkorn i Skove og Kirke samt syv Tønder

---

¹⁾ Knuthenborgs Archiv Pakke 9, b.

Mølleskyld¹⁾. Den nye Ejer satte sig den Opgave at forøge sine Besiddelser paa Laaland saa meget som muligt, og det lykkedes ham med et ualmindeligt Held; hvad der ikke mindst var til Gavn for hans Udvidelsesplaners Fremme, var den Omstændighed, at han var vel anskreven hos Kongen. Snart efter Cornelius Lerches Død maatte Arvingerne ty til Kongens Gunst, da de krævedes for resterende Skatter til Beløb af over 330 Rd. af Holtemølle og Hunseby Fælleddsskov, som Amtsforvalteren mente var Bøndergods, medens Arvingerne ved Adkomster beviste, at det i 60 Aar havde hørt under Aasmarke Hovedgaardstaxt; Rentekammeret fandt Beviserne i Orden, men turde dog ikke anbefale Eftergivelse, da det omstridte Hartkorn, 15 Tdr., i Matriklen af 1664 ikke var anført som henhørende under Hovedgaarden. Alligevel skrev Kongen følgende egenhændige Resolution paa Sagen: „Forschr. 15. Tondhkorn mae herefter Regnes Vnder Aasmarcks hofvet gaards Taxt udi Matriculen og were frij for alle de Skatter som deraf som bundergodtz til datum kunde pretenderes. dend 12 May 1682“²⁾. Ligesaa godt Udfald havde en Ansøgning, som Knuth et Par Aar senere indgav baade paa egne

¹⁾ Se den som Bilag Nr. 9 aftrykte Jordebogsextract af 1683.

²⁾ Original Rentekammerresolution og Knuthenborgs Archiv. Andragendet er aftrykt som Bilag Nr. 8. — Knuthenborgs Archiv, Adkomstdocumenter Nr. 11.

og de umyndige Lerchers Vegne, for hvem han, som ovenfor er fortalt, bestyrede Nielstrup; begge Godsernes Bønder vare nemlig „i saa slet en Tilstand og saa fattige,“ at de umuligen kunde udrede de mange trykkende Skatter, som Landets hele daarlige finansielle Status nødvendiggjorde; nu var der paabudt Kop- og Qvægskat, og Bønderne vare herved komne i betydelig Resistance; Knuth bad derfor Kongen om at fritage Bønderne for, hvad der maatte mangle i Betalingen af Kop-, Qvæg-, Korn- og Flæskeskat for Aaret 1684; den 12. Marts 1685 skriver Knuth sin Ansøgning i Kjøbenhavn, den 14. Marts eftergiver Kongen Restancerne¹⁾.

Samme Aar fik Knuth et endnu vægtigere Bevis paa Kongens Godhed for ham; i Nabosognet til Hunseby, Østofte, ejede Knuth nemlig en mindre ufri Gaard paa femten Tdr. Hartkorn, BANDHOLMSGAARD, der ligger skjønt ved Hunsaaen, ikke langt fra Stranden og kun en Fjerdingvej fra Aasmarke; efter Rhode har Cornelius Lerche kjøbt den tilligemed Aasmarke; ved hans Død tilfaldt den tilligemed den nærliggende *Røde Mølle* Søster Lerche og Knuth²⁾. Ved Aarhundredets Begyndelse tilhørte Gaarden Sorø Skole, men ved Mageskiftebrev af

---

1) Original Rentekammerresolution. Andragendet er aftrykt som Bilag Nr. 11.

2) Se Knuths Jordebog af 1683 over Aasmarke.

26. Juni 1623 kom den og Røde Mølle i Christoffer Urne til Aasmarkes Besiddelse¹⁾). At Knuth nu ogsaa kunde ønske at eje de øvrige Gaarde og Huse, som udgjorde Bandholm By, er naturligt; men at hans Ønske herom lod sig realisere, var mere, end man kunde vente; imidlertid gik det dog i Opfyldelse; thi under 28. October 1685 tilskjødede Kongen ham, efter hans „allerunderdanigste Ansøgning og Begjæring af sær kongelige Naade og udi allernaadigst Henseende til den gode og tro Tjeneste, som Os elskelig E. C. v. Knuth etc. allerunderdanigst bevist haver og herefter allerunderdanigst gjøre skal“, Bandholm By med Skov og Vaarskovgaard, ialt skyldsats for 85 Tønder 1 Skjæppe og 3 Fjkar Hartkorn. End yderligere fik Knuth ved samme Skjøde Bevilling til, at Bandholmgaard, Vaarskovgaard og Røde Vandmølle fra den 1. Januar 1686 maatte lægges under Aasmarke Hovedgaards Taxt; tilsammen var disse tre Ejendommes Hartkorn 37 Tønder, 4 Skjæpper²⁾). Da den nye Ejer senere af Amtsforvalteren krævedes for nogle Restancer af Bandholms Landgilde til 1. Maj 1685 og Kornskat til Mortensdag 1684 til et betydeligt Beløb, klagede Knuth Bøndernes Nød for Kongen, da det paa Grund af Misvæxt ikke var dem muligt at udrede, hvad de skulde; „ellers maa ieg befrychte

---

1) Afskrift af dette Brev findes i Knuthenborgs Archiv, Adkomstdoc. Nr. 1.

2) Skjødet i Knuthenborgs Archiv, ssteds. Nr. 12.

deris *Ruin*, om samme i dette Aar schulle suares, da dett derforuden falder dem besuerligt noch de andre i dette Aar paabudne Schatter oc Schattekorn att clarere.“ Andragendet er skrevet paa Aasmarke den 3. Januar 1686, og den 6. Februar resolverede Kongen: Vi have af sær kongelig Naade indmeldte Restants allernaadigst efterladt ¹⁾. Det varede ikke ret længe, før han atter krævedes for Restancer, forfaldne efter Maj 1685; i en Supplik til Kongen, dateret Slesvig den 8. October 1686, takker han først for den kongelige Gave og beder dernæst endnu om den Naade at fritages for at svare til disse Restancer „v-anseet ieg formedelst Bøndernis ringe Wilckor hidtilldags lidet eller indtet af dennem nøtt hafuer, formedelst de till Kongl. *Contributioners* Afbetaling maa vdgifue, huis de kand sammensancke, oc wilde falde dennem mehre besuerlig oc fast v-muglig denne Landgilde at betalle.“ Denne Gang angik Sagen ogsaa Paarup, som vi nedenfor skulle se, at Knuth tilkjøbte sig af Kronen 1686; alle Restancerne bleve nu ved Kongens Resolution af 2. November 1686 eftergivne Knuth lige indtil den Dag, da Ejendommene bleve hans ²⁾.

---

1) Original i Rentekammerarchivet, Resolutionens Datum; Resolutions-protocol VIII, 274.

2) Original ssteds., Resol. Datum; Resolutionsprotocol VIII, 484. XI, 90.

Bandholm er en af de Besiddelser, hvorpaa Knuths Efterkommere mest have haft deres Opmærksomhed henvendt, idet de ved storartede Havnearbejder have ophjulpet denne By, der fra gammel Tid har været Ladeplads for Mariebo. Eggert Christoffer Knuth indsaar snart, hvilke Fordele han kunde have af Stedet, og fremsatte derfor sine Ønsker i saa Henseende i følgende Ansøgning til Kongen, skrevet den 12. Februar 1692 i Frederiksborg, hvor han var Amtmand ¹⁾:

„Stormægtigste Konge, allernaadigste Herre. Som Hs. Kongl. Maj. mig allernaadigst for nogle Aar siden haver skjød det og forundt den liden Landsby ved min Hovedgaard Aasmark liggende, af Navn Bandholm, udi Eders Maj.s Land Laaland, da, som Eders Maj. har ved samme Bandholm en liden Toldsted, hvorved formedelst Ud- og Indskibning nødvendig holdes ordinaire Pramme, som Eders Maj. nu dertil har allernaadigst beskikket, altsaa søger jeg Hs. Kongl. Maj. min allernaadigste Herre, at, saasom samme Bandholm By med al underliggende Herlighed mig allernaadigst af Hs. Maj. til fuld og fast Ejendom er forundt, at Hs. Maj. lige saa naadig vilde forunde, at ingen Pramme efterdags ved samme Bandholm Toldsted at maa forordnes eller til nogen Udskibning bruges, uden de, som af mig og mine Efterkommere

---

¹⁾ Afskrift i Rentekammerets Resolutionsprotocol XXX, 10.

Bandholms Bys Ejere dertil beskikket vorder; dernæst og for det andet har og ved samme Bandholms Toldsted udi et af mine Huse straxen ved Toldstedet været holden nogen liden Krohold, formedelst Toldstedet ligger temmelig langt fra Kjøbstederne, at Hs. Kongl. Maj. endog herefter allernaadigst vilde privilegere ved samme Toldsted paa min Grund et lidet Krohold af Øl, Brændevin og Tobak med deslige, som andre af Eders Majestæts der i Landet allernaadigst privilegerede Landsbykroer, og der ved Steden af forhen flydende Tider allernaadigste nydt og brugt haver, naarsomhelst deraf herefter, som hidindtil, aarligen til Mariebo som nærmeste Kjøbsted svares udi Consumptionsafgift det samme, som tilforn og nu i disse Aaringer svaret er, hvorpaa jeg udi allerdybeste Underdanighed vil ervarte min allernaadigste Herre og Arvekonges naadigste Resolution til naadigste Befordring om dette udi allerdybeste Underdanighed herved ringe søgende, Eders Kongl. Majestæts allerunderdanigste Tjenere

E. C. Knuht.“

Da hverken Stiftamtmanden eller Rentekammeret havde Indvendinger at gjøre imod Bevillingen, blev der under 12. Maj s. A. udfærdiget Frihedsbrev for Bandholms Ejer, hvorved Pramfarten og Kroholdet tilstodes ham¹⁾).

---

1) Original i Knuthenborgs Archiv, Bevillinger Nr. 2.

For at faa Aasmarke Gods completteret, ansøgte Knuth i Aaret 1686 om at maatte faa en Del af Kronens Bøndergods tilkjøbs, og han fik heller ikke Afslag herpaa. Den 18. August s. A. meddelte Kongen Rentekammeret, hvad der var hans Villie i saa Henseende ¹⁾, og under 24. August udstedtes der Skjøde til Ansøgeren paa otte Gaarde, nogle Gadehuse og en Skov i *Paarup* By, Østofte Sogn, ialt 56 Td. 1 Fk. 1 Alb. Hartkorn, som overlodes ham for 40 Rd. Tønden ²⁾. Det følgende Aar bragte Knuth en kongelig Gave, da han den 18. October fik Skjøde paa Jus patronatus til *Østofte* Kirke med alt, hvad der hørte til samme Kirke af Huse, Gaarde, Jorder m. v. ³⁾

I Østofte Kirke lod Knuth i Aaret 1690 Sognets Beboeres Pladser i Stolestaderne ordne ved et under 17. November forfattet Stolestadebrev, paa hvilket han erhvervede kongelig Confirmation ⁴⁾; først nævnes paa Mandssiden Kirkens Patrons to Stole, derefter den i Sognet liggende Hovedgaard Haverløkkes Stol; saa Kirkepatronens Folks Stol og Haverløkkegaards Folks Stol, hvorpaa følger nitten Stole til den øvrige mandlige

¹⁾ Sjællandske Tegnelser XLV, 471.

²⁾ Skjødet i Knuthenborgs Archiv, Adkomstdocumenter Nr. 13.

³⁾ Skjødet ssteds. Adkomst. Nr. 15; aftrykt som Bilag Nr. 13.

⁴⁾ Fyenske og smaalandske Registre 6. October 1691 med de dertil hørende Indlæg.

Menighed. Paa Qvindesiden havde Kirkepatronens Frue de to øverste Stole, medens Fruen paa Haverløkke maatte nøjes med den næste Stol; nedenfor disse kom de respective Tjenestefolks Plads, og først herefter havde Præstevinduen og hendes Børn deres Pladser. Indretningen af disse Stolestader var ikke forløben uden Strid, da Haverløkkes Ejere, to Brødre af Slægten Bilde, gjorde Fordring paa den øverste Plads; men Knuth besværede sig herover for Cancelliet, der gav ham Medhold i, at Forrangen tilkom ham som Kirkens Patron ¹⁾.

Af sin Broder, Overkammerjunker Adam Levin Knuth, købte han Kongetienderne af ØSTOFTE, VAABENSTED og HUNSEBY ²⁾), ligesom han af sin Broder 1692 fik tilskjødet elleve Gaarde i HILLESTED Sogn og By, hvilke Adam Levin Knuth havde faaet af Kongen for Tybjerggaard i Sjælland ³⁾). Saaledes forstod Knuth med megen Omsigt at udvide sine Ejendomme omkring sin Hovedgaard; noget Jordegods ejede han ogsaa i Fyen, hvor vides ikke, hvilket han ligeledes, man kunde sige, fik overført til Laaland; han tilbød det nemlig til Regeringen til Ryttergods mod at faa Vederlag i laalandsk Gods, som

¹⁾ Geh. Archivet, Cancelliprotocol Nr. XIX, fol. 459, 7. Septb. 1690. Knuths Besværing over Billederne er aftrykt som Bilag Nr. 16.

²⁾ Orig. Skjøde af 7. August 1687 i Knuthenborgs Archiv, Adkomst-dokumenter Nr. 18.

³⁾ Orig. Skjøde af 11. Juni 1692, ssteds. Nr. 21.

han nærmere betegnede; hans Andragende blev imødekommet, hvorefter han under 8. December 1688 fik Kongens Skjøde paa MAGLEMER og GRIMSTRUP Byer i Hunseby Sogn samt den ved Mariebo liggende NØRRESØ, hvilken han fik med, da det fyenske Gods oversteg det laalandske med henimod fire Tønder Hartkorn og dertil var i bedre Stand¹⁾. Da Knuth det følgende Aar androg om, at disse hans Byer, ligesom hans øvrige Jordegods, maatte svare under Nielstrup Birk, idet han som Grund til at vente denne Imødekommen paaberaabte sig, at han ved Mageskiftet havde faaet for lidt Hartkorn i Bytte, blev det afslaaet af Cancelliet²⁾; men det varede ikke meget mer end en Maaned, før han havde den kongelige Tilladelse dertil, ikke alene for sine Bønder i Maglemer og Grimstrup, men ogsaa for dem i Østofte³⁾; det ser ud, som om Knuth vidste at gaa udenom Cancelliets Herrer for at faa sit Ønske opfyldt. Egentlig synes der heller ingen Grund at have været til at nægte ham det; thi et Par Aar tidligere havde han opnaaet den samme Begunstigelse for sine Bønder i Bandholm og Paarup Byer, der hidtil havde haft deres Forum til

1) Rentekammerets Resolutionsprotocol Nr. XVII, 211; Resolutionen er af 1. Decbr. 1688. Det originale Skjøde haves i Knuthenborgs Archiv, Adkomstdocumenter Nr. 17.

2) Geh. Archivet, Cancelliprotocol Nr. XVII, fol. 19; 13. Jan. 1689.

3) Fyenske og smaalandske Registre 16. Februar 1689.

Mariebo Klosters Birketing¹⁾. Et lignende Spørgsmaal kom senere frem, da Knuth stadigen tilkjøbte sig Jordegods; i Raa i Hillested Sogn, i Krønge, i Hillested og i Erikstrup, Østofte Sogn, voxede Knuths Besiddelser Tid efter anden ved Kjøb og Mageskifter²⁾; af Henrik Adelaer, Amtmand over Bratsberg Amt, tilkjøbte han sig den 19. December 1693 Jus patronatus til Døllefjelde og Vester Ulslev Kirker med Kirketiender³⁾, og af Amtmand Reichav fik han den 6. Juli 1695 Skjøde paa Hillested Kirke med Tiender og Jus patronatus, som denne havde kjøbt af Adam Levin Knuth i Aaret 1690⁴⁾. I Aaret 1694 ansøgte Knuth om, at baade det Gods, han havde tilforhandlet sig, og hvad han muligvis mere maatte blive Ejer af, alt maatte svare under Nielstrup Birk; men efterat det gjentagne Gange var forhandlet i Cancelliet, blev det afslaaet, da man fandt, at Herrederne derved meget kunde svækkes⁵⁾.

Knuth var saa velhavende, at han kunde laane Kongen tre tusind Rdlr., som skulde betales tre Aar efter Obligationens Datum, 11. Juni 1694; Renten var

1) Anf. Sted, 5. April 1687.

2) Knuthenborgs Archiv, Adkomstdocumenter Nr. 21, 26, 29, 32, 33.

3) Skjødet i Knuthenborgs Archiv, Adk. Nr. 24. Adelaer havde Kongens Skjøde derpaa af 19. Novbr. 1689.

4) Skjødet i Knuthenborgs Archiv, Adk. Nr. 31.

5) Geh. Archivet, Cancelliprotocol Nr. XXIV, 410, 633, 28. Marts og 20. Maj 1694.

sex Procent, og til yderligere Sikkerhed fik Laangiveren Pant i forskjellige af Kronens Ejendomme paa Laaland. Denne Obligations Beløb fik Knuth ogsaa tilbagebetalt i Jordegods, da han havde indleveret følgende Andragende i Rentekammeret:

„Stormägtigste Konge, Allernaadigste Arfve Konge og Herre; Eftersom udi Laaland paa *Mariboe Closters* Ambt, udj Øestoffte Sogn, udj Reessnes og Sørup Byer, een Deel Eders Kongel. *Maytt.* tillhørende Bønder findis, og ved Sørup Bye een eene Gaard kaldet Fuglebeck. som icke aff Eders Kongel. *Maytt.* till nogen Houfverj nu brugis, ej heller i Fremtiden brugis kand, fordj Eders Kongel. *Maytt.* ej nogen Laade Gaard der i Nerverelsen hafver; effter saadann Omstændighed ville Eders Kongel. *Maytt.* allernaad^t ofverveie, om ded icke var Eders Kongel. *Maytt.* till meere Fordeel disse Gaarde ved Kiøb allernaadt^t att afhænde. Og saasom Jeg iljgemaade allerreede udj ofvenbe^{mt}e Byer nogle Bønder hafver, hafde Jeg vell i Sinde Eders Kongel. *Maytt.* Deris i samme 2de Byer allernaad. eiende Part, om ded Eders Kongel. *Maytt.* allernaad. behagede, for dend *Taxt*, som Eders Kongel. *Maytt.* mig dennem allernaadigst vill forunde for, allerunderdanigst att tillforhandle; huorjaa jeg udj aller dybeste Underdanighed forventer Eders Kongel. *Maytts.* allernaadigste Resolution, og forbli-

fver Eders Kongel. *Maytts.* aller underdanigste troe
Tiener.

E. C. Knuth.

Kiøbenhavn d. 24de *August.* 1696.“

Det omhandlede Gods var henimod 150 Tønder Hartkorn, der efter Rentekammerets Taxt var anslaaet til en Pengeværdi af 3900 Rdl., hvilket vistnok var lovlig højt ansat, da de fleste af Godsets Bønder vare forarmede. Kammeret indstillede ganske til Kongen, om han vilde lade Knuth faa det lidt billigere, og Sagen fik da ogsaa et gunstigt Udfald for denne, idet Kongen den 20. October resolverede, at Supplicanten maatte faa Godset imod at udlevere den kongelige Obligation paa de 3000 Rd., „dog uden Consequence for andre, saasom Vi allernaadigst ville, at den anbefalede Taxt stricte ved Vores Rentekammer skal følges.“ Kongen havde herved givet Knuth en nominel Present paa 827 Rd. 24 Skill., hvis Værdi dog formedelst Godsets slette Tilstand reduceres betydeligt; den 24de October 1696 udfærdigedes Skjødet ¹⁾).

En gammel Fordring paa Kronen, som tilkom Arvingerne i Cornelius Lerches Bo, lykkedes det disse langt

---

¹⁾ Skjødet i Knuthenborgs Archiv, Adkomstdoc. Nr. 34. Sagens originale Acter findes i Rentekammerarchivet ved de kongelige Resolutioner af 20. og 24. October 1696.

om længe at faa betalt; i flere Aar førtes Forhandlinger derom med Rentekammeret; i et Brev af 9. Mai 1690 ¹⁾ skriver Knuth bl. a.: „Saa gifues her med til tienstl. Giensuar, at jeg er ickun een af de ringeste den sal. Mands Arfuinger, og om samme effterstaaende hauer gandsche ingen Wiidenschaff, saa som den sl. Mands Enche og Søn, som nu er i Francherige, hauer alle Brefue og Documenter i Forwaring, og wil ieg formode, huis sahlig Lercke paa hans Gage er bleuen forstragt, saa uel som og den Princessin Styr, der af schulle erleggis, er uel i agt tagen, ved huer Aars Afreigning, og hannem forud decorterit udi hans Besolding, saa ieg icke wiidere Effterretning derom kand giøre. Ellers er mig uel beuist, den sahl. Mand effterlod sig iblant andet, som og schulde være Arfue, 1100 Rdlr., hannem kom tilgode hos Hs. Mai. paa hans Besoldning, huilche endnu er u-betallt, og Arfuingerne hos Hans Kongl. Mait. allerunderd. hauer at fordre.“

Det var nemlig gaaet salig Lerche som saa mange andre Embedsmænd, at han saa at sige aldrig fik Løn; Følgen deraf var, at han tilsidst havde en Fordring paa Kongen af over elleve tusind Rdlr., en meget betydelig Sum; det var altsaa ti Gange saa meget, som Knuth

---

¹⁾ Original i Rentekammerarchivet ved Resol. af 31. Marts 1694.

havde anført, hvorfor han selv i et senere Brev¹⁾ til Rentekammeret gjør Undskyldning; „og maa jeg nu selv raisonnere derover, — skriver han — at, som jeg ikke har omgaaet med mange tusinde, saa er og Tankerne paa de Tider ved Pennen forløben.“ Knuth og hans Svoger Kammerjunker Christian Lerche, den eneste af Lerches Sønner, der endnu var i Live, indgave endelig Andragende til Kongen, om de ikke maatte faa Erstatning i Jordegods for den dem tilkommende Halvpart af Fordringen, en meget yndet Udvej i de Tider, naar man ikke kunde faa sit Tilgodehavende udbetalt i Penge; Gods havde Staten eller Kongen jo nok af, hvorfor ogsaa Andragendet slutter med det Raisonnement, „saa som det er Eders Kongl. Majestæt en ringe Skade, men kunde komme os til nogen Nytte.“ Det blev dem nu overladt selv at foreslaa noget Gods, der passende kunde gives dem i Bytte, og det har næppe været vanskeligt at finde; formodentlig havde de længe været paa det rene med, hvad de vilde forlange. Den 10. November 1694 udstedtes der da kongeligt Skjøde til de to Svogre paa MUSSE Kirke og noget Jordegods²⁾. Senere er Knuth bleven eneste Ejer af Godset.

1) Orig. i Rentekammerarchivet ved den ovennævnte Resol., kun Underskriften er egenhændig.

2) Skjødet i Knuthenborgs Archiv, Adkomstdoc. Nr. 28.

Kronen ejede paa Laaland ogsaa det nedlagte MARIÉBO KLOSTERS Jorder, som vare overladte Byens Borgere i Forpagtning; imidlertid fandt Regeringen, at der kunde bringes noget mere ud af dem for Staten — og den trængte i de Tider haardt til Penge — ved at bortforpagte dem til den højstbydende. Det var jo i og for sig ganske naturligt; men det var et alvorligt Stød for Borgerne, der selvfølgelig ikke kunde tænke sig Muligheden af, at nogen anden kunde drive de Marker, som de selv saa længe havde dyrket. De klagede sig derfor jammerligt og paastode i et Andragende til Kongen af 29. Januar 1692, at de ved at miste Forpagtningen vilde geraade i den dybeste Armod og Elendighed. Noget opnaaede de da ogsaa ved deres Forestillinger, idet det ved kongelig Resolution af 26. Marts 1692 tillodes dem fremdeles at nyde Brugen af de tre inderste af Klosterets Ladegaards Marker, hvorimod de tre yderste bleve forundte Knuth i Forpagtning, som ved Auctionen havde budt en Afgift af 155 Rd. aarlig¹⁾. Imidlertid opstod der Tvist mellem Mariebo Borgere og Knuth om nogle af Klosterets Jorder, og en Commission blev nedsat for at klare Spørgsmaalet; men forinden dette var bragt til

---

¹⁾ Rentekammerets Resolutionsprotocol XXIX, 36. Mariebo Borgeres Andragende er trykt som Bilag Nr. 19.

Endelighed, indgav Knuth følgende Forestilling til Kongen¹⁾:

„*Stormcchtigste Konge, Aller naadigste Arffue Herre.* Som Hans Kongl. *Maytt.* allernaadigst hafuer for undt mig de 3de yderste Lade Gaards Marcher wed *Marieboe* j Forpachtning med ald dens Thillegge, som der aff *de-penderer*, og till dend Ende er beordret *Commissarier* at effter see dends Thilleige, mens som deris *Relation* jche endnu er jndkommen, da jeg dog effter Marchernis *Situation* og dees Beschaffenheed at thillkomme Raaed-Mands Wenged, og Lyse Moesse, med and et, som ieg formoeder wed *Commissariernis Relation* aff Eders Kongl. *Maytt.* nochsom skall vorde *aproberet*, iche des mindere saae under staaer *Marieboe* Borgere sig j forneffnte Jndlucher at slaae Engbunden; er der for min aller underdanigste Ansøgning, at de maaette befahles sig jndted med Engbunden at befatte, mens effter min Forpachtnings Contract ieg dend at lade høeste till Lade Gaarden, og end dog ieg med ald Billigheed og effter Marchernis Beschaffenheed tillkommer Seden sammested, begier ieg dend dog jche dette Aar, saaesom de selff dend haffuer saaett, og Høesten thillader iche dend Thiid, at mand kand forvartte dend endelig Sluttning, som der paa kunde følge, aarsaiges der for aller under da-

---

¹⁾ Orig. ved Rentekammerresolution af 27. Juli 1692.

nigst Eders Kongl. *Maytts.* allernaadigste *Resolution* herpaae at soige.

Ederss Kongelige Mayestätis

allerunderdanigste Tienere *E C Knuht.*

Datum Aasmarche dend 24 *July* 1692.“

Da der for Høstens Skyld maatte iles, varede det heller ikke mere end tre Dage, før Kongen, som opholdt sig paa Nykjøbing Slot, afgjorde Sagen i Overensstemmelse med Knuths Ønske. Commissionens Kjendelse i Sagen er desværre ikke kommen til vor Kundskab, da den sikkert vilde afkræfte den af A. Kall Rasmussen i „Historisk-topographiske Efterretninger om Musse Herred paa Laaland, I. Maribo Sogn“ Side 343 fremførte Beskyldning imod Knuth, at han skal have „fravendt“ Borgerne en Del af deres Jord. Hvis Commissionen har givet Knuth Ret, var Sagen dermed afgjort; og hvis den har afsagt den Dom, at han skulde afstaa Jorden, som han havde taget i Besiddelse, lader det sig ikke let tænke, at han har siddet en saadan Dom overhørig.

Det blev imidlertid ikke engang to Aar, at Knuth var Jordernes Forpagter; i Slutningen af Aaret 1693 bleve de af Kronen anvendte som Dækning for en Fordring, som Margrethe Wilders, Leverandeur Friedrich Werdelmans Enke, havde paa Kongen; den 23. De-

cember 1693 tilskjødedes de hende som en fri Sædegaard tilligemed en Del Gods i Haaret By i Hillested Sogn, i Erikstrup, Østofte, Nørreballe, Sørup samt Mariebo Vandmølle; Hovedgaards Hartkornet var paa det nærmeste 60 Tønder. Men knap 14 Dage levede Madame Werdelmann i Godsejerstand; ved Skjøde af 4. Januar 1694 blev Knuth Ejer af Gaard og Gods¹⁾; ved Landsthingsdom af 8. August samme Aar blev det fastslaaet, at Præstøen i Mariebo Sø var indbefattet under det solgte Gods²⁾.

Samme Aar udbad Knuth sig forskjellige Begunstigelser i en Ansøgning, dateret Kjøbenhavn den 26. Marts 1694, saalydende³⁾:

„Stormægtigste allernaadigste Arvekonge og Herre. Udi allerdybeste Underdanighed beder jeg, Eders Kongl. Majestæt vilde i Naade anse, at jeg om efterfølgende Poster gjør hos Eders Majestæt allerunderdanigst Ansøgning. I. Som til min Gaard Aasmarke i Laaland under Aalholm Amt udi Hunseby Sogn er beliggende en lille øde Gaards Jord, kaldet forhen Hadtzagergaard, hvilket ligger saa nær og som incorporeret med Gaardens Marker og Enemærker, saa det ej vel derfra kan

1) Det originale Skjøde i Knuthenborgs Archiv Adkomstdocumenter Nr. 25, jfr. Kall Rasmussen, Musse Herred, S. 379.

2) Knuthenborgs Archiv, Adkomstdoc. Nr. 27.

3) Rentekammerets Resolutionsprotocol XXXVI, 91.

separeres, Hovedgaarden desforuden og har ringe Tillæg; thi beder jeg allerunderdanigst, Eders Kongl. Majestæt naadigst vilde tillade, at samme Hadtzagergaards Brug, som er 6 Td. 1 Skp. 1 Frk. Hartkorn, maatte være henlagt under min Gaard Aasmarkes Hovedgaardstaxt og jeg derpaa efterdags nyde lige Frihed, som paa hvis anden Hovedgaardstaxt forhen ligger og hører. **2.** Efterdi Eders Kongl. Majestæt naadigst haver afhændet de 3 yderste af Mariebo Klosters Ladegaards Marker, og de andre tre er forundt Mariebo Borgere for aarligen Afgift, foruden hvilke Byen og ej letteligen skal kunne blive ved, saasom Handelen der paa Stedet er meget slet, og paa den Maade det ringe Bygning af Mariebo Kloster endnu er overbleven, Eders Kongl. Majestæt til ingen Nytte, mens mere kan foraarsage Omkostning med behøvende Reparationer, hvorfore jeg fordrister mig at bede, Eders Kongl. Majestæt naadigste vilde forunde mig benævnte Mariebo Klosters overblevne Bygning med derhosliggende Haver og Fiskeri udi Sønderø, og at jeg efter Frøiken Eleonora hendes Død maatte gjøre mig det saa nyttig, som jeg bedst vilde og kunde. Forventende paa bemeldte Eders Kongl. Majestæts aller-naadigste Resolution, hvilket forpligter jeg mig ydermere til med Liv og Blod og Gods til Døden at forblive Eders Kongl. Majestæts allerunderdanigste tro Tjenere E. C. Knuht.“

Mariebo Kloster blev nu — rigtignok over Aar og Dag efter Ansøgningen, hvis ikke dennes Datering 1694 er Fejlskrift for 1695 — synet og taxeret af Amtmanden Georg Ernst von Reichav, Amtsforvalteren Friderich Suhr, Herredsfogden og Thingskriveren, der anslog Bygningernes Værdi til 400 Rd.; Fiskeriet var saa ringe, at det slet ikke kunde vurderes; under 29. Juni 1695 bevilgede Kongen efter Rentekammerets Indstilling Knuths Andragende saaledes, at han til Foræring fik Klosterets Bygninger m. v., „dog med de Vilkaar; at Os elskelig højbaarne Frøiken Eleonora Christina nyder der fri Husværelse hendes Livs Tid, og Supplicanten imidlertid at holde Husværelserne der forsvarligen vedlige paa sin egen Bekostning“¹⁾. Samtidig fik Knuth en ligesaa imødekommende Afgjørelse paa Andragendets første Punct, idet HASAGERGAARDENS Frihed blev ham bevilget „foruden nogen Betaling,“ der betyder det samme, som at Kongen skjænkede ham 199 Rd. 4 Mk. 2 Sk., da Taxten for at opnaa slig Frihed ellers var 30 Rd. pr. Tønde Hartkorn, hvilket her vilde svare til det nævnte Beløb²⁾. Mange Aar efter Knuths Død solgte hans

1) Rentekammerets Resolutionsprotocol anf. St. Jfr. Smith, Leonora Christina (Ulfeldt) paa Mariebo Kloster; Side 153 fg., hvor Synsforretningen er aftrykt.

2) Skjødets, af 1. Juli 1695, findes i Knuthenborgs Archiv, Adkomstdoc. Nr. 30.

Enke, Fru Søster Lerche, Mariebo Kloster til Kirken for 750 Rd. i god dansk Mønt, da Bygningerne skulde bruges til Præstebolig¹⁾).

Som vi se, lykkedes alt for Knuth; var der Hindringer, overvandt han dem. Saaledes tilendebragte han ogsaa et Forehavende, som ikke var saa ganske let, idet han fik HUNSEBY Præstegaard, der laa indenfor Aasmarkes Enemærker, flyttet ud derfra trods al Modstand. Præsten i Hunseby var den lærde Hr. SAMUEL JENSEN ILD; født i Kjøbenhavn i 1638²⁾ var han fra Hovedstadens Skole bleven Student 1657³⁾; et Par Aar var han Hører paa Herlufsholm⁴⁾, og blev 1667 Præst i Hunseby²⁾. En Pietist fra første Halvdel af forrige Aarhundrede roser ham meget⁵⁾; „hans exemplariske Levnet, hans store Gavmildhed og Umage med at oversætte Arndts sande Christendom, det gaar endnu omkring som en sød Lugt iblandt Folk af Eftertanke.“ Vist er det, at han oversatte Arndts fire Bøger om den sande Chri-

---

1) Kall Rasmussen, Musse Herred, Side 255 fg.

2) Rhode, Saml. til Laalands og Falsters Historie, udgivne af Friis, I, 430 fg.

3) *Samuel Jani Hafniensis* immatriculeret den 14. November 1657. Universitetsmatriklen.

4) Han kom til Skolen den 4. December 1660 og var her næppe længer end til midt i 1662. Herlufsholms Regnskaber i Rentekammerarchivet.

5) Danske Samlinger IV, 104.

stendom, som Kingo og Jens Bircherod anbefalede¹⁾, og om hans Gavmildhed vidner et Legat, han skjænkede til Vindeby Sogns Fattige, — en velhavende Mand har han da ogsaa været, eftersom han ejede Vindebygaard²⁾; men det er jo tænkeligt, at han alligevel har været ligesaa stridbar og irriterabel som sin gode Ven Johan Brunsmann, den Gang vistnok de danske Theologers værste Kamphane. Den ovennævnte Pietist fortæller, at Knuth ikke kunde lide „hans Pietet,“ hvilket egentlig er forklarligt nok, da Hr. Samuels Pietet overfor sin Patron viste sig deri, at han overfusede denne i Skriftestolen og

1) N. M. Petersen, Bidrag til den danske Literaturs Historie III, 501 Under Titelen „Lyset i Mørket Eller Fire Bøger Om Den Sande Christendom“ udkom Bogen i Kjøbenhavn 1690, 8vo. Kingos Samtykke til Trykken er allerede dateret 1. Juni 1682 og indeholder bl. a. disse Ytringer om Hr. Samuel: „Jeg kand forsikre enhver med en ubeskaaren Samvittighed, at Fortolkeren selv er en god, ydmyg og oprigtig Christen, og et Gudfrygtigheds Exempel for sin Hiord, og haver meent sine Landmænd og Medchristne troligen med dette sit berømmelige Arbejde, hvilket en anden, som ey saa vel forstod dette Skrift og Lærde Mænds Domme der om, ikke saa lykkelig som hand kunde fuldbyrde.“ Jens Bircherods Censur er skreven den 16. Maj 1686. Bogen er tilegnet Danmarks og Norges Biskopper og indledes efter Tidens Sæd med Æredigte til Oversætteren, danske Vers af Johan Brunsmann, Præst ved Vartou, Laurits Thura, Rector i Kjøge, Matth. Junghans, Rector i Kolding, Simon Schmertz, Præst i Øster Egesborg, Ahasverus Bartholinus og Elisabeth Mikkelsdatter Vinding, og latinske af Laurentius Joh. Hylling, Christophorus Claudii og den ovennævnte Junghans.

2) Rhode, Saml. til Laalands og Falsters Historie I, 184; ny Udg. I, 151. Hofman, Samling af Foundationer VI, Laaland S. 137—39.

behandlede en af Knuths Tjenestepiger paa samme Maade; Knuth søgte derfor at faa nedsat en Commission til at dømme dem imellem; men denne Plan synes aldrig at være bleven til Virkelighed, hvorimod han den 27de October 1685 erhvervede kongelig Bevilling paa at lade sig, sin Hustru og sit Tyende betjene i deres Salligheds Sag af hvilken Præst, de maatte ønske¹⁾. Dertil kom nu, at Knuth ønskede at faa Præstegaarden bortflyttet fra Hovedgaardens umiddelbare Nærhed, hvilket Hr. Samuel synes at have sat sig imod med Hænder og Fødder; Rhode fortæller²⁾, at „Aasmarke Ejere gik saa længe om Borde med ham, ved Velgjerninger og Haardheder, til man fik ham bort,“ og det kan jo gjerne være, at Knuth i sin Iver for at faa sin Plan gennemført ikke har behandlet ham, som han burde.

Da det viste sig, at der aldeles intet var at stille op med ham, fik Herskabet ham forflyttet fra Stedet; den 27. April 1686 beskikkedes han til Sognepræst for Udby og Ørslev i Sjælland³⁾, hvor han døde 1699⁴⁾.

---

1) Fyenske og smaalandske Registre i Gehejme Archivet. Knuths Klagemaal over Præsten er aftrykt som Bilag Nr. 12.

2) Anf. Skrift, I, 525 fg.

3) Sjællandske Registre XXXIV, fol. 515.

4) Worm, Lexicon over lærde Mænd I, 502. Den 10. Juni 1696 oprettede han og Hustru Dorothea Nielsdatter Testamente, kgl. confirmeret 11. Juli s. A. Sjællandske Registre XXXIX, fol. 134. Originalen i Sjællandske Indlæg 1696 Litr. B.

For at faa ham til at drage bort, fortælles det, kaldede Knuth hans Adoptiv søn Niels Frantsen til Præst i Hunseby, som var mere medgjørlig; mærkelig nok hengik der dog nogle Aar, inden Mageskiftet kom i Stand; først da det lakkede mod Enden af Aaret 1690, modtog man i Cancelliet følgende Andragende med Samtykke og Anbefaling ¹⁾:

„Stormegtigste Allernaadigste
Arfue Konge og Herre,

Eders Kongl. Maytt. vilde jeg herved i dybeste Underdanighed berætte, hvorledis Præstegaarden til Hundtzebye Sogn i Lolland (til huilchen Kiercke jeg *jus* hafuer) er beliggende en temmelig Vej fra Kiercken, og der imod Jorden, som hører under Præstegaarden, ligger iblandt Bøndernis Jorder i bemelte Hundtzebye, og saaledis w-lige nærmere ved Kiercken end Præstegaarden (alleene ligger der een ringe Deel Jord ved Præstegaarden, som dog ej er af synderlig *Consideration*), da at det kunde vorde mageligere baade for Præsten, som haver ej alleene langt til Kiercke, mens og til sin Jord og Eng, som runden om Kiercken og Byen falder, saa og for mig, effterdi Præstegaarden nu ligger som udj mine Enemercker; beder jeg underdanigst, Eders Kongl. Maytt. allernaadigst vilde tillade, at Jeg maa i

¹⁾ Original i Geh. Archivet, fyenske og smaalandske Indlæg for 1691.

Steden for dend itzige Præstegaard udvisse Præsten Hr. Niels Frantzen en Gaardtzpladtz med Biugning, liggende i Hundtzebye strax hos Kiercken, som jeg har brugt til at lade lige Tiender udj, huilcken Pladtz og Gaard jeg foruden huis Huusse allerede derpaa findis, forsuarligen vil lade indrette, saa den for een loulig Præstegaard *passere* kand; for den ringe Jord, som ved Præstegaarden nu ligger, vil jeg og gjøre Vederlag, huor ded Præsten best belejlig hoes hans anden Jord i Hundtzebyemarck falde kand, og saaledis at Præsten baade for Biugning og Jord med mig skal blifue tilfredtz, saa hans Effterkommere sig ej derofuer med Billighed skal kunde besuerge, huor imod Jeg da underdanigst vil formoede, at den Præstegaard nu er og Jorden derhos ligger, som Wederlag fore gifuis skal, hiemfalder til mig og mine Arfuinger, og dend, som i Hundtzebye igien indrettet blifuer, her effter være og blifue dend rætte Præstegaard. Jeg forvendter herpaa Eders Kongl. Maytt. allernaadigste *Resolution* og forblifuer Eders Kongl. Maytt. allerunderdanigste troeskyldige Thiener.

Frederichsborg d. 24. Novembr. 1690.

E C Knuht.

Min allernaadigste Arfve Herre og Konge med det gandske kongelig Huus ynsker jeg en glædelig Juell og frydefuld Ny Aar! Effter høj kongelig Befalning er dette min eenfoldig Erklæring paa denne *Supplicatzis* Indhold.

Saasom dend hæderlige Mand Hr. Niels Frandtzn Sognepræst til Hundtzeby Menighed siger sig vel her ved at kunde hafve noged mageligere til sin Kirche og med Ager og Eng, som ligger i Marchen ved og omkring Kirchen og Byen: da uanseet det iche vil blifve saa beleiligt for hannem med Skov, saavelsom med Græsgang (eftersom Præstegaarden nu ligger mit i Skoven og Græsgang) for hans Qvæg og Bæster; dog dersom det er Hans Kongl. Majest. Behag, vil hand der udi føje sin gunstige *Patron* mod billig Vederlag.

Waabensted Præstegaard d. 15. *Decembr. A^o 1690.*

Stheen Michelss. Fasje

Eghd.

At Hundsebye Præstegaard, som er et gammel *donarium*, en temmelig og meget ond Vey fra Kirkken er beliggendis, og en stoor Deel af Jorden i Markkerne ligger nærmere Kirkken end Præstegaarden, befindis saa i Sandhed. Allene ligger her ved 7 Tdr. Land Sædejord i tvende Vænger og en liden Have strax op til Præstegaarden paa begge Sider, som er god og velholden Jord, samt en indlugt Hestehave med Ask, Navr og Elletræer, hvorudi og nogle Høfder kand græssis, og en indlugt Kalvehave til nogen liden Høbiærning. Alt dette ligger og tillige med Præstegaarden op til *Aasmarkke* Enemærkker, dog *à parte* indlagt for sig self. I

hvilikken Henseende det vel falder min velb. *Patron* Hr. *Etats Raad Knudt* meget beleiligt, som for Eders Kongl. Maytt. angifvis. Og dersom det allernaadigst behager Eders Kongl. Maytt., at denne Forandring med Præstegaardens Forflyttelse jo skal skee, tvifler jeg ikke paa, at min *Patron* jo, efter sit Løffte, gjør saadan Væderlag, som baade jeg og mine Effterkommere kand være fornøjed med og uden Skade, sær i Henseende til Bygten, som jeg hafver gifved min *Obligation* ud paa at betale for 350 Slettedaler, hvilke jeg nu snart 4 Aar haver forrented, og aarlig her efter skal forrente, saasom jeg fattige Mand formedelst Kaldetz ofvermaade Forringelse ved Tiendernis Forandring i denne besværlige Tid *Capitalen* ej formaar at betale; sær og i Henseende til Jorden, Ager, Æng, Have, Græsning, Skov og slig Beleilighed, som ved dend itzige Præstegaard falder. Hvad Besværlighed, der da ellers kand forefalde ved slig Forandring ofvervinder jeg for min Person gierne, min *Patron* til Føjelighed og Tieniste, dersom det er Eders Maytts. naadigste Villie og Tilladelse. Hvilkked er min allerunderdanigste og eenfoldige Erklæring her paa. Eders Kongl. Maytts. aller underdanigste og tro Arve-Undersaat *Niels Frandtzen. Hundtzebye* Præstegaard d. 15. *Decembr.* 1690.“

Som rimeligt var, bleve de høje Herrer i Cancelliet noget betænkelige ved et saadant Forslag, der ikke hørte til de almindeligt forekommende Sager, og de

stemte derfor alle som En imod uden videre at bevilge det, med mindre Stiftamtmanden og Biskoppen vilde anbefale det¹⁾. Det blev derfor paalagt disse to Embedsmænd, Marcus Giøe og Thomas Kingo, at undersøge Localiteterne og nøjere høre Parternes Meninger om Byttet²⁾. Først hen paa Sommeren 1691 synes Sagen at være bleven fremmet; den 29. August forelagde Knuth et „Project“ om, hvorledes han nærmere tænkte sig Magelæget bragt til Udførelse, og den 4. September tog Biskop Kingo med Præsten til Aastedet³⁾, hvorefter han afgav sin Erklæring i følgende Skrivelse til Oversecretairen i Cancelliet⁴⁾:

„Høyædle og velbaarne Hr. Ober *Secreterer*
høygunstige Velundere,

Paa velbaarne Hr. Ober *Secreterers* høygunstige af d. 12. *Sept.* kommer dette til ærbødigste Giensuar, at jeg efter Skyldighed haver ladet mig være anliggende, det Mageskiffte, som Hr. *Estats* Raad Knuth vil giøre med Huntzeby Præstegaard, att efftersee, som jeg og effter Sognepræstens Begiering reyste derhen og alting nøye tillige med Præsten overveyede, effter den *project* her hos følger, og fornam i Gierning og Sandhed, at

¹⁾ Geh. Arch. Cancelliprotocol Nr. XX, fol. 88.

²⁾ Fyenske og smaal. Registre 3. October 1691.

³⁾ Fyenske og smaal. Indlæg 1691.

⁴⁾ Original anf. Sted.

Præsten baade vaar og kunde være tilfreds med indlagde Erbydelse, som kand geraade baade hannem og Effterkommerne til større Magelighed og Nytte end dend forrige Præstegaard, det jeg med en god Samvittighed kand bekræffte, og derfor ey tuifler, at jo Hr. Ober *Secreterer* det til god Endskab befodrer. Jeg beder herhos ærbødigst om Forladelse, at Hr. Ober *Secreterer* det ey ilde vil optage, at dend *Supplique*, som herom vaar opsat og mig tilsendt, er ey nu ved Haanden, at jeg dend kand fremskikke; jeg er i Tanke, at dend er bleven i Mariæboe effterlat, huor jeg og Sognepræsten hafde dend at efftersee, og skal giøre mit Beste med første, at forskaffe dend, om dend endelig skulde behøves, huorum jeg vil forvente Hr. Ober *Secreterers* gunstige Behag. Det er mig aldrig tilforn vederfaret, men Gud veed, at min Helbred i de Dage vaar kun tynd og derfor Samlingen iligemaade skrøbelig. Jeg hermed slutter og forbliver, høyædle og velbaarne Hr. Ober *Secreterer*, Eders ærbødigste og ydmygste Tienere Th. Kingo.

Odense Bispegaard d. 17. *Sept.* 1691.“

Udskrift: „Høyædle og velbaarne Herre *Mathias Moth*, Kongl. *Mts.* høybetroede Ober *Secreterer*, samt *Estats* og *Cancellie* Raad, min højgunstige Velundere, dette ærbødigst til *Kiøbenhafn.*“

Da baade Biskoppen og Giøe under 17de November anbefalede Sagen og erklærede, at Præsten ingen Skade led ved Byttet, blev det af Knuth opstillede Project den 5. December 1691 stadfæstet af Kongen og Sagen alt-saa tilendebragt til begge Parters Tilfredshed; Projectet er meddelt som Bilag Nr. 18¹⁾).

Det skulde ikke falde i Knuths Lod at erhverve Hovedgaarden HAVERLØKKE i Østofte Sogn, hvor den stødte op til hans Ejendom Vaarskovgaard; først hans Enke lykkedes det, som vi siden skulle se, at forene den med den Knuthske Families øvrige Besiddelser. Knuth havde i sin Levetid kun Splid med Haverløkke; saaledes havde denne Gaards Ridefoged, Monsieur Niels Hansen, en Gang ladet optage de Paarup og Nørreballe Mænds „Bester“, som græssede paa Vaarskovs og Haverløkkes fælleds Græsgang *Vriet*, skjønt Nørreballe Mænd i Mands Minde havde haft Lod og Del i bemeldte Græsgang²⁾. Om denne Græsgang lod Knuth 1689 ærlig, højagtbar og velfornemme Mand, Seigneur Hans Montros, kongelig Majestæts Tolder ved Bandholm og Fuldmægtig over Aasmarke Gaard og Gods, optage Thingsvidne efter otte Mænds Afsigt angaaende den foretagne Luk-

1) Fyenske og Smaalandske Indlæg 1691.

2) Thingsvidne af Fuglse Herredsting af 28. August 1688. Knuthenborgs Archiv.

ning mellem de to Gaardes Vriet og paastod Haverløkkes Ejer pligtig til efter Lovens Ord at tage Halvhegning¹⁾. En Dom, afsagt paa Fuglse Herredsting den 6. August 1689, gav de Nørreballe Mænd Ret i deres Fordring om Græsning paa Vriet, hvilken Dom stadfæstedes af Landstinget den 27. August 1690, da der fremlagdes en Herredsthingsdom af 6. October 1657 til Bevis paa, at de omtalte Bønder havde Lod og Del i Vriets Enemærke; men da et Thingsvidne af 13. September 1636 viste, at der havde været Skjel imellem Haverløkkes egen Del og Nørreballes og Haverløkkes Fælledsfang, tilkom det Bønderne at bevise, hvor Skjællet burde være²⁾. I Sagen om Hegningen gik en Herredsthingsdom af 10. Marts 1691 Knuth imod, idet Haverløkke kjendtes fri for Forpligtelse til Halvhegning; Knuth indstævnedes Sagen for Landstinget og forsøgte at faa de i Thingsvidnet af 1689 omtalte otte Mænds Besigtelse underkjendt og androg om, at det maatte befales Landsdommerne i Synsmændenes Overværelse at besigtige Aastedet og derefter dømme i Sagen saavel som kjende

1) Thingsvidne af Fuglse Herredsting af 15. October 1689. Knuthenborgs Archiv. Danske Lovs 3—13—36 siger: Falder een Byes Fællet imod anden Byes Hegnet, da skulle de, der Fællet eje, rejse half Gierde med dem, der Vong eje, og holde saa Jevnet, fordj at de, der nu have Fællet, fange ad Aare Hegnet, og have slig Jevnet behov.

2) Knuthenborgs Archiv.

paa den Straf, som de otte Mænd kunde fortjene efter deres Forretning; men Cancelliet gik ikke ind herpaa, og i dets Forhandlingsprotocol er bemærket, at Oversecretair Moth tog Supplicationen til sig for at tale med Hr. Overkammerjunker Knuth derom¹⁾. Landstinget stadfæstede den faldne Dom den 27. Maj 1691. Knuth søgte nu om at faa beskikket Commissairer, som skulde begive sig til Aastederne og tage dem i Øjesyn; men alle Cancelliherrerne vare enige om, at sligt ikke kunde bevilges, som stridende imod Loven; da Supplicanten ikke var tilfreds med denne Resolution, paafulgte der ingen Expedition²⁾. Den 20de Juni 1691 udgik der Rescript til Grev Conrad Reventlow og Willum Worm om, at Knuth maatte lade Sagen indstævne for den nu afholdende Højesteret³⁾; den 3. August derefter faldt

1) Geh. Arch. Cancelliprotocol Nr. XIX, fol. 258, 14. Maj 1690.

2) Geh. Arch. Cancelliprotocol Nr. XX, fol. 89, 7. Januar 1691. Voteringen faldt saaledes; *Landorph*: Saasom Dommen er for gammel, kunde den bevilges at oprejses, men ej igjen paa ny at oppripes, saasom Granskningen er gaaet, og derpaa er fulgt Afsigter til Landstinget. *Winding*: Det er ej efter Loven, at saadan Forretning, som saalænge har staaet usvækket, skal gaaes forbi, saasom den er aflagt ved Ed. *Hiort*: Udi samme Mening. *Mule*: Ligesaa. *W. Worm*: Dette kan ej vel ske, saasom det er imod Loven, thi det er af Landstinget henvist paa det rette Sted, hvor det bør paakjendes, og saadant maa ej gaaes forbi. *Moth*: Er i alle Maader i samme Mening, og skulde der gjøres Oprejsning fornøden, da kunde den bevilges. — Knuths Andragende er trykt som Bilag Nr. 17.

3) Sjællandske Tegnelser.

Dommen, der havde samme Udfald for Knuth som i de foregaaende Instantser¹⁾. Denne Proces kan have givet Knuth nok at tænke paa i flere Aar; men de her nævnte Stridigheder ere ogsaa de eneste, som vi have Underretning om, at han har været indviklet i. Paa sin Svogers, Christian Lerches, Vegne var han i Aaret 1690 Commissair i en Strid, som denne havde med Præsten i Vaabensted, Hr. Steen Mikkelsen Fasche, angaaende nitten Svin, som Lerches Fuldmægtig paa Nielstrup havde ladet opdrive paa Gaardens Olden og fri Ene-mærke, saasom de ej med Gaardens Brænde vare brændte, og angaaende en Skovs Lod og fri Olden, som Hr. Steen prætenderede²⁾.

---

¹⁾ Dommene i Knuthenborgs Archiv.

²⁾ Sjællandske Tegnelser XLVII, 231, 9. Januar 1691.

VI.

Efterat vi nu have set, hvorledes Knuth i Tidens Løb udvidede sin Godsbesiddelse ved Gaver, Kjøb og Magelæg, skulle vi vende os til hans personlige Forhold og iagttage, hvorledes ogsaa Lykken her tilsmilede ham og stedse bragte ham højere op. Det er fortalt, at han i Aaret 1682 „quitterede“ sit Amtmandskab i Meklenburg; den nærmest. paafølgende Tid gav ham fuldt op at bestille med at varetage sine Interesser ved Arvefaldet efter sin Svigerfader. Først tre Aar derefter træder han igjen ind i det offentlige Liv; den 6. Maj 1684 var han bleven udnævnt til virkelig Etatsraad eller Estatsraad, som man den Gang helst skrev¹⁾; det var vistnok allerede gaaet over til at blive en blot og bar

¹⁾ Sjællandske Registre XXXIII, fol. 593.

Titel, da Statscollegiet for flere Aar siden var opnævnet, Bestallingen fik han af Kongens Naade for intet, hvorved han sparede 60 Rd. ¹⁾. Samme Dag, som denne Titel tildeltes ham, fik han Tilladelse til toldfrit at medtage to Heste til Meklenburg, hvorhen han agtede sig, ligesom der ogsaa udgik Befaling til alle Embedsmænd og Betjente, som han paa Rejsen maatte komme for, om at lade ham uhindret passere med Tjenere og Bagage ²⁾. Det følgende Aar, 1685, betroede Kongen ham Embedet som Landraad i Hertugdømmet Slesvig og Amtmand over Slesvig Domcapitels Gods; sin Bopæl skulde han have i Byen Slesvig, og i Løn skulde han foruden den med disse Embeder sædvanlig forbundne Gage af 1000 Rdlr. endnu nyde 500 Rdlr., alt fra den 1. Februar at regne; desuden var han forpligtet til at tage Sæde i den slesvigske Oberamtsrets Sessioner paa Gottorp, naar hans andre Forretninger vilde tillade det; allerede den 12. Maj samme Aar fik han Befaling til at indfinde sig ved en saadan Session ³⁾. Knuths Embedsstyrelse savne vi Midler til at bedømme; der foreligger adskillige, til Dels egenhændige Skrivelser fra ham til Storcantsler Reventlow, der angaa snart Besættelsen af

¹⁾ Sjæll. Tegnelser XLVI, 19, 22. Januar 1687.

²⁾ Sjæll. Registre XXXIII, 589.

³⁾ Geh. Archivet, Inländische Registratur 1685. Se Bilag Nr. 10.

en Husfogedplads, snart et Drab, saa et Præsteembede og saa Anholdelse af ufortoldede Heste paa et Marked i Aabenraa; men heraf lader sig Intet slutte¹⁾. I de første Aaringer havde Knuth hele Capitelsgodset under sig; rigtignok var det 1661 blevet delt imellem Kongen og Hertugen af Holstein Gottorp²⁾; men da Christian den 5te i Aaret 1684 saa sig nødt til, paa Grund af de idelige Stridigheder, at besætte den hertugelige Del af Slesvig, maatte Capitelsgodset ogsaa dele denne Skjæbne; først 1689 lykkedes det de mangfoldige Intercessioner af de fleste Potentater i Christenheden, som det hed, at faa et Forlig bragt i Stand, hvorved den landflygtige Hertug Christian Albrecht blev gjenindsat i sine Rettigheder; Overleveringen skete den 12. Juli, og ved denne Lejlighed blev det hertugelige Domcapitelsgods ligeledes tilbagegivet Gottorperen³⁾.

Et halvt Aars Tid derefter blev et nyt Embede betroet Knuth at bestyre ved Siden af det, han allerede havde; den 2. Januar 1690 udfærdigedes der nemlig Bestalling for ham som Amtmand over Kronborg og Frederiksborg Amter samt Horns Herred med en aarlig

1) Geh. Archivet, Historisk genealogisk Archiv, Breve fra 1686—88.

2) Stemann, Geschichte des öffentlichen und Privat-Rechts des Herzogthums Schleswig III, 377.

3) Den kongelige Ordre til Knuth om Restitutionen er trykt som Bilag Nr. 14.

Løn af sytten hundrede Rdl. og Foder til otte Heste, altsaa en meget betydelig Tilvæxt for hans Indtægter; hermed fulgte Inspectionen over det kongelige Stutteri med Ride- og Folestald paa Frederiksborg¹⁾). Samme Aar forpagtede han en Kronen tilhørende Avlsgaard i den en Mils Vej syd for Frederiksborg liggende Låndsby KOLLERØD; Contracten herom, der afsluttedes paa sex Aar fra den 1. Maj 1690 at regne, indeholder ti Puncter, af hvilke Hovedindholdet her gjengives²⁾). Knuth skulde nyde til Brug Gaardens Bygninger, baade Stueværelser og Avlsbygninger, hvilke Kongen vilde lade reparere; Gaardens Inventarium leveredes ham mod Qvittering og med Forpligtelse til Tilbagelevering ligesaa godt ved Gaardens Aftrædelse, og Haverne skulde han ligeledes vedligeholde med Hegn og gode Frugttræer. Gaardens Græsgange, Ager og Eng overlodes ham til Brug, ved hvilken Kollerød Bys Bønder skulde betjene ham, ligesom de ogsaa vare pligtige til at age Kornet til Helsingør eller Kjøbenhavn, naar Vejen var god. Rugmarken leveredes ham besaaet med Forpligtelse til ved Contractens Udløb at aflevere den i samme Tilstand. Kongekorntienden af Herløv og Lyngesogne maatte

¹⁾ Bestillingen er trykt som Bilag Nr. 15.

²⁾ Sjællandske Tegnelse under 22. Februar 1690, da den kongelige Befaling herom til Rentekammeret udfærdigedes.

han oppebære imod sædvanlig Afgift; endvidere tillagdes der ham aarlig 50 Læs Brændeved til Gaardens Fornødenhed. Gaarden skulde han nyde fri for alle Hartkornsskatter, og hans eget Qvæg fritoges for eventuelle Qvægskatter. I Forpagtningsafgift skulde aarlig svares 200 Slettedaler, og sluttelig paalagdes det ham at have flittigt Indseende med Ild og Lys paa Gaarden, at ingen Ildsvaade formedelst Uforsigtighed skulde opkomme. Da Forpagtningen i Aaret 1696 var udløben, fik Knuth den efter Ansøgning fornyet paa samme Betingelser og for samme Tidsrum som forhen¹⁾. Grunden til, at Knuth forpagtede denne Gaard, synes at have været den, at han ønskede at bo her, naar Amtets Forretninger nødte ham til at tage Ophold i eller ved Frederiksborg. Hvor Knuth egentlig har haft sit faste Opholdssted, er ikke let at se; i Slesvig, i Kjøbenhavn, i Frederiksborg og paa Aasmarke, alle disse Steder træffes han vexelvis; og der var da ogsaa nok at varetage alle Vegne. Sine meklenburgske Ejendomme lod han bestyre af en Fætter, HINRICH ANDREAS VON FREYBERG, der ogsaa havde Tilsyn med Adam Levin Knuths Gods i Meklenburg²⁾.

Endnu et Par Trin steg Knuth paa Rangstigen; i Aaret 1693 blev han Conferentsraad, og da der den 18.

¹⁾ Rentekammerets Resolutionsprotocol Nr. XXXVIII, fol. 6, 9. Maj 1696.

²⁾ Dette ses af den som Bilag Nr. 21 aftrykte Skrivelse.

November samme Aar fandt en „Promotion“ af Riddere Sted, som man kaldte det, fik han Dannebrogordenen og tog til sit Valgsprog: *nihil nisi honestum*¹⁾. To Aar efter, da Kronprinds FREDERIKS Brud, Prindsesse LOUISE AF MEKLENBURG, ankom til Danmark, bleve begge Brødrene Knuth tilligemed syv andre, deriblandt Cancelliernes tre Oversecretaierer, udnævnte til Gehejme-raader²⁾.

At en Mand som Knuth, der var vel anskreven hos Kongen, og hvis Broder hørte til dennes allernærmeste Omgivelser, var vel set ved Hove, er rimeligt; ved et Par højtideligere Lejligheder møde vi ham derfor ogsaa i Hoffets Kreds. Den første Gang er ved Enkedronning SOPHIE AMALIES Jordefærd den 26. Marts 1685; efterat der var holdt to Prædikener, en dansk og en tydsk, over Liget, der henstod i Capellet paa det daværende Sophie-Amalienborg Slot, der laa omtrent, hvor nu Garnisonskirken staar, blev Liget ved Fakkelskin om Aftenen Kl. 11 ført ud af Slottet ad Norgesgade, Kongens Nytorv, Østergade, Amagertorv, Vimmelskaftet, Gammel-torv, gjennem Vestergade til Vesterport, ledsaget af et stort og prægtigt Følge, ført af tvende beredne Fou-

1) Biørn, nye Samling over Ridderne af Elephant- og Dannebrog-Ordenen, Kbh. 1776, S. 46.

2) (Lauerentzen), Tage Register über Christian des Fünften Lebens- und Regierungs-Geschichte, Kopenh. 1701, S. 324.

rerer og Garden; Kongen selv fulgte Ligvognen i sin Carosse, og efter denne red i lange Sørgekapper en stor Del høje Rangspersoner, blandt hvilke Etatsraad Eggert Christoffer Knuth. Siden fulgte Prindserne med deres Følge, derefter tretten Sørgecarosser, hver med sex Heste for og saa mange Laquaier og Fakler, som enhver kunde tilvejebringe, og tilsidst en Afdeling af Garden til Hest. Udenfor Kjøbenhavn opløste Processionen sig til Dels, og Kongen med mange af Følget begav sig forud til Roeskilde, hvor de næste Morgen modtog Ligoget og under Klokkeringning ledsagede det til Domkirken; her stededes Dronningen til Hvile ved Kong Frederik den Tredies Side¹⁾.

I April 1695 afholdt Kronprinds Frederik og hans Broder, Prinds Christian, paa en lille Lystgaard, Kronprindsen havde bygget ved det nuværende Frederiksberg, der den Gang kaldtes Ny Amager, en kostbar Carroussel til Ære for Dronningen paa hendes Fødselsdag; hver af Prindserne havde sin Afdeling af prægtig klædte Riddere, som „med stor Zirlighed og uden ringeste Disordre“ holdt Ringrenden og ridderlige „Exercitier“; Dommerne vare alle høje Herrer, og blandt dem

¹⁾ Molbech, Uddrag af Biskop Bircherods Dagbøger, Side 232—33. Danske Samlinger 2. R. V, 268 fg., hvor hele Ceremoniellet er aftrykt.

fungerede Knuth ved Siden af Mænd som Niels Juel og Marcus Giøe; prægtige Belønninger havde Kongen givet dem at uddele: en Kaarde med Guldhæfte, en skjøn Ridehest, et Par sjeldne Pistoler og en med Sølv indlagt Flint bragte de fire bedste Riddere med sig som Minde om Kongens Gavmildhed, hvilken Gevinsterne skyldtes. Det er naturligt, at efter saadanne Anstrængelser blev hele Hoffet „magnifique“ tracteret paa Prindsens Gaard ¹⁾).

Paa Hældingen af samme Aar indgik Kronprindsen Ægteskab med Prindsesse Louise af Meklenburg-Güstrow, en Datter af Knuths gamle Herre, Hertug Gustav Adolph; i November afsejlede Gehejmeraad Plessen paa en Flotille af fem Skibe til Warnemünde for at hente Bruden. Imidlertid udgik der til en stor Mængde højtstaaende Personer, deriblandt til Knuth, følgende kongelige Befaling ²⁾): „Vi tvivler ikke paa, at Dig jo allerede forhen er bekendt, hvorledes efter den Allerhøjstes synderlig Beskikkelse og med Vores allernaadigste Consens Hans Kongelig Højhed Vores elskel. kjære Søn Kronprindsen sig med Hans Kjærlighed Hertug Gustav Adolphs til Meklenborg Gustrows Datter Hendes Kjær-

¹⁾ Molboch, Bircherods Dagbøger, S. 302—3. (Lauerentzen), Tage-Register Christian des Fünften, S. 318—19.

²⁾ Geh. Archivet, Sjæll. Tegnelser XLIX, 549, 2. November 1695.

lighed Prindsesse Lovise for nogen Tid siden i Ægteforbund haver indladet; og som Vi allernaadigst haver besluttet saadant velbegyndt christelige Værk imod Udgangen af denne Maaned ved præstelig Copulation i Guds Navn at lade fuldbyrde og til den Ende Vores Gehejmeraad Os elsk. Hr. Christian Sigfred von Plessen, Ridder, til Gustrow affærdiget om højbemeldte Prindsesse imod samme Tid hid at føre, saa geraader det Os til allernaadigste Behag, at Du Dig nogle Dage tilforn, saasom til den 21. eller 22. i denne Maaned ikke alene personlig her til Opvartning indfinder, men endog, om det er gjørligt, en Carosse med sex Heste samt nogle Haandheste med Dig hidfører for at blive brugt ved Prindsessens Indhentelse tilligemed andre, som dertil ere forordnede og forskrevne; Vi ville herpaa din allerunderdanigste Erklæring til Vores Efterretning med forderligste forvente. Derefter Du Dig allerunderdanigst haver at rette.“

Det blev dog hverken den 21. eller 22. November; thi da den gamle Hertug Gustav Adolph blev syg og døde den 26de, opsattes Prindsessens Afrejse fra Hjemmet nogle Dage, saa at hun først den 1. December steg i Land ved Gyldenlund, hvorfra hun førtes til Jægersborg. Den 3. December skete en Del Udnævnelser til Gehejmeraad, blandt hvilke Prindsessens Landsmænd, begge Brødrene Knuth, og den 5. fandt den højtidelige

„Indhentelse“ Sted i Kjøbenhavn gennem Nørreport efter et vidtløftigt Ceremoniel; under Kanontorden og almindelig Jubel med store Festligheder fejredes derefter Bryllupet, ved hvilket Knuth var tilstede, vistnok med sin Hustru ¹⁾).

Gehejmeraad Knuth synes at have været af svag Constitution; Catharr plagede ham i mange Aar, fortæller Ligprogrammet, og i sine fem sidste Leveaar havde han heftige Sygdomsanfald. I Tide sørgede han derfor for at ordne sine Anliggender og erhvervede i Foraaret 1693 kongelig Bevilling til, at den Anordning, som han maatte træffe med Hensyn til, hvorledes der efter hans Død skulde forholdes med hans Bo og Midler, skulde have Gyldighed som et af Kongen confirmeret Testamente ²⁾). Skade, at han ikke først forfattede sit Testamente og derefter indsendte det til Confirmation i Cancelliet; saa vilde det have været opbevaret for os; nu derimod er det desværre tabt. En saadan Bevilling, som den, han erhvervede, var forøvrigt en Kostbarhed; Biskop Bircherod skriver, at han maatte betale 104 Rdlr. i Cancelliet for en lignende ³⁾).

---

¹⁾ Ceremoniellet er trykt i Danske Samlinger 2. Række VI, 100 fg. Se endvidere Bircherods Dagbøger, Side 311, og (Lauerentzen), Tage-Register, Side 323 fg.

²⁾ Bevillingen er trykt som Bilag Nr. 20.

³⁾ Molbech, Bircherods Dagbøger, Side 311 fg.

Knuths Sygdom tog i Begyndelsen af 1697, da han opholdt sig i Kjøbenhavn, en saa farlig Vending, at begge de to berømte Læger Henrik à Møinichen og Jens Jacobæus tilkaldtes for ved deres Videnskab at bekæmpe det farlige Anfald; men hans Dage vare talte, og den 25. Februar lukkede den trofaste Søster Lerche sin Husbonds Øjne ¹⁾).

Knuth blev kun 54 Aar gammel; knap tyve Aar havde han været gift, og syv og tyve Aar, altsaa sit Livs sidste Halvdel, Manddomsalderen, havde han haft sit Hjem i Danmark.

Efter Tidens Skik henstod Liget nogen Tid oven Jorde; den 22. April blev det „med adelig Ligbegængelse“ til Søs ført fra Kjøbenhavn til Laaland ²⁾); det skete ved Aftentide, for ogsaa heri at følge Datidens Sædvane. Universitetet hædrede hans Minde ved et pompeust Program.

I sin Kirke i Hunseby havde Knuth ladet indrette et Familiegravsted under Taarnet; ved Kirkens Restaurering 1851 flyttedes Gravstedet til Vaabehuset ved den søndre Side; den 18. Maj 1880 bleve de der staaende Ligkister undersøgte; de vare stærkt medtagne af Tid

¹⁾ Universitetsprogrammet; Molbech, Bircherods Dagbøger, Side 334.

²⁾ Universitetsprogrammet; Bircherod har i sin Dagbog den 25. April; men Programmet, der er udstedt den 21., meddeler, at næste Dags Aften vil Liget blive ført til Laaland.

og Fugtighed; Levningerne af de der hvilende Medlemmer af Slægten Knuth bleve nedlagte i nye Zinkkister med Bevarelse af de gamle Prydelser og derefter nedsatte i en ny opført Hvælving. Gehejmeraad Knuths Levninger stode i en meget forfalden Trækiste, overtrukken med sort Fløjel, der tildels var faldet af; ovenpaa Laaget fandtes et noget ituslaaet Metalcrucifix, og Laagets Kant prydedes af den afdødes sexten Ahners Vaaben, af hvilke nogle manglede. Paa en lille Metalplade stod dette Tankesprog:

KRISTUS

Ist mein Leben

Sterben

Ist mein Gewinnst.

Der var Spor af, at en større Metalplade havde været anbragt paa Laaget; selve Pladen fattedes; men i Pontoppidans „*Marmora Danica*“, Appendix, Pag. 311—13, have vi dens Indskrift:

Condit hōc sarcophago

Mortales corporis exuvias animâ, coelō dignâ, in sacrum immortalitatis delatâ, qvi Fama sui Nominis toti, qva patet, Aqviloni notus probatusq; luculentis insignium virtutum documentis in decus & nitorem Patriæ, stellæ instar fulgentissimô fulgentis lucis jubare micantis resplenduit Heros Illustrissimus & Generosissimus

EGHARDUS CHRISTOPHORUS de KNUTH,

Dominus in Meltz & Aasmark cui vitâ digno a superis viso lucis hujus usuram Anno 1643 die 15 Jan: favor Coelitum concessit, cum iisdem placuisset, ut Leitzen in Megalopoli domus natalis Illustrissimæ Familiæ de KNUTH Heroem Tantum ex se produceret, auspiciatissimis ejusdem natalibus decorandæ. Terris vero non in usum perennem datum, sed ad tempus duntaxat concreditum Pretiosissimum hoc depositum, optime testatum voluerunt, cum Hafniæ Anno 1697 die 25 Febr. humanis illud eripuerunt, Olympo stellam indulguri. Ut autem ante mortem Illustrissimum Beatum vixisse constaret & post mortem denovo splendore Nominis virtutumq; viveret, nobilitaverat prius juventutem primam egregia bonarum artium cultura: Insequentes annos profectio ad Exteros, & acquisito inde insignis scientiæ prudentiæq; latifundio, illustriores reddidit. Illos serie gloriosa exceptit ætas provector, quæ magnis matura rebus, eademq; summis splendidissimisq; exercita Officiis pervarios gloriæ & inclytæ dignitatis gradus ad summum Honoris fastigium, Magnis Viris debitum, Heroem nostrum perduxit. Probata quippe Augustissimo Regi Dan. & Norveg. CHRISTIANO QVINTO in peragendis maximi momenti rebus dextertate, nulla non summarum Dignitatum adyta illi patere voluit, cum alia inter Eminentis Fortunæ Gloriæq; Insignia Equitem Auratum Ordinis Dannebrogici factum, jam demum eundem jussit esse & salutari Consiliarium

Reg: Maj: Intimum, Conferent: & Status. Qvi diu ante meruerat esse Præfectus Provinciarum Fridericiburgi & Croneburgi: Capituli ut & Coenobii Schlesvicensis Præ-latus Nobilissimus. Qvibus omnibus prudentia æqve ac solertia Parem se exhibendo, talem se præstitit, qvalem sibi dudum Patria promiserat. Ne autem sibi soli, sed & aliis viveret Beatissimus Heros, ut Tori, ita Fortunæ Sociam, Deo volente, sibi adjungere voluit Anno 1677 Illustriss. SÜSTER de LERKE ex illustri Familia de LERKE oriundam, ex qva Spatio 20 Annorum, qvod Illustrissimum hoc & rara Amoris Conjugalis fide Omnibus ante ferendum Par Conjugum vidit, Decem Surculos Avitæ virtutis ex asse hæredes progerminare conspexit, qvorum Duo Palmiti Coelestis Gloriæ ante annos aliquot inserti jucundissimis jam una cum Beatissimo Genitore Coelestis Paradisi deliciis fruuntur. In reliquis adhuc vivit Heros Noster Illustrissimus, vere Beatissimus, qvem acritate Judicii excellentem, vitæ morumq; integritate insignem, mira in omnes Comitæte blandum eq; nomine omnibus acceptissimum ad se vocarunt superi, invidentes nobis, qvod ad eorum naturam proxime accedens, mortalia pio qvodam fastu despexit; Coelestia anhelans, illis jam vere fruitur æterna & nunqvam cessatura gloriosæ Beatitudinis serie Illustrissimus Defunctus: eam nunc perennantis in Coelo salutis metam attigit, ad qvam celebri integræ vitæ & sinceræ Pietatis Probitatisq; semita

contendit. immortalis apud superos factus, cum immortale ad posteros nomen transmississet.

Man har lagt Kong Christian den 5te meget til Last, at han omgav sig med en stor Mængde Tydskere, mest Adelsmænd, som han betroede høje Embeder, ved hvilke de vidste at berige sig paa deres Undergivnes og Landets Bekostning; men for en stor Del har man vistnok gjort Kongen Uret ved at tillægge ham en saadan alt overvejende Forkjærlighed for Tydskere; længe før Enevældens Tid vare de danske Konger omgivne af fremmede, ligesom efter 1660, saa det var i hvert Fald ikke noget nyt; og at de første enevældige Konger havde mere Tillid til indkaldte end til indfødte Adelsmænd, laa deri, at mange af de sidste vare ikke til at stole paa; forbitrede over at se sig sine Særrettigheder berøvede, trak de sig tilbage fra Kongen og indtog en saadan Holdning, som tydelig nok viste, at en Forandring vilde være dem kjærkommen. Og hvormange af de Mænd, som paa den Tid, hvorom her er Tale, beklædte de største og vigtigste Embeder, vare ikke indfødte Danske af borgerlig Herkomst? det kunde dog umuligt være Kongens Tilbøjelighed for Tydskerne, der hævede til høje Embeder Mænd som Griffenfeld, Luxdorph, Rosenpalm, Moth, Benzon'erne, Vinding og mange andre. Lad være, at der blandt Kongens Omgivelser fandtes flere Tydskere, som kun have vundet et daar-

ligt Eftermæle — Hahn, Wedell til Wedellsborg og Arenstorph fortjene ikke bedre —, saa er det dog i høj Grad uretfærdigt at skære dem alle over én Kam, som mange ældre Historieskrivere have gjort. Adam Levin Knuth hører til dem, som pleje at nævnes sammen med Hahn og lignende Mænd, men altid uden Bevis for Retten til denne Sammenstilling; noget positivt ondt om ham er det ikke lykkedes at finde; han synes snarere at have været en godmodig, men ubetydelig Person; og at han ikke har manglet Dygtighed, derom vidner hans kraftige, om end noget hensynsløse Bestyrelse af sine store Ejendomme.

Om Eggert Christoffer Knuth haves egentlig kun to samtidige Udtalelser, begge af en saadan Oprindelse, at man næppe i et og alt tør fæste Lid til den Lovprisning over ham, de indeholde. At Universitetsprogrammet roser ham i høje Toner, vil sees af det blandt Bilagene optagne Aftryk af dette; anderledes kunde det heller ikke være, da Professoren, der forfattede det, jo var betalt for det og Tidens Tone fordrede svulstige Talemaader paa elegant klingende Latin over de afdøde Stormænd; den anden samtidige Dom over Gehejmerraad Knuth giver Præsten Rodriguez os i en Ligprædiken over Knuths senere afdøde ældste Søn¹⁾; Rodriguez

1) Kjøbenhavn 1704, 4to.

havde været i Knuths Hus som Informator og kjendte ham derfor i Hjemmet, og selv om man vilde trække lidt fra i hans Udtalelser om ham, bliver der dog nok tilbage til at vidne om den Agtelse, han nærrede for sin afdøde Herre, „hvilcken for sin Redelighed, Guds frygt og Dydighed enhver gjerne hafde undet et længere Liff og en sildigere Død“; videre skriver han til Fru Søster Lerche ved Omtalen af Knuths Død:

„Ed. Velb. Bekymring kunde icke være liden, som dend, der hafde tilsat noget af Eders beste Tilhørende, og mist een forsiunlig Fader i henseende til de Høy-Adelige Børn, for hvilcke hand altid sørgede, at de kunde som ret ædle Qviste fremskyde og arte paa den Ædelbaaren Stamme og skønne Rod, de vare voxte af, icke sørgende saa meget at give dem Opvæxt i meget Gods, som fremvæxt i megen Dyd, hvorved de med større Ære og paa bedre Maade kunde tilvinde dem Ædelskabet blant de Ædele, end Høvitmanden tilkiøbe sig Borgerskabet blant de Romere“ (Side 7—10). Længere hen (Side 130—34) fortsætter han saaledes: „Jeg maa berømme dend Salig Geheime Raad, som Fader til denne Søn, at hand var dend, som ald berømmelig Dyd i høyeste Maader udiirede. Hand elskede sin Gud, og lod sig aldrig skille ved nogen Verdens Ting, fra hans sande Kiærlighed. Intet Gods, som Gud af Naade hafde tillagt ham, sin

Benaadede, ingen Høyhed, som Kongen efter Guds Raad hafde tillagt ham, som sin velyndede. bøyede ham nogen Tid fra en sand Christens Pligt, at hand jo altid satte sin Gud for Guld, Guds hellige Ord og Bibelen for *Romaner*, Herrens hellige Huus for *Dagons* eller *Baals* Tempel, Christum for *Belial*, Lyset for Mørcket. Hand dyppede sine Tancker icke dybere ind i de timelige gode Ting, end Jonathan Kieppen i Hunningen. Hand holdt icke af Ægypti Skygge, mens af Christi, der gaf ham best Lye og meest Tryghed, at hans Begierlighed faldt derud paa: Jeg begierede at være under hans Skygge, og jeg sad der. Hans Lif var som en Kiæde, ey allene i henseende til Gud, der gaf ham een Naade effter dend anden, mens og i henseende til ham self, i det hand hafde tiltaget af een Dyd til een anden, saa det ingen Under er, at baade dend Jordiske Monarck, der fandt 'en tro Mand og *Minister* i ham, var betænckt paa at faae ham æret af alle, der maatte sige om denne redelige Herre: Saa skal man ære dend Mand, som Kongen vil have æret; og dend Himmelske omsider blef betænckt paa, at tillegge ham dend beste Ære, hænge Ærens Purpur om ham, og pryde ham med det ufor-giængelige Smycke, som er dend store Guds Naade-Orden, i hvilcken Helgene samlis for Herren, som har indsat dend. Hand var høy og derhos ydmyg, anseelig og derhos elskelig. Hand omfavnede sin Lycke saaledis,

imedens hand levede derudi, at hand vilde fafnis af dend, som var langt høyere *taxeret* effter hans *Taxt*, og kunde gjøre ham best lykkelig. Hans venstre Haand være under mit Hovet, og hans høyre Haand skal fafne mig. I sær var Herrens Frygt saa dybt rodfest og indplantet i hans Hierte, at hand høyt agtede sin Gud og Herre, elskede Ordet for Herrens Skyld, hvis Ordet er, og Ordets Tienere for Ordets og Herrens skyld, hvis Tienere de ere. Dend Feil var icke hos ham, som hos endeel andre i Verden, hvilcke effter Haanden, som de opstige til Ære, og deris Værdighed voxer for dem, lader en inderlig Foragt til andre, og ofte i sær til Guds aandelige *Agenter*, Hand har udsendt til Mennisken: Dem som Konger tilforne har agtet som Fædre; Christus som Lys og Engle, agter mange saadane Lyckens Børn ickun for Skarn og Sko-viske. De vide iblandt icke, om de ville ansee dem, næfne dem, omgaaes med dem. Dend Salig Herre beviiste sig langt anderledis, hand fornemmelig agtede dem som dend store Guds Betiente: Og kand jeg bære god Vidnisbyrd derom, som saa ofte har seet hans Fromhed imod de Geistlige, imedens hand levede og kunde gjøre got, og særdelis hans Godhed hand hafde for dem, da hand døde, og lod til sig kalde i sit Yderste een Ærværdig Herrens Tienere i Kiøbenhafn, at annamme Trøst af hans Tale, hand skulde holde til

ham af Guds Ord, hvilcken hand omfavne, og paa saadan Maade beviiste *Æstim* imod.“

Om vor Mangel paa Kundskab om Knuths Embedsførelse er ovenfor talt. Den almindelige imod Christian den 5te og hans Omgivelser fremførte Beskyldning for Tydsched vil ikke kunne gjælde mod Knuth, ligesom den da i det Hele i den nyere Tid er bleven stærkt afkræftet ved mange forskjellige Vidnesbyrd. Af de mange opbevarede af Knuth skrevne Breve ser Man snart, at det faldt ham let at bevæge sig i det danske Sprog, om der end af og til i dem findes udanske Vendinger.

To Portraiter af Knuth, efter hvilke Kunstneren har tegnet foranstaaende Billede, opbevares endnu; paa Knuthenborg hænger hans oliemalede Billede, foræret til Knuths Efterkommere af den meklenburgske Gren af Slægten; det skriver sig formodentlig fra hans senere Aar, da han dér bærer Dannebrogordenens hvide Baand og Stjerne. Det andet Portrait af Knuth er en Marmorbuste, som er opstillet ved en lignende Buste af Søster Lerche i den sydlige Del af Hunseby Kirke; over Busterne er indmuret en sort Marmortavle med denne Indskrift:

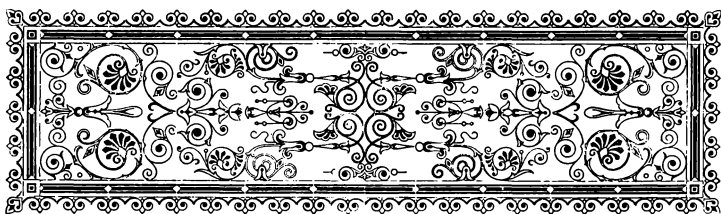
ILLUSTRISSIMO generosissimo domino dⁿ ECCHARDO
CHRISTOPHORO de KNUHT hæreditario in meltz et
Aasmarck S. R. M. CHRISTIANI V. Concil. Intimo

eqviti ord. danebrog. Aurato Conferent. stat. et provinc. consil. territoriis Fridericiburg. et Croneburgensi præfecto et capituli Slesvic. præposito optime merito Qui ex prosapia ducatus megapolitani clarissima in domo hæreditaria leitzen Anno MDCXLIII die 15. Jan. natus hafniæ Anno MDCXCVII d. 25. Feb. beate decessit MONUMENTUM HOC VIDUA SUPERSTES nobilissima generosissima domina dⁿ SOSTRATA de LERKE domina in meltz et Aasmark illustrissimi generosissimi domini dⁿ CORNELII de LERKE domini de Nielstrop et Aasmark Augustissimi FRIDERICI III in Hispaniam legati Dioeceseos Laalandiæ Falstriæqve præfecti summi et stat. Consil. meritissimi filia unica nata Anno MDCLVIII d. 14. mart. denata Anno . . . . .¹⁾ in perpetuam et eius et sui memoriam posuit Anno MDCXCIX.

---

¹⁾ Her er paa Tavlen en aaben Plads til Søster Lerches Dødsaar, der aldrig er blevet tilføjet.

VII.

Som en forholdsvis ung Enke, knap 39 Aar gammel, stod Fru SØSTER LERCHE nu efter sin Ægtefælles Død som den, hvem et dobbelt Ansvar paahvilede: Bestyrelsen af store Ejendomme og Opdragelsen af en talrig Børneflokk; otte Børn, af hvilke den ældste Søn gik i sit sextende Aar, sørgede med hende over Tabet af Faderen; men hun veg ikke tilbage for sin vanskelige Opgave. Som ovenfor berørt beklage vi Savnet af Knuths Testamente, hvorved han maa have truffen Bestemmelser om Godsernes Styrelse efter hans Død; endnu i en Aarrække vare jo Børnene umyndige, og saalænge styrede Søster Lerche Jordegodset; men selv efterat Børnene vare voxede til og havde naaet Myndighedsalderen, synes Forholdet at have været saadant, at deres Moder havde Raadighed over Godset som hid-

til, om der end maaske er foretaget nogle Ændringer i Forholdet til Fordel for hendes ældste Søn.

Vi have ovenfor omtalt Gehejmeraad Knuths Stridigheder med Ejeren af Hovedgaarden HAVERLØKKE i Østofte Sogn; denne Gaard, hvis Hartkorn var lidt over 32 Tdr. Hovedgaardstaxt og .236 Tdr. Bøndergods, ejedes 1662 af LAVE BILDE, der i sit Ægteskab med Pernille Marsvin havde flere Sønner; efter hendes Død ægtede han sin Tjenestepige DORTHEA SKOUF, hvilket Ægteskab var barnløst¹⁾; efter hans Død i Aaret 1679 nævnes Sønnerne CHRISTIAN og JØRGEN BILDE i en Jordebog af 20de Februar 1683 som Gaardens Ejere²⁾, og formodentlig have de skullet udrede en Pengesum til deres Stedmoder, hvilket har været umuligt for dem formedelst Godsets øde og forarmede Tilstand; thi den 20. Januar 1685 fik Fru Dorthea Skouf Indførsel i Gaard og Gods for en Fordring paa omtrent halvsjette tusind Rdlr. Imidlertid indlod hun sig paany i Ægteskab, idet hun vel omtrent 1695 giftede sig med CHRISTIAN WILDENRADT, senere Cancelliassessor; de havde ingen Børn, som det

---

1) Hofman, Efterr. om velfortiente Danske Adelsmænd III, 323, Tab. III, Geh. Arch. Jordebøger.

2) Geh. Archivet. — Andragende fra Jørgen Bilde i Fyenske og smaal. Indlæg 1679, dateret 8. October; hans Fader nævnes her som død for nogen Tid siden; en tredie Broder, Manderup, levede endnu paa denue Tid.

sees af deres den 1. Februar 1696 paa Haverløkke oprettede Testamente¹⁾. Wildenradt tilkjøbte sig, ved Skjøde, dateret Næsbyholm i Skaane den 27. April 1697, Jørgen Bildes Andel i Gaarden, hvorved Christian Bilde fandt sig forbigaaet, idet han mente at kunne gjøre Fordring paa Løsningsret til Broderens Del i Gaarden, saaledes at den først burde have været tilbudt ham; men allerede Aaret efter solgte han, som ejede Dybæk i Skaane, ved Skjøde, dateret Stockholm den 22. Juni 1698, sin Andel til Søster Lerche tilligemed sine Prætensioner paa Løsningsretten til den anden Halvdel for 800 Rdlr.²⁾; men en til den Ende nedsat Commission frakjendte Søster Lerche denne Ret, hvorved begge Parter vare fornøjede. Nu rejste der sig vidtløftig Strid mellem Fruen og Wildenradt om Regnskabet for Gaardens og Godsets Indtægter og Udgifter for den hende tilkommende Christian Bildes Part, idet Wildenradt jo disponerede over hele Godset i Kraft af sin Indførselsret³⁾. Den omtalte Commission skulde ogsaa dømme i denne Sag, som trak i Langdrag; endnu i

---

1) Fyenske og smaalandske Indlæg 1696; hun bruger her et Segl med Bildernes Vaaben; 1701 anføres hun som begravet i Mariebo; Lengnicks Kirkebogsuddrag i Geh. Archivet.

2) Skjødet i Knuthenborgs Archiv, Adkomstdocumenter Nr. 35. Se Bilag Nr. 24.

3) Geh. Arch. Sjællandske Indlæg 1699 Littr. B, C.

Begyndelsen af Aar 1700 fik Commissionen Paalæg om endelig at bringe Sagen til Ende, og senere hen paa Aaret blev det den befalet at foretage endelig Deling af Godset, efterat Sagen, som det synes, var bleven afgjort ved en Højesteretsdom ¹⁾).

„Madame Knuth,“ som hun kaldes i Cancelliets Forhandlinger, opnaaede altsaa at blive Wildenradts Medejer i Gaarden; men snart efter tog hun det fornuftige Parti ogsaa at afkjøbe ham hans Andel, paa hvilken han den 14. October 1701 gav hende Skjøde. I Lars Bildes Tid skal det have været en prægtig Gaard med et højt Taarn; nu er ethvert Spor heraf forlængst forsvundet ²⁾), og den skønne Bygning har fristet den samme sørgelige Skjæbne, som saa mangen anden gammel minderig Borg, der i den for den gamle Herremandsstand saa sørgelige Periode i Slutningen af det syttende Aarhundrede maatte udgjælde for sin Ejers fortrykte og fattige Tilstand.

Kjøbet af Haverløkke var den største Forøgelse, Søster Lerche føjede til sine Godser; en anden ikke ubetydelig Handel gjorde hun, idet hun den 16. October 1699 fik tiltransporteret HILLESTED Kongetiende af Landsthings skriver Poul Andersen, der den 9. September s. A.

¹⁾ Sjæll. Tegnelser 30. Septbr. og 25. Novbr. 1699, 2. Januar, 10. Febr. og 8. August 1700. Supplikprotocol Februar 1700.

²⁾ Rhode, Saml. til Laalands og Falsters Historie, 1776, I, 659.

havde tilkjøbt sig den af Fru Margrethe Gedde, sal. Hr. Holger Winds; Kjøbesummen var 1165 Rd. 9 Sk.¹⁾; af den samme Poul Andersen tilkjøbte hun sig to Kornboder ved Bandholm²⁾ og af Wildenradt fik hun den 8. August 1703 Skjøde paa to Bøndergaarde i Østofte³⁾.

Bryderier slap Enken naturligvis lige saa lidt for som sin Ægtefælle; med Byfogden i Mariebo førte hun en Retstrætte, fordi han paa Bandholms Gade, hendes egen Grund, havde optaget Vogn og Heste med fire Sække Hvede fra en af hendes Bønder under Foregивende af, at Bonden havde villet drive Landprang⁴⁾. Men stod hun saaledes paa sine Undergivnes Ret, naar hun mente den krænket, kunde hun ogsaa nok føre sin egen Ret igjennem overfor sine egne Bønder; en Selvejrbonde i Østofte ved Navn Hans Rasmussen havde saaledes for at faa Byg til Udsæd fældet og solgt et Træ af Gaardens Skov, hvortil Søster Lerche havde Herligheden. Sagen kom til Slutning for Højesteret, som dømte Bonden til at betale ti Rd. til Fruen; men samme Dom er ogsaa et Bevis paa, at Bondens Stilling ikke var saa retløs, som man gjerne har villet gjøre den til; thi Ridefogden Jacob Nielsen blev „for sin ulovlige

¹⁾ Knuthenborgs Archiv, Adkomstdoc. Nr. 36.

²⁾ Ssteds. Nr. 37; 18. Septbr. 1700.

³⁾ Ssteds. Nr. 39.

⁴⁾ Geh. Arch. Supplikprotocol for Aar 1700, Maj og October.

Irettesættelse og haarde Medfart i denne Sag“ tilpligtet at betale Hans Rasmussen 50 Rd.¹⁾. I sine sidste Leveaar havde hun en Sag med en utro Ridefoged Laurits Guldbech, der i en Aarrække havde besveget hende ved Skovudvisningen; en Commission blev nedsat til Sagens Undersøgelse og Paakjendelse, men Resultatet kjendes ikke²⁾).

Det er Skade, at Traditionen om Fru Søster Lerche er uddød for et halvt Aarhundrede siden; meget havde der vist været at fortælle om hende og hendes gode Egenskaber; Præsten Rhode er nu vor eneste Hjemmelsmand for, hvad vi vide om hendes Personlighed, idet han skriver³⁾: „om denne store Dames Fornuft i sin Husholdning, Gavnildhed mod de Trængende og Guds-frygt, burde skrives en stor Lovtale.“ Gid den gode Præst, der kjendte Laaland og dets Forhold saa nøje, havde følt sig forpligtet til at skrive, om ikke en Lovtale over denne store Dame, saa dog en upartisk Redegjørelse for hendes Virksomhed; nu maa de Kjendsgjeringer, som findes begravne i Archiverne, tale for hendes Dygtighed og Omhu for sine Undergivne. Vi have set nogle Beviser derpaa, andre se vi f. Ex. deri, at,

---

¹⁾ Højesteretsdom af 29. Maj 1704 i Knuthenborgs Archiv, Pakke 15 a.

²⁾ Fyenske og smaal. Tegnelser 15. Decbr. 1721. Søster Lerches Andragende herom er trykt som Bilag Nr. 28.

³⁾ Saml. til Laalands og Falsters Hist. I, 522.

naar Ildebrand havde hærget paa Godsets Gaarde, var hun strax rede med en Forestilling til Rentekammeret om Lettelse i Skattebyrden for de af Branden hjem søgte Bønder¹⁾, og disse Andragender mødte aldrig Afslag. To Stiftelser viste hendes Omsorg for Godsets Bønder og de fattige; allerede Gehejmerraad Knuth havde fattet Planen om at oprette en SKOLE paa Aasmarke Gods, hvortil han lod Sognepræsten i Hunseby forfatte et Udkast, der er os bevaret tilligemed Knuths dertil knyttede Bemærkninger; det var i Sommeren 1696; men Døden, som ramte Knuth et halvt Aar efter, forhalede Udførelsen af den smukke Plan, som det nu blev de Efterlevendes Opgave at iværksætte, efterat Knuth før sin Død havde ladet opføre en Bygning dertil; Fundatsen, der er underskrevet den 3. Januar 1698, blev senere noget ændret ved en ny Fundats af 13. Januar 1723²⁾. Den anden Stiftelse, der skjænkedes Bønderne af deres ædle Frue, var et HOSPITAL, som hun oprettede i Hunseby for otte Fattige, hvilke deri fik Værelse, en stor Del Levnetsmidler og nogle Penge, som det nærmere sees af det under 19. November 1715 udfærdigede Stiftelsesbrev³⁾.

1) Se de som Bilag Nr. 25 og 26 aftrykte Breve.

2) Det oprindelige Udkast og begge Fundatserne ere aftrykte som Bilag Nr. 22 a, b, c. Tidligere trykte i Hofmans Saml. af Fundationer VI, Laaland S. 69—92.

3) Trykt som Bilag Nr. 27. Tidligere trykt i Hofmans Saml. af Fundationer VI, Laaland S. 72—76.

En betydelig Formueforøgelse fik Gehejmeraad Knuths Børn ved Arvefaldet efter Overkammerjunkker Adam Levin Knuth, der døde den 13. Januar 1699; han havde samlet sig store Rigdomme, baade Gods og Guld, saa store, at den svenske Gesandt i Kjøbenhavn, Anders Leijonkloo, i sine Indberetninger til sin Konge fortæller om, at Folk havde ventet, at Arvingerne, den afdødes Broderbørn, havde skjænket Kongen eller et af de kongelige Børn en Del deraf, eftersom det dog altsammen havde sit Udspring fra Kongens Naade; ingen vidste, hvor stor hele Boets Masse var, da Skiftet blev holdt i al Hemmelighed ¹⁾. Adam Levin Knuths store Gods Gisselfeld blev ved Skjøde af 31. Juli 1699 af alle Arvingerne solgt til Christian den 5tes Søn Gyldenløve for 85000 Rd., hvilket for Familien paa Aasmarke blev over 21000 Rd. ²⁾.

Fru Søster Lerche boede i sin Enkestand vistnok til Stadighed mest paa Aasmarke eller Knuthenborg, som Gaarden kom til at hedde, da hun fik Grevskabet Knuthenborg oprettet 1714; af og til har hun dog ogsaa opholdt sig i Kjøbenhavn; hun saa sin ældste levende Søn optagen i Grevestanden og sine Døtre godt gifte.

---

¹⁾ Danske Samlinger 2. Række VI, 69—70.

²⁾ Skjødet er trykt hos Rasmussen, Optegnelser om Gisselfeld, Næstved 1868, S. 476—90.

Virksom til det sidste levede hun indtil 1723, da hun døde den 29. Marts faa Dage efter, at hun havde fyldt sit 65de Aar. Hendes Lig blev hensat i Hunseby Kirke ved hendes Ægtefælles Side i en Kiste, svarende til hans: paa Laaget et Crucifix, paa Laagets Kant Lerchernes Vaaben og det Mærke, som hendes mødrene Slægt, Friis, betjente sig af: i et med Hjelm prydet Skjold en qvindelig Figur, holdende en Vægtskaal i den ene Haand og en Krone paa et Sværd i den anden Haand; en paa Laagets Fløjel fastnitted Metalplade bar følgende Indskrift:

Her huiler I Herren Dend Høy og Velbaarne Frue Fru Soester Lerche fød til denne Verden I Kiøbenhavn Anno 1658 den 14 Martij af de nu Sahlige Forældre, Faderen dend Høy Edle og Velbaarne Herre Cornelius Lerche til Nielstrup og Aasmark Hans Kongelige Mayestæt til Dannemarck og Norge Høybetroede Estats Raad Stiftsbefalings Mand over Falster Laaland og Møen, Canelie Raad og fordem Ambassadeur udi Spanien. Moderen dend Høyædle og velbaarne Frue Fr. Anne Christine Friis. I Hendis 19 Aar dend 6 Majj føjede Gud hendis hierte at indgaa Egteschab med dend Høy og Velbaarne Herre Herr Eggert Christoffer von Knuht til Meltz og Aasmarch Ridder Hans Kongelige Mayestæt Høybetroede Geheime Conferentz, Estats og Land Raad, Amtmand over Friederichsborg Cronborg

og Jægerspriis Ampter. Hun levede med hannem et meget Kierligt Egteschab I 19 Aar 8 Maaneder og blef imitlertid af Gud velsignet med 10 Børn, nemlig 3 Sønner og 7 Døttre. Dend Sahlige Frue døde Anno 1723 dend 29 marti¹⁾.

Paa en mindre, firkantet Plade læser man:

Jeg Veed, at min Frelser Lever, og hand Sckal her-
 efter opvecke mig af Jorden og Jeg sckal derefter om-
 gifues med denne min Hud og Jeg sckal see Gud i mit
 Kiød den Samme Sckal ieg see faar mig og mine Oyen
 Sckulle Sckue Hannem og ingen Fremmed Job. 19.

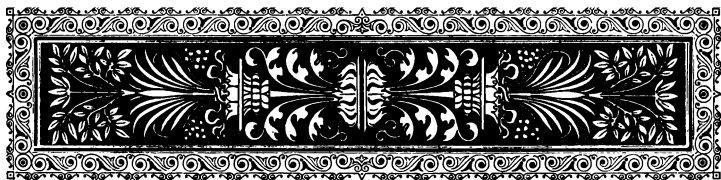
Søster Lerches Buste, som er gjengiven foran, staar i Hunseby Kirke; ellers findes intet Portrait af hende. Forkjellige andre Ting minde endnu om det Knuthske Ægtepar; to store Malmlysestager pryde Alteret i Hunseby Kirke og have til Indskrift: Frue Søster Lerche foræred diese Liuse-Stager til Hunsebye Kircke Anno 1704; desuden skjænkede hun Kirken Oblatæske, Paten og Bæger, alt af Sølv, indvendig forgyldt, de to sidstnævnte med Knuths og Lerches Vaaben, som ogsaa findes paa Altertavlen. En Jernport ved Kirkens Indgang, som tidligere lukkede for Familiegravstedet, viser kunstigt

---

¹⁾ Denne Indskrift er tidligere, men ikke ganske nøjagtigt, aftrykt i Pontoppidans Marmora Danica, Appendix Pag. 313.

smeddet Bogstaverne H. E. C. K. og F. S. L. (Hr. Egger Christoffer Knuth og Fru Søster Lerche). Til Østofto Kirke har Fru Søster skjænket en sølvforyldt Kalk og Paten samt en Oblatæske. Endelig findes paa Døllefjelde Kirketaarns østre Mur de ovennævnte syv Bogstaver og Aarstallet 1694; formodentlig har Knuth ladet denne Kirke istandsætte.

VIII.

De i Gravskriften over Fru Søster Lerche nævnte ti Børn skulle her sluttelig gjøres til Gjenstand for en kort Omtale; efter Alderen vare de¹⁾):

I. ANNA CHRISTINE KNUTH. Hendes Fødselsaar have vi intet Sted fundet angivet; men rimeligvis er hun født 1678 eller et af de to følgende Aar; at hun er sine Forældres ældste Barn, derpaa tyder det, at hun blev opkaldt efter sin Mormoder. Den 23. Juni 1697 blev hun gift med CHRISTIAN FRIDERICH CHRISTIAN BIELKE²⁾ til Næsbyholm og Bavelse,

---

¹⁾ For flere af Døtrenes Vedkommende have vi ikke fundet Fødselsaaret angivet, hvorfor de ere ordnede efter den sandsynlige Aldersfølge.

²⁾ I Gravskriften over ham: „Foreenede Sig udi et Kierligt Egteskab Aar 1697 den 23 Junij med den Høyædle og Velbaarne Frue, Frue *Anna Christina Knuht*, Som er bleven velsignet med to Sønner og fem Døttre, af hvilke een Søn og tvende Døttre ere vandrede forhen til Himmelen“. Klevenfelds Samlinger i Geh.-Archivet.

en tapper Krieger, der avancerede til Brigadér og havde været med i fjorten Batailler; i den sidste, ved Longueville, fik han Banesaar og døde den 14. September 1709. Han var født i Kjøbenhavn den 8. Maj 1670 og var en Søn af Gehejmeraad og Admiral *Henrik Bielke* til Ellinggaard og *Edel Ulfeldt Christophersdatter*. Han hviler i Næsby Kirke i en prægtig Kobbekiste med en lang Indskrift, der slutter med disse Stropher:

Saa Kand da Dapperhed og Mood ey Døden tvinge
 Men over beste Helt Sin Fane vil hand svinge
 Thi hellers ikke var den tappre BIELKE lagt
 Saa snart i denne Graf ved Dødens haarde Magt.

Ved Bielkes Død var Fru Anna Christine Knuth vel ikke meget over 30 Aar gammel; kort efter sees hun at have haft Strid med en Handelsmand i Kjøbenhavn, Lyder Stiefken, om en Fordring, hun ikke vilde betale¹⁾, I Begyndelsen af Aaret 1714 fik hun kongelig Bevilling til at slutte Skifteforhandling med Samfrænder om hendes og hendes umyndige Børns Arv efter Brigadér Bielke²⁾; hun giftede sig nemlig ved denne Tid med Gehejmeraad FRIDERICH VON WALTER, Ridder og Oberhofmester hos Prinds Christian³⁾; han var en Søn af

1) Sjæll. Tegnelser i Geh. Archivet, 6. Maj 1710.

2) Sjæll. Registre i Geh. Arch. 26. Januar 1714.

3) Deres Ægtepagt, der er dateret den 7. Febrnar 1714 og fik kongelig Confirmation den 19. Februar derefter, er aftrykt som Bilag 29. Om Slægten Walter se Benzons Stamtavler i Geh. Archivet.

Generalmajor *Hans Walter*, der faldt 1677 i Skaane, og Fru *Dorothea von Hecklau*; hans Bedstefader var den tapre Oberst *Førgen Walter*, der blev nobiliteret 1649, men to Aar derefter landsforvist for sit Forhold i Sagen med Ulfeld og Dina. Fru Walter mistede sin Ægtefælle den 9. December 1718, og atter sad hun Enke i nogle Aar¹⁾ indtil sin Død den 10. December 1723. Hendes Lig blev nedsat i St. Nicolai Kirke i Kjøbenhavn; paa Kisten læstes denne Indskrift²⁾:

Her hviler ogsaa da den høi-velbaarne *Dame*
Anna Christine Knudt af ædel Byrd og Stamme
 Hvis første Herre stoad paa Lyckens ære Hiul
 Jndtil han tapper gik til Jordens mørke Skiul.
 Den Salig *Walther* var den anden ægte Smycke
 Som i Europa har et evigt Navn og Rygte
 De begge efterloed den Himmelbaarne Skatt
 Som ogsaa nu idag blir sørgelig hensatt.
 Paa *Knuttenborg* der er den Salig frue Baaren
 Men her blev Livsens traad ved Dødens Haand afskaaren
 Der Tusint, Hundert Syv, og Trej og Tyv man skrev
 D. 10 Decbr. hun af Gud bort kaldet blev.

Med Gehejmerraad *Walter* havde hun ingen Børn; af ham og hende ejer den Bielkeske Slægt Portraiter.

II. CHARLOTTE AMALIA KNUTH er vistnok født omtrent 1679; 1699 nævnes hun som gift³⁾ med JOACHIM

1) Nogle Processer førte hun i disse Aar; Sjæll. Tegnelser 6, Februar 1722 og Sjæll. Registre 22, Maj 1723.

2) Geh. Archivet, geneal.-heraldisk Selskabs Archiv.

3) Rasmussen, Optegnelser om Gisselfeld, S. 476 fg.

VON PRITZBUER til Nossentin og Sparrow, Ridder og Oberlanddrost i Oldenburg; han var en Søn af meklenburgsk Gehejmeraad *Andreas von Pritzbuer* til Grabenitz og *Ilisabe von Strahlendorff*. Den 24. Marts 1719 døde han; om hun overlevede ham, vides ikke¹⁾.

III. CHRISTIAN FRIDERICH KNUTH, født paa Meltz i Meklenburg den 8. Marts 1681. Indtil sit 10de Aar var han hjemme, hvorefter hans Opdragelse betroedes til den senere Justitsraad Klothacken, der den Gang var Informator for Prinds Carl, med hvem den unge Knuth delte Undervisning; da han var fjorten Aar gammel, blev han optagen i det nys indrettede kongelige Ridder-academi i Kjøbenhavn og begyndte sine Studier her den 18. Juni 1695 under særlig Vejledning af en ung Theolog, *Friderich Christian Rodriguez*²⁾, der fortæller, at hans Elev i høj Grad vandt Yndest hos Academiets Overhofmester, Gehejmeraad Marcus Giøe; „han kunde og *meritere* det, effterdi hand i alting rettede sig effter de Kongelige Academicke Statuters Indhold, øvede sin Gudsfrygt som Grunden til ald anden Adelig Skickelighed, tog Tiderne vel i agt at øve sig med Flid i de Adelige *Exercitier*, og *attacherede* sig saaledis til sine

¹⁾ Benzons Stamtavler i Geh. Archivet.

²⁾ Den 16. Juni er han indskreven i Academiets Album, der opbevares paa kgl. Bibl. Gl. kongl. Saml. Nr. 1090 Fol.

Studia, at hans Her Fader ikke kunde andet end vente sig Glæde af hannem.“ Det faldt derfor i hans Lod i Kongens og mange høje Personers Nærværelse at holde en latinsk Tale paa Akademiet den 12. December 1695 i Anledning af Kronprindsens Formæling. Efter et Aars Forløb tog hans Fader ham ud af Akademiet og lod ham først studere videre paa Aasmarke, indtil han i August 1697, efter sin Faders Død, tiltraadte en længere Udenlandsrejse; i Halle laa han ved Universitetet i to Aar, hvorfra han i September 1699 gik til Utrecht for der særlig at lægge Vind paa Sprogene, i hvilke han havde opnaaet et for sin Alder ualmindeligt Kjendskab; efter at have besøgt Amsterdam og Haag drog han til England, derfra til Paris, hvor han opholdt sig i to Aar, siden — da Krigsuroligheden hindrede ham i at rejse til Italien — over Lyon, Genève, gjennem Schweiz, Baden og Bayern til Wien; saa gik Vejen hjemad gjennem Bøhmen, Sachsen og Brandenburg, idet han dvælede nogen Tid ved Hofferne i Dresden og Berlin „paa begge Stæder, som en *qualificeret* Herre, med største *Honneurs* og Ære imodtagen og begegnet.“ I Januar 1703 kom Kammerjunker Knuth¹⁾ hjem til sin Moder; men kun kort varede hendes Glæde ved at leve sammen

---

¹⁾ Tidspunctet for hans Udnævnelse til Kammerjunker er det ikke lykkedes at finde.

med sin ældste Søn; den 13. Juni samme Aar bortreves han fra hende ved en pludselig Død.

Hans fordums Lærer Rodriguez, der skyldte Familien Knuth, at han nu var Præst i Nakskov, har udgivet et volumineust Trøsteskrift til Knuths Moder, indeholdende hans Levnet og vidtløftige Betragtninger i Tidens Stil, ialt paa 410 Sider, under følgende ikke mindre vidtløftige Titel: Een Jorde-Reise omvexlet med Een Himmel-Reise Hvorved Er foranlediget nærværende Trøste-Skrift af *Tobie* Bogs 5te Cap. 29. v. forfattet, Og Dend Høy-ædle og Velbaarne Frue, Frue SØSTER LERKE til Aasmarke, Havelycke og Meltz, Salig Høy-ædle og Velbaarne Geheime-Conferentz- og *Etats*-Raad, Her EGGERT CHRISTOPHER von KNUTH, Hans Efterlevende Encke-Frue, Som sørger over sin Søns, Salig Vel-ædle og Velbyrdige CHRISTIAN FRIDERICH von KNUTH, Hans Kongelige Majest. Velbeskickedede Cammer-Junckers, dødelige Bortgang, der efter sin lykkelige Tilbagekomst fra fremmede Lande til sin Frue Moder i indeværende Aars *Januarii* Maanet, kort derpaa efter Guds Behag i *Junij* Maanet, den 13. er kaldet at holde sin Indgang i det Land heroven, alle tro Christnis rette Hiem og Fødegrund, ydmygeligst tilstillet af FRIDERICH CHRISTIAN RODRIGUEZ, Sogne-Præst i Nakskow ¹⁾).

¹⁾ Bogen er trykt i Kjøbenhavn 1704, 4to.

Fra Knuths Haand haves en latinsk Tale, som han holdt paa Universitetet i Halle i Anledning af Kongens Fødselsdag 1699; den er trykt i Halle samme Aar under Titel: Panegyricvs Serenissimo Potentissimo-que Principi Ac Domino, Domino Christiano V (etc. etc.) Domino Svo Clementissimo Avspicatissima Natalis LIIII Lvce XV Aprilis Favstis Sideribus Redvcta, In Academia Fridericiana Demississimo Cvltv Et Subiectissima Devotione Dictvs A Christiano Friderico de Knvth, Eqvite Dano (fol.) Talen, der paa sine næsten 26 Sider i et og alt svarer til Titelen, er ledsaget af en ligesaa pompeus Indbydelse af Academiets Prorektor, Professor Joachim Justus Breithaupt, til alle udmærkede og lærde Mænd om at indfinde sig for at høre Knuths Oration; endelig følger der et tydsk Digt til Kongen paa sexten Vers af „Dein Treu-verbundner Knecht Christian Friederich von Knuth.“

Han ligger begravet i Hunseby Kirke i en prægtig Kiste, prydet med Knuths og Lerches Vaaben og slyngede Navnetræk; paa Laaget ligger et Crucifix og en Plade med denne Indskrift¹⁾:

Loculo hoc Teguntur ossa et Cineres
 CHRISTIANI FRIDERICI De KNUHT
 SACRÆ REGLÆ MAJESTATIS DAN. NORW. FRI-

¹⁾ Trykt i Pontoppidan, Marmora Danica App. Pag. 314

DERICI IV Cubicularii qvi Postqvam Germaniam Galliam Angliam Belgium, Multasqve Alias Lustrasset Provincias Morum Et Consuetudinum Horum Populorum sibi Ascivit Notitiam, Servato Semper Inter Tot Corruptiones Seculi Animi Candore ex Itinere Valetudinarius Redux Mox Subito Apoplectico Casu Correptus Inter Amplexus Charissimæ Matris Animam Deo Reddidit Ao MDCCIII die XIV Junii hora V Matutina Ingressus Annum ætatis XXIII Natus MDCLXXXI die VIII Martii ¹⁾).

Paa en mindre Plade læses: Sehet Zu Wachtet und betet Denn ihr wisset nicht Wenn es Zeit ist Marc. XIII V XXXIII.

IV. ELISABETH SOPHIA KNUTH. Hun døde som Barn og ligger formentlig begravet i en af de smaa Kister uden Navn i Capellet i Hunseby Kirke; tidligere har denne Kiste haft følgende Indskrift ²⁾):

Her under hviler dend Velædle og Velbyrdige Salige Jomfrue Jomfru ELISABETH SOPHIA v. KNUDT fød paa Nielstrup i Laaland Anno 1682 dend 15 May, og døde paa Aasmarck Anno 1684 dend 21 December, GUD give Hende med alle troende Siæle en glædelig Opstandelse!

¹⁾ Det vil bemærkes, at Dødsdagen her angives til 14. Juni, medens Rodriguez i sit Trøsteskrift to Steder nævner den 13. Juni.

²⁾ Trykt i Pontoppidan, Marmora Danica App. Pag. 314.

V. CORNELIA KNUTH. Hendes Fødselsaar synes rimeligst at kunne sættes til 1683. Hun blev gift med en Fætter ADAM LEVIN KNUTH, en Søn af *Joachim Friedrich Knuth* til Leizen, død 1684, og *Christina von Wanken*. Han var født 1679 og traadte i dansk Krigstjeneste; i Aaret 1701 var han, Secondlieutenant ved Grenadér-corpset og fik i denne Stilling den 28. Marts 1702 Kongens Tilladelse til at gaa med de til Holland detacherede Tropper, efterat han det foregaaende Aar forgjæves havde ansøgt om Permission for at slutte sig til den kejserlige Hær i Italien eller de allieredes Armé i Holland. Premierlieutenant blev han den 9. Januar 1703, men tog efter nogle Aars Forløb sin Afsked, der blev ham meddelt den 18. Maj 1706 med Capitains Character¹⁾).

Den 2. April 1707 fik han Bevilling til at indgaa Ægteskab med sin Cousine Cornelia trods deres nære Slægtskab, dog mod at give hundrede Rigsdaler til Vor Frelsers Kirke paa Christianshavn²⁾. Han havde tidligere været forlovet med Jomfru *Birgitte Cathrine von der Pfordten*, en Datter af Brigadér *Hans Erasmus v. d.*

1) Geh. Arch. Krigscancelliprotocol 1702, I. Halvaar Nr. 207, 208, 209; 1706, I. Halvaar Nr. 536; Refererede Sager, 29. August 1701. Hans Ansøgning af 1701 om Tilladelse til at gaa i fremmed Krigstjeneste er meddelt som Bilag Nr. 31.

2) Sjæll. Registre i Geh. Arch.

Pforten, men ophævet sit Ægteskabsløfte, hvorover han kom i Proces med den tilsidesatte Dames fornærmede Fader ¹⁾).

Efter sit Ægteskab trak Knuth sig tilbage til sine Godser Ludorf og Geneve i Meklenburg, hvor han blev Gehejmeraad og døde 1751. Cornelia Knuth døde 1736; Adam Levin Knuth giftede sig siden med *Sophia Elisabeth von Kampfz* ²⁾).

VI. ELISABETH SOPHIA KNUTH. Hun blev født paa Aasmarke den 15. September 1685 og i en Alder af 23 Aar gift den 1. Marts 1709 med den tapre Oberst GOSCHE DETLEF VON HOLSTEN til Findstrup (Holstenshus) og Langesø; han var født den 23. Februar 1674 og tumlede sig i sin Ungdom i den spanske Arvefølgekrig med de danske Tropper i Flandern og vandt baade Berømmelse og Rigdom; i Forening med sin Hustru oprettede han Stamhuset *Holstenshus*, der senere blev et Baroni; han døde den 25. November 1745, medens hun allerede var død den 3. September 1742. De ligge begravne i Dirnise Kirketaarn i to prægtige Stenkister; Indskriften paa hendes Kiste lyder: Her under hviler den højædle og velbaarne Frue, nu salig Elisabeth Sophie v. Knuth, salig Herr Gehejmeraad Eggert Chri-

¹⁾ Sjæll. Tegnelser 2. Januar 1706.

²⁾ Hörschelmanns geneal. Adelshistorie.

stoffer v. Knuth til Aasmark og Meltz ægte Datter, fød paa Aarsmark 1685 den 15de Septbr. og døde efter et christeligt Levned 1742 den 4de Septbr., 57 Aar mindre end 11 Dage¹⁾. — Hendes Portrait hænger endnu paa Holstenshus; gjennem hende ere den Knuthske Slægts Fornavne gaaede over til Holstenerne. Hendes Søn, Adam Christoffer Holsten, lod trykke et pompeust Mindeskrift over sine Forældre paa Latin og Dansk, hvori det om hende bl. a. hedder²⁾:

Ære-Minde oprettet for den Salige Frue, I Livet et *Exempel* af Dyd. Her under hviler Den, saavel af Adelige Fædre, som af Adelige Sæder Høyædle og Velbaarne FRUE ELISABETHA SOPHIA født af KNUTH, hvilken Adelig Slægt, oprunden i Hertugdømmet *Mecklenborg*, Grønnes og rodfæstes i Danmark, Ligesom Planter, der flyttes fra en til anden Jord. Hun var fød til Verden *Anno* 1685 den 15 *Septembr*. . . . . Efter en Adelig Opdragelse i sine Adelige Forældres Huus blev Hun Indlemmet i det adelige Jomfrue-Kloster til *Preetz*, Og da denne Høy-adelige Jomfrue havde opnaaet en mandbar

¹⁾ Rasmussen Søkilde, Holstenhus og Nakkebølle, S. 183, 400. — Et i Fyenske Indlæg i Gehejmearchivet opbevaret Andragende fra Ægteparret om facultas testandi, dateret Langesø den 28. Marts 1737, udmærker sig ved — paa Underskrifterne nær — helt igjennem at være skrevet med den skønneste Fracturskrift, saa det næsten ikke er til at skjælnes fra smuk Bogtryk.

²⁾ Trykt i Kjøbenhavn uden Aar, Fol.

Alder, Omskiftede Hun Kloster-Levnet med Ægteskab, Og af en Gudfrygtig Kloster-Jomfrue blev ikke mindre en Gudfrygtig Frue..... Det 42de Aar i dette *Seculo* var Hendes Døds-Aar. Hun døde den 3 *September* Af et Slag som varede i tre Dage..... I Opgang og Nedgang, I Liv og Død, Var Hun et Exempel paa sand Lyksalighed, Og kand med Ret og Billighed kaldes Salig.

VII. ADAM CHRISTOFFER KNUTH, født den 28. September 1687, død den 23. Januar 1736, blev ved Patent af 2den Marts 1714 Greve af KNUTHENBORG, idet han fik sine Godser ophøjede til et Grevskab under dette Navn. Hans første Hustru var HEDEVIG ULRICA LUXDORPH; anden Gang giftede han sig med IDA MARGRETHE REVENTLOW; ved dette Ægteskab blev han Stamfader til de nulevende af Slægten Knuth.

VIII. JACOBINE ERNESTINE KNUTH; hun var født den 6. Februar 1686 og blev den 13. Maj 1705 gift med Generalmajor DITLEV VON HOLSTEIN, født den 6. December 1669, død den 28. Juli 1721, en Søn af *Adam Christoph v. Holstein* til Netzeband og Buchholtz, dansk Oberst, og *Cathrine Christine Reventlow*. — Hun døde den 21. April 1743¹⁾)

1) Benzons Stamtavler i Geh. Archivet.

IX. JACOB LEVIN KNUTH. Han døde som Barn, og en Metalplade i den Knuthske Gravkjælder i Hunseby Kirke bærer følgende Indskrift over ham:

Her huiler JACOB LEWIN VON KNUHT som blev Føedt Anno 1690 den 12 Augusti om Natten klokken halfgangen tu Paa Friderichsborg Slot og Døde der samme stedt Anno 1694 den 26 Martij Om Morgenens klokken fem Gud gifue Hannem En Glædelig Opstandelse¹⁾.

X. ELEONORA MARGRETHE KNUTH. Fru Søster Lerche kalder hende sin yngste Datter²⁾; formodentlig er hun født omtrent 1691. Hun blev gift — efter 1714 — med HENRIK BRANDT til Pederstrup, der var Søofficier; han blev 1709 Premierlieutenant, næste Aar Capitainlieutenant og samme Aar Capitain, 1714 Commandeurcapitain, afgik den 13. Januar 1716 som Schoutbynacht og døde 1733. Han var en Søn af den i Aaret 1679 nobilerede Rentemester *Peder Brandt og Abigael Maria von Stöcken*³⁾.

I Rhodes Samlinger til Laalands og Falsters Historie I, 1776, Side 369, fortælles, hvorledes Brandt med sin Hustrus Villie 1726 solgte Pederstrup „for hellere at

¹⁾ Indskriften er trykt i *Marmora Danica*, App. Pag. 313.

²⁾ Se den som Bilag Nr. 30 aftrykte *Ansøgning*.

³⁾ Benzons Stamtavler og Geneal.-heraldisk Selskabs Archiv i Geh. Archivet. Garde, *Efterretninger om den danske og norske Sømagt IV*, 638.

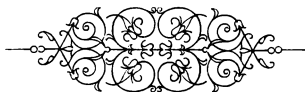
bo og føre Pragt i det smukke Nykjøbing“, men de Vælgelsindede hige efter immer Forandringer, tilføjer han; fem Aar efter fik hun igjen Lyst til Landlivet, og Schoutbynachten maatte da købe Søllestedgaard, som hun imidlertid snart blev kjed af, saa at hendes Mand maatte købe Gammelgaard, hvor han døde¹⁾;

Som Enke havde hun i Aaret 1735 en Proces med en Mand i Rødby²⁾.

---

¹⁾ Naar Rhode lader ham dø 1736, er dette Aarstal under alle Omstændigheder urigtigt, da hans Frue 1735 kaldes Enke; her er derfor fulgt de ovenfor citerede Kilder, der angive 1733 som Brandts Dødsaar.

²⁾ Sjæll. Tegnelser i Geh. Archivet, 25. Juli 1735, casseret 20. Sept. 1754.

B I L A G.

1.

*Christian den 5tes anbefalingsskrivelse til Hertugen af
Meklenburg-Güstrow for Eggert Christoffer Knuth. —
1673, 7. October.*

An Herzog Gustaff Adolff zue Mecklenburg Gu-
strow. Cammer Schreiben dem Cammer Juncker Eggert
Christoff Knuhten mitgegeben, betr. seine daselbstige
privat Angelegenheiten.

Copenhagen d. 7 *Octobr.* ao 1673.

Christian der 5te.

Nachdemmaln mein Cammer Iuncker Christoff Knut
an izo seiner *particulier* Angelegenheiten halben, eine
Reyse nach Ew. Lbd. fürgenommen, vndt bey Mir aller
vnterthänigste Ansuchung gethaen, dass Ich ihme mit
meiner Vorschrift an Ew. Lbd. zue statten kommen
wolte, damit Er solche desto eher zur Endtschafft vndt
Richtigkeit bringen möchte. So habe umb des weniger
solchen seinen aller vnterthänigsten Gesuch zue *deferiren*
bedencken genommen, weiln Ich ob dessen geführten
Comportement allemahl ein sonderbahres Vergnügen ge-
tragen.

Ersuche demnach Ew. Lbd. freundvetterlich, Sie ge-
ruhen ermelten Meines Cammer Iunckern *Desiderium*

nicht allein in Gnaden zue vernehmen, sondern auch demselben dahin behülflich zue erscheinen, damit wegen der Ihme angelegenen Geschäfte zu seinem billigmässigen *Intent* gelangen möge.

Jch. etc.

(Geh. Arch. Ausländ. Registratur.)

2.

Brev fra Hertugen af Mecklenburg-Güstrow til Christian den 5te angaaende Eggert Christoffer Knuth. — 1673, 25. October.

Durchleuchtigster Grossmächtiger König,
Hochgeehrter Herr Vetter,

Ew. Königl. Wrd. geehrtes Schreiben, darin Sie mir Dero Cammer Junckers von Knuhten Angelegenheiten hiesiges Ohrts *recommandiren* wollen, hab Jch erhalten, erkenne zufferst mit *Respect* die beyher in solchem Schreiben mir *tesmoignirte Faveur*, vnd werde nicht vnterlassen, auff alle ersinliche Wege Ew. Königl. Wrd. zu erweisen, wie sehr Jch verlange Deroselben hohen Gewogenheit mich würdig zu machen, und ob woll in übrigen oberwehnten von Knuhten gern persönlich vor mir kommen lassen wollen, vnangesehen der üblen *Conduite*, so er dieses Ortes, wie er meine Dienste *quitiret*, verspüren lassen, als welches alles *en regard* Ew. Königl. Wrd. Jch hindan setzen wollen, so hat mich doch meine *Indisposition* davon abgehalten, vnd weil gedachter Cammer Juncker folgenden Morgens vnerwardtet weiterer Anzeige davon gereiset, bin Jch wieder meinen Willen verhindert worden, Ew. Königl. Wrd. hohen Persohn Zustandes mich bey demselben weiters zu erkündigen,

werde dennoch nicht vnterlassen, so woll in ietzt *recom-*
mendirten. als andern Fällen, zu erweisen, wie hoch
mich angelegen halte, Ew. Königl. Wrd. Begehren ein
Genügen zuthun, als

Ew. Königl. Würden,
Dienstwilligster Vetter.

Gustaff Adolph H Z Mecklenburg.

Güstrow. 1673 25. *Octobris.*

(Original i Geh. Arch. Meklenburg Nr. 43 b; kun Underskriften egen-
händig.)

3.

Brev fra Christian den 5te til Churfyrsten af Branden-
burg om at forskaane de Brødrene E. C. og A. L. Knuth
tilhørende Godser i Meklenburg for de af Krigen fly-
dende Paalæg. -- 1675, 7. September.

An Chur Brandenburg. Vorschreiben *pro* die Cam-
mer Junckere von Knuten, dass Jhre in Mecklenb. be-
legene Güter möglichst von den Kriegs Beschwerden
mögen verschonet bleiben.

Gadebusch, d. 7. 7br. *Ao.* 1675.

Christian der Fünfte.

Also Vnss die wohl-edle Vnssere beide Cammer
Junckern und liebe Getrewe *Eggert Christoffer* und *Adam*
Levin von Knuten allerunterthanigst zu erkennen gege-
ben, welchergestalt Jhnen in dem Ampte Wredenhausen
dass halbe Gut Lintzen, dass halbe gut Liudorff, das
Dorff Melten sampt dem Meyerhoff Pribern eigentlich
zustünden, mit allerunterthänigster Bitte Wir geruheten

Jhnen bey Jetziger Anwesenheit und *Marche* Ew. Dhl. und Ld. *Armée* in diesen Landen an Ew. Dhl. und Ld. mit Vnsserer Vorschrift dahin zustatthen zukommen, damit solche Güter von allen *Contributionsen*, Einquartierungen und allen andern Kriegs *Exactionen* befreyet pleiben möchten und Wir dan Sie auss sonderbahrer denselben zutragender Königl. Hulde und Gnade in solchem ihrem Gesuch nicht enthören mögen, so ersuche Wir Ew. Dhl. und Ld. Sie geruhen bey dero *Generalität* und *Soldatesca* die behufige Anstalt zu verfügen, damit vorbenante Güter mit keinen *Contributionsen*, Einquartierungen oder andern Kriegs *oneribus* beschweret, sondern dieselbe damit gänztl. verschonet bleiben mögen; Wir werden diese Willfährigkeit alss ein genehmes Kenzeichen der freundt vetterl. *Affection* erkennen undt solches fürfällig mit allen freundt vetterl. Willen zu erwiedern Vnss angelegen sein lassen; womit Wir dieselbe etc.

(Geh. Arch. Ausländ. Registratur.)

4.

*Christian den 5tes Creditiv for Eggert Christoffer Knuth.
1675, 15. October.*

An Hertzog Gustaf Adolffen zu Meklenb. Güstraw.
Creditiv für Cammer Juncker Eggert *Cristoff* Von Knuten.
Mecklenburg d. 25 8br. Ao 1675.

C5. Wir zweiflen nicht Ew. Ld. werden sich annoch guter Massen erinnern, welcher Gestalt Wir gegen *Facilitirung* dieselbe der zwischen Unss und dess Churfürsten zu Brandenburg Dhl. und Ld. nötigen *Communication* in Rostock einige Erwehnung gethan. Wan Wir dan anjetzo an Ew. Ld. den {wohledlen Unssern Cam-

mer Junckern und lieben getrewen *Eggert Christoffer* von Knudten abzufertigen für gut befunden, umb dero-selben dessfalss weitere Eröffnung zuthun. So ersuchen Wir Ew. Ld. Sie geruhen nicht allein dessen Anbringen zu vernehmen, sondern auch Unss in diesser Sache an Handt zu gehen, wie Unsser Vertrawen zu dero-selben dessfalss gerichtet ist. Wir seindt es umb Ew. Ld. für-fällig hinwiederumb zu verschulden geneigt, undt thun dieselbe etc.

(Geh. Arch. Ausländ. Registratur.)

5.

Brev fra Hertugen af Meklenburg-Güstrow til Christian den 5te angaaende Eggert Christoffer Knuths Sendelse. 1675, 28. October.

Durchlechtigster, Grossmächtigster König,

Ew: Maytt: seindt Vnsere freundt-vetterl: Dienste, und was wir mehr ehr, liebes undt gutes Vermögen zuuor, hochgeehrter Herr Vetter, als Ew. Maytt. Schreiben vnterm 25. dieses, Dero Cammer Juncker Eggerdt Christoff von Knuhten, Vns wol behändiget, haben Wir ferner denselben mit seinem Anbringen nicht allein ganz gern vernommen, besondern Vns auch hin wiederumb dergestaldt darauff erklehret, wie es der Sachen Zu-standt mügligst erleiden wollen, welches alles Ew: Maytt: derselbe mit mehreren gebührend zu hinterbringen wissen wirdt, worauff wir Vns heziehen, vndt Ew. Maytt. zu allen angenehmen Diensten stets gefissen verbleiben. *Datum* Güstrow den 28. octobr. ao. 1675.

Von Gottes gnaden Gustaff Adolph Hertzog zu Mecklenburgh, Fürst zu Wenden, Schwerin, und Ratze-

burgh, auch Graff zu Schwerin, der Lande Rostock, und Stargardt Herr.

Ew. Maytt.

Dienstwilligster Vetter und Diener Gustaff Adolph.

(Original i Geh. Arch. Meklenburg Nr. 43 b; kun Underskriften egenhändig.)

6.

Mageskifte-Contract mellem Eggert Christoffer Knuth og Brødrene Lerche om Aasmarke og Nielstrup. — 22. September 1681.

Vdi dend Hellig Trefoldigheds Nafn,
 Hafuer vi vnderskrefne, jeg Eggert Christopher von Knudt til Meltz, paa egne Vegne paa den eene, och jeg Peder Pedersøn Lerke til Ryegaard, paa mine Myndelingers Veigne nemblig Friderich, Christian, och Jacob Lerke paa den anden Siede, indgaaed, samtøcht och slutted efterskrefne v-igien kaldelig Mageskifte *Contract*, efter Kongl: Magts naadigste Tilladelse daterit d. 13 *Septembr.* 1681, saa jeg Egert Christopher von Knudt, fra mig, min kierre Hustru och mine Arfuinger, afstaar, mageleger och afhender til velbemelte min kierre Suoger Peder Pedersøn Lerke och hans Myndelinger mine kierre Suogre Friderich Christian och Jacob Lerke, och samptlig deris Arfuinger, alt mit til faldene Jordegøeds, efter min kierre Moders Loed er til kjøbt, saa vel som huis jeg arfueligen paa min kierre Frues Veigne er til falden vdi Nielstrup Hofuedgaard och Goeds, beligende udi Vognsted Sogen, som sig bedrager tilsammen til 84 Tdr. 2 Fr. Hartkorn, efter hos følgende forseiglede och vnderskrefne Jorde-

bogss Jndhold, saalediss verre sig Bøndergaarde, Gade Huusse, Schou, March och Eng, Fischevand, Fægang, Moesser, Kierre, Krat, Jndløcher, Foertte och Fæled, vornede Sønner och dess Rettighed af føde och v-føde, Jntted vntagendiss j nogen Maader, med ald diss till ligende Herlighed och Rettighed, och kiendiss jeg for mig och mine Arfuinger jngen ydermeere Lod, Deel, Ret eller Rettighed at hafue til alt for om rørtte Jordegods vdi Laaland beligende vdi Vognsted Sogn, mens ded her effter at følge min kierre Suoger velbr. Peder Peders. Lerke paa sine Myndelingers Vegne til Nielstrup, tillige med dette Aarss Landgilde, Sædde-Korn och ald *Restantz* for reesteerende Skatter och Laanekorn, som denem formedelst dette Aars storre Missvext er effterlat, huor jmod jeg Peder Pedersøn Lerke fra mig och mine Myndelinger, Friderich, Christian och Jacob Lerke och voriss Arfuinger afstaar, mageleger och afhender til velbemelte min kiere Suoger Eggert Christopher von Knudt til Meltz och hanss kierre Hustru och sande Arfuinger ald ded tilfaldene Jordegods paa velbemelte mine Myndelingers Veigne, vdi Aas $\frac{1}{2}$ Hofuedgaard, och dess tilligende Bøndergods, som sig bedrager tilsammen *generaliter* = 128 Tdr. j Fr. Hartkorn effter hoss følgende forseiglede och vnderschrefne Jordebogs Jndhold, saalediss verre sig Bøndergaarde, Gadehuusse, Skou, Mark och Eng, Fischevand, Fægang, Moesse, Kierre, Krat, Jndlycher, Fouertte och Felled, vornede Sønner och ald dets Rettighed af føde och vføde, Jntted vntagendis j nogen Maader med ald dess tilligende Herlighed och Rettighed j Aas $\frac{1}{2}$ Hoffuedgaard och diss tilligende Bøndergods, och kiendiss jeg for mig och mine Arfuinger, saa vel som for mine Myndelingers Veigne och deriss Arfuinger, jngen ydermeere Laad, Deel, Ret eller Rettighed at haffue til alt for om rørtte halfue Aassmark Hofued-

gaard med dess tilligende Bøndergoeds, vdj Laaland be-
 ligende vdj Hundsebye Sogen, menss det her effter at
 følge min kierre Suoger velbr. Egert Christopher von
 Knudt hanss velbr. Frue och sande Arfuinger tillige med
 dette Aarss Landgilde, Sædekoren och ald *Restantz* for
 resteerende Schatter, Landgilde och Laane-Koren, som
 dennem formedelst dette Aars store Missvext er effter
 lat, och saasom velbr. Peder Pedersøn Lerke paa sine
 Myndelingers Vegne hanss Jordebog sig høyrre beløber
 = 4 $\frac{3}{4}$ Tdr. 5 Schp. 2 $\frac{1}{2}$ Fr. som en Deel øde en Deel fast
 ødde, som jeg ey med beleilig Jordegøeds til Nielstrup
 kand veder legge, mig haffuer paa taget at betalle huer
 Tønde Hartkoren effter Foreening = 26 Rdr., som
 gjør vdj en *Summa* 1142 Rdr. 2 $\frac{1}{2}$ 4 Sk. Jligemaader
 schal jeg betalle Aassmark Hofuedgaards Bygning
 effter *Taxeringen* och de 3 Brøder Loders Jndhold
 128 Rdr. 3 $\frac{1}{2}$ 6 Sk. 11 P., gjør saa tilsammen 1270 Rdr.
 5 $\frac{1}{2}$ 10 Sk. 11 P. som jeg mig til forplichter strax
 med redde Penge at betalle, och strax at giffue fuld-
 kommen Schiøde paa huiss Jordegøeds jeg effter min
 jndgiffne Jordebog giffuer til Mageschifte. Huor
 jmod jeg Peder Pedersøn Lerke loffuer strax jmod Pen-
 geniss saa och velbr. Amptmand Knudts Schiødiss An-
 namelse strax jgien at leffuere til Hr. Amptmand
 Knudt en fuldkommen Schiøde paa ald det Jordegøeds
 min offuer leffuerede Jordebog om formelder. Dette saa-
 lediss som forskreffued vryggelig och jgien kaldelig ¹⁾ hol-
 diss och effter kommiss schal, haffuer vi her om opretted
 tuende eenss lydende *Contracter*, och huer een til sig
 annamed, och med egne Hænder vnderschrefued, och
 ombedet velbr. Her *Commissari* Jochim Friderich Steen-

---

¹⁾ Fejlskrift for uigjenkaldelig.

sen med mig til Vitterlighed at vnderschriffue. *Datum*
Nielstrup d. 22 *Septembr Ao* 1681.

Peder Pedersen Lerke
(L. S.)

Til Vitterlighed
Jochim Frederich Stenssen.
(L. S.)

Fornefnte 1270 Rdr 5 & 10 Sk 11 P er mig vnder-
schrefne rigtig och til nøye betaltt, huorfor jeg wil hafue
tilbørligen *quitered*, Nielstrop d. 25 *Septembr* 1681.

Peder Pedersen Lerke.

(*Original i Knuthenborgs Archiv.*)

7.

Feder Pedersen Lerches Skjøde til Eggert Christoffer
Knuth paa Aasmarke. — 1681, 10. October.

Jeg Peder Pedersen Lerche til Rygaard, Kongelig
Mayestets *Commerci* Raad och *Assessor* udi Høyeste
Rett, kiendis och her med for Alle witterlig gjør, at ieg
med min fri Willie och welberaad Hue hafuer magelagt
saa och hermed fuldkommen magelleger fra mig och
mine Myndlinger Friderich, Christian och Jacob Lerche
och deris Arfuinger til min kiere Swoger, erlig och welbr.
Mand Eggert Christopher von Knudt til Meltz, Kongl.
Maytz Amptmand och Kammer Juncher, effterschrefne
Jordegodtz beliggende i Aalholmbs Ampt udj Musseherrit
i Lolland j Wognsted Sogn, som effterfølger: BUDDERUP,
Rassmus Reebsslager ij Pund Biug j Tdr. Aur
xij Sk. Penge j Foer Nøed j Foer Oxsse, Lauridz Peders-
sen ij Pund Biug j Tdr. Biug for j Foer Nøed xvij Sk
Eridz Penge j & Gesteri j Lamb j Gaas iiij Høns j Oel
Eeg, Hans Huid ij Pund Biug j Tdr. Aur xij Sk. Penge
j Foer Nøed j Foer Oxsse; LEYERUP, Madz Bundessøn
j Pund Biug j Td. Aur j Foer Nøed; AGGERUP, Madz
Madzen ij Pd Biug j Lamb j Gaas v Høns x Eeg j Foer

Oxsse, Rassmus Gregerssen ij Pund Biug ij Td. iij Schpr Aur ij ½ j Sk. Penge, Madz Trombsslaaer j Pund Biug xvij Sk. j Alb. Penge Skow til 21 Svins Aalden, Peder Hanssen j Gadde Huus v ½, Peder Trombsslaaer ij Pund Biug ij Tdr. ij Schpr. Aur iij ½ j Sk. Penge, Jørgen Brandt ij Pund Biug ij Tdr. iij Schp. Aur j Otting Smør j Boelgalt j ½ Penge, Christen Jld j Gade Huus v ½, Peder Skræder j Gade Huus v ½; ANDERSTRUP, Hans Jbssen ij Pund Biug j Tdr. Biug for j Foer Nøed j ½ Gesteri j Lamb j Gaas iij Høns j Oel Eeg j Otting Smør med ald fornefnte Gaarde och Godtzis Eyendomb Herlighed Rendte og rette Tillegelse, aldeelis Jndted vntagen i nogen Maader effter derom op rettede Mageschifftis *Contract* til mig gifuen ydermeere formelder och vdwisser, saa hafuer jeg jmod fornefnte Bønder Gaarde til fyldest Wederlaug vdlagt och gifued, saasom jeg nu med dette mit Bref skiøder och afhender fra mig och mine Myndlingers sande Arfuinger til fornefnte Eggert Christopher von Knudt och hans sande Arfuinger dette effterschrefne Aasmarch Hofuedgaard, Hundtzebye Kirche, des *Jura Patronatus*, Bønder Gaarde, Godz och Eyendomb beliggende vnder Aalhombs Ampt udj Musse Herrit i Hundtzebye Sogn, som effterfølger: half AASMARCH Hofued Gaard, Agger, Eng, Skow och March, Jndted vndertagendis i nogen Maade, saa och Halfparten af dend Wandmølleskyld, som ligger til fornefnte Aasmarch, tilsammen *taxered* udj Matricullen for 33 Tdr. 1 Schp. 3 Fr. tilligemed *Jura Patronatus* til Hundtzebye Kirche, saa wit mig paa mine Myndlingers Wegne effter Schifftre Brefued er berettiget, nemblig ij Tdr. j Schp. hart Korn, HUNDTZEBYE, Jacob Torbensen ij Pund Biug j Lamb ij Gies iij Høns xx Eeg j Foer Nøed ij Tdr. Aur, Thomas Nielsen ij Pund Biug j Lamb ij Gies iij Høns xx Eeg j Foer Nød ij Td. Aur, Søfren Anderssen j Pund Biug ij ½ Landgildpenge, Niels Hanssøn ij Pund Biug j Lamb ij Gies iij Høns

xx Eeg j Foer Nøed ij Td. Aur, Hans Willumbssen ij Pund Biug j Lamb ij Gies iiij Høns xx Eeg, j Foer Nød ij Td. Aur, Thomas Lauridzen j Pund Biug j Schepr. Aur ij ½ Landgildpenge; Eyendombsgaarde nu Fester, Christen Jørgensen xvij Sk. ij Alb. Eridzpenge iij Ort Gesteri j Lamb v Høns j Schp. Aur ij Schpr. Biug v Schpr. Aur ij Faar, Michel Hanssen xvij Sk. ij Alb. Eridzpenge iij Ort Gesteri j Lamb v Høns j Gaas j Schp. Rug ij Schpr. Biug v Schpr. Aur ij Otting Smør, Christen Castensen xvij Sk. iij Alb. Eridzpenge v Ort Gesteri j Lamb j Gaas v Høns ij Schpr. Rug ij Schpr. Biug v Schpr. Aur xvij Sk. ij Alb. Galtepenge; ANDERSTRUP, Rasmus Rasse iiij Sk. j Alb. Eridzpenge j Dr. Gestri ij Schpr. Biug ij Faar, paa fornfnite iiij Eyendombs Gaarde suarer Studie Redzel iiij Td. ij Schpr. $2\frac{1}{4}$ Fr., Knud Hansen ij Pund Biug j Lamb ij Schpr. Aur, j Gaas v Høns j Boelgalt, Rasmus Smid j Pund Biug Gade Huusse, Jørgen Amme ij ½ iij Sk., Claus N. viij Sk., Søfren Gillessen j ½ viij Sk., Jeppe Jenssen vj Sk.; STRANDBYE, Hans Nielsen iiij ½ Landgildpenge ij Gies iiij Høns, Jacob Lauridzen iiij ½ Landgildpenge ij Gies iiij Høns, Jacob Træschoemand iiij ½ Landgildpenge ij Gies iiij Høns, Rasmus Anderssen iiij ½ Landgildpenge ij ½ Gies iiij ½ Høns Skow til 15 Swins Aalden, iij Schpr. iij Fr., Gade Huusse, Thomas Tær-scher j ½ viij Sk., Christen Basse j ½ viij Sk., Jørgen Fyhn j ½ viij Sk.; MAGLEMEER, Jens Lawindzfahrs Gaard ij Td. ij Schp. Biug ij Schpr. Aur iij ½ xiiij Sk. Landgildpenge, huilched forschrefne *Jura Patronatus* i Hundtzebye Kirche saa och half Aasmarch Hofued Gaard med detz tilligende Bønder Gaarde och Gade Huusse med tilligende Skou, March, Ager och Eng Fischwand och Fægang, Tørfue Grøfft, Lyngslet, Fortho och Fællet inden och vden Marcheschiel, wornede Sønner føede og vføede, med ald Herlighed aldeelis Indted vndertagendis i nogen Maader, det verre sig med huad Nafn ded nefnis kand,

som der nu tilliger och af Arildz Tid tilliget hafuer och der til bør at ligge med Rette, som welbemeldte Eggert Christopher von Knuht, maa nyde, bruge och beholde til ewindeligh Eyendomb, och kiendis jeg mig Peder Pederssen Lerche paa mine Myndlingers Friderich, Christian, Jacob Lerchis Wegne aldeelis jngen ydermeere Lod, Deel Rett eller Rettighed at hafue udj eller til forskrefne half Aasmarch Hofued Gaard och des vnderliggende Mølleschyld item Hundtzebye *Jura Patronatus* eller fornefte Bønder Gaarde, Gade Huusse eller nogen des Herlighed eller rette Tillegelse, som torschrefued staar, efter denne Dag i nogen Maade mens derfor at hafue annamed Fyldest, Fuldwærd och god Betalning och Wederlaug for jndførte Jordebog och reede Penge af welbr. Eggert Christopher von Knutt effter min egen Nøye; thi bepligter jeg mig och mine Arfuinger at frie, hiemble och fuldkommeligen tilstaa welbr. Eggert Christopher von Knuht och hans Arfuinger fornefte halfue Aasmarch Hofued Gaard, *Jura Patronatus* til Hundtzebye Kirche och forskrefne Bønder Godz med ald des Herlighed och rette Tillegelse for huer Mandz Tiltalle, som derpaa udi nogen Maader wille eller kunde talle med Rette, og dersom saa scheede ded dog iche formodis at forskrefne Aasmarch halfue Hofued Gaard, *Jus Patronatus* eller Jorde Gods eller noged des rette Tillegelse, med huad Nafn ded nefnis eller hafuis kand, som der nu tilliger och af Arildz Tid tilliget hafuer och bør der til at ligge med Rette effter Skifte Brefuedz Jndhold, som mine Myndlinger er tilfalden, blifue meere bemeldte Eggert Christopher von Knutt eller hans Arfuinger med nogen Domb eller Rettergang for min Wandhiemmel Brøst Schyld af wunden och fra dømbt, da bepligter jeg mig och mine Arfuinger at wederlegge och fornøye hennem och hans Arfuinger med anded saa got Jorde Godz Eyendomb Herlighed jgien jnden 6 sambfelde Vger der

nest effter, saa hand i aldtingest her vd jnden schal vere och blifue hannem och hans Arfuinger af mig paa mine Myndlingers Wegne vden Schade och skadisløes holden udj alle Maader; des til Witterlighed och trygere Forsichring hafuer jeg trøgt mit Zignete her neden for och med egen Haand vnderschrefued saa och wenligen ombedet weledle och welbr. Mand *Boulle Luxdorph* til Soerup, Kongl. *Maytz Cancelie* Raad och Kammer *Secreterer*, och erlig och welbr. Mand *Peder Lerche* til *Lerchenfeldt*, Kongl. *Maytz* Landzdommer j Nøer Jylland, dette med mig til Witterlighed at vnderschrifue och for segle.

Datum Kiøbenhafn dend 10 October 1681.

Peder Pedersen Lerke   *B Luxdorph* til Witterlighed.

Effter Begiering till Witterlighed

P Lerche.

(Original paa Pergament i Knuthenborgs Archiv med Underskrivernes Segl i tre vedhængende Kapsler.)

8.

Andragende fra Cornelius Lerches Arvinger om Fritagelse for en Skatterestance. 1682, 9. Maj.

Stormechtigste Konnge, allernaadigste Herre.

Ederss Kongl. Mayt. hafuer wj allerunderdanigst at foredrage och gifue till Kiende, att effterssom Amptschri-fueren ofuer Aalholmss Ampt udj Laaland hafuer udj Ederss Kongl. Mayts Schat Cammer jndgifuit en *Specification* at schulle *restere* wed Aasmarch Hofuitgaard af Haltemølle, som schylder aarligen 11 Tdr. 4 Schipper, sampt Hundtzebye Fellisschou 3 Tdr. 2 Schipper Hartkorn, och schulle beløbe fra d. 1 9br. 1670 och till 1681 en *Summa*

Pennges paa 334 Rixdr. 4 $\frac{1}{2}$ 9 Sk. Da som forbemelte Haltemølle och Hundtzebye Fëllisschou iche nu saa nyeligen er lagt til Aasmarch Hofuidtgaard, som Amptschrifuerens Meening er, men wj kand bewiisse med gamble Schiøder och Adkombstbrefue, at forbemelte Holtemølle och Hundtzebye Fellisschou hafuer ligget under Hofuitgaarden Aasmarch och der suaret i fulde 60 Aar, och der er altid suaret af for^{ne} Mølle och Fellisschouf till alle Ederss Kongl. Mayts Rettigheders Paabud, som paa Hofuidtgaardene kunde worde paabøden, huorfor wj samptlig sahl. *Cornelius* Lerchiss Arfvinger jndflyer udj allerdybeste Underdanighed till Eders *Kongl. Maytt.* allernaadigst (*sic*) bedendiss, Ederss Kongl. Mayts. wille naadigst ansee forskrefne Omstendigheder och oss befri for samme *Restandtz*, och det motte naadigst behage Ederss Kongl. *Mayt.* en Befaling der paa at gifue till Schat Cammeridtz *Deputerede*, at wj derfor saa wel som her effter for for omrørte Mølliss och Fellisschous *Restands* maatte forschaaniss, och her effter som tilforn maatte forblifue under Hofuidtgaardenss *Taxt* effter gamble Schiøddiss Formelding. Saadan Ederss Kongl. Mayts. store Naade och Mildhed will Gud rigelig belønne, forblifuendiss stedsse Eders Kongl. Mayts. allerunderdanigste

S Cornelius Lerke

Enke

Sesell Grubbe.

paa de treinde Sønners
Weigne Peder Pedersen

Lerche.

E C Knuht.

Kjøbenhafn d. 9 May

Ao 1682.

(*Rentekammerarch. Orig. kongelige Resolutioner; kun Underskrifterne egenhandige.*)

9.

*Fordebogs Extract over Aasmarke Gaard og Gods.
1683, 20. Februar.*

Extract.

Jorde Bog paa Aasmarke,
sampt *dessen* vnderliggen-
de Bøndergods d. 20 Febr.:
Anno 1683.

Efter Hanss Kongl. Maytz allernaadigste Forordning af Dato d. 16 *December* 1682 haffuer en huer *Proprietarius* at leffuere, jnden *Febervarij* Maanedes Vdgang *Extract* Jorde Bog *jn Duplo* vdj Amptstuen, paa deriss Sædegaarde och deriss tilliggende hart Korn, sampt de paa Gaardeness Grund liggende Møller, och deriss Boeliger, huor nogen Jord tillagt er, och huor Godset er beliggende, dend eene der at forbliffue, denn anden derfra vdi Kongl. Maytz Rentte Cammer at jndsende, som begge schall *referere* sig paa deriss Adkomsters Dato, saa vel som paa deriss Sæde Gaarderss *Taxt*, deriss Vnderliggende och offuer schrefne Atbygder, sampt paa tilliggende *specificerit* Bøndergodss, vdi huilchet Herridt och Sogn, huor vit det fra Sædegaarden er beliggende, och huor meget en huer schatter af, alt sammen som en huer effter nøye *Inquisition* vil ansuarre, da befindiss effterschrefne min Hoffuedgaard och Gods liggendiss her vdi Laaland sig saalediss,

*Aalholems Ampt,
Muusse Herridt,
Hundseby Sogn.*

Aassmarke Hoffuedgaard, med dessen vnderliggende Eenemerker och Skoue, saa och Hundsebye Schou, dissiligste Holtte Vand Mølle, huor tillegger en liden Venge,

tillige med *Jus patronatus* til Hundsebye Kirke, som jeg af Sl. *Justitz* Raad Peder Lerke, effter Mageschiffis *Contract*, Schiødde och Jorddebog aff Dato d. 24 *Septembr.* 1681 haffuer bekommed, den halffue Part, som er 33 Tdr. 1 Schp. 3 Fr., noch som jeg hafr kiøbt af Fru Sidssel Grubbe den anden halfue Part, effter hendiss der paa till mig giffne Schiødde, *daterit* d. 12 *Maij* 1682, hart Korn 33 Tdr. 1 Schp. 3 Fr. Bedrager sig saa til samme Hoffuedgaardenss *Taxt*,

Hart Korn 66 Tdr. $3\frac{1}{2}$ Schp.

		<i>Bønder Gods,</i>			
		<i>Hundsebye</i>		Hart Korn.	
Her paa er sal: <i>Justitz</i> Raad Peder Lerkiss Schiødde, <i>daterit</i> d. 24 <i>Sept-</i> <i>tembr</i> 1681. 1)		Jacob Torbensøn	10 Tdr. „	—	1 Fr.
		Thomess Nielsøn	10 Tdr. „	—	1 Fr.
		Søren Andersøn	5 Tdr. „	—	„ —
		Niell. Hansøn	10 Tdr. „	—	1 Fr.
		Hans Villumbsøn	10 Tdr. „	—	1 Fr.
		Tomess Laursøn	5 Tdr. 1 Schp.	„	—
		Knud Jensøn	10 Tdr. „	—	1 Fr.
	Rasmus Smed	2 Tdr. „	—	„ —	
		<i>Ejendomskaarde,</i>			
		nu Feste.			
		Christen Jørgensen	2 Tdr. 3 Schp.	3 Fr.	
		Michel Hansøn	3 Tdr. 3 Schp.	$3\frac{1}{2}$ Fr.	
		Christen Carstensøns Enche	2 Tdr. 1 Schp.	$\frac{3}{8}$ Fr.	
		Rasmus Rasse i An- derstrup	1 Tde. „	—	$3\frac{1}{2}$ Fr.
				<i>Lateris</i> 71 Tdr. 5 Schp. $3\frac{1}{4}$ Fr.	

1) Skjødet er dateret 10. October, ikke 24. September.

Hart Korn.

Her for vden suaris aff
forschreffne 4re Gaarde
som kaldiss Studde Red-
sel..... 4 Tdr. 2 Schp. 2¹/₄ Fr.

*Gadde Huusse
i Hundsebye.*

Her paa
haffuiss
sl. *Justitz*
Raad
Lerkis
Jordebog
och Schiød-
de *dat:*
d. 24. *Sept.*
1681¹⁾.

Jørgen Amme Huuss-
penge.... 1 Mk. 9 Sk.
Er nu ødde och in-
gen Bygt paa.
Sørren Gillesøn Huus-
penge ..... 1¹/₂ Mk.
Clauss N. Huusspenge
..... 9 Sk.
Er ødde og ingen
Bygt paa Stedit.
Jep Jenssøn Huuss-
penge..... 6 Sk.
Er ødde och ingen
Bygt paa.
Forschreffne Huusse
och Huusspladsse lig-
ger paa Algadde och
er til huer en lidden
Kaal Haue.

Noch i Hundsebye.

Anderss Bertelsøn ... 10 Tdr. „	—	1 Fr.
Hans Rasmuss. .... 10 Tdr. „	—	1 Fr.
Rasmus Hansøn .... 10 Tdr. „	—	1 Fr.

1) Skjødet er dateret 10. October, ikke 24. September.

	Jep Andersøn	6 Tdr. 3 Schp.	„ —
	Rasmus Raagøe	10 Tdr. „ —	1 Fr.
Her paa er	Peder Smed	5 Tdr. „ —	„ —
Fru Sidsel	<i>Ejendoms-gaarde.</i>		
Grubbis			
Schøde	Torben Jacobs.	2 Tdr. 3 Schp.	3 ¹ / ₄ Fr.
<i>dat. d.</i>	Rasmus Nielss.	2 Tdr., 3 Schp.	2 ¹ / ₂ Fr.
12 <i>Maj</i>	Jørgen Ibsøn	2 Tdr. 2 Schp.	¹ / ₂ Fr.
1682.	Rasmus Andersøn	2 Tdr. 1 Schp.	³ / ₈ Fr.
	Noch suariss aff forschrefne 4re Gaarde som kaldiss Studde		
	Redsel	4 Tdr. 2 Schp.	2 ¹ / ₄ Fr.
	<i>Lateris</i> 70 Tdr. „ — 3 ³ / ₄ Fr.		

Gade Huusse.

	Marquor N. Huuss- penge	1 ¹ / ₂ Mk.
	Anne Lassis Huuss- penge	3 Mk.
Fru Sidsel	Rasmus Jørgensøn	
Grubbis	Huusspenge	6 Sk.
Schiødde	Forschreffne 3 Huuse	
d. 12 <i>Maj</i>	stod paa Algade, men	
<i>Anno</i> 1682.	er nu gandsche ødde, och inttet Bygt paa Stedderne, och ligger til huer Pladss Jord til en liden Kaal Haue.	

Kierchens Jorder.

Hart Korn.

	En Jord, som Peder Jacobsøn vdj Brug hafuer, huor af schattis for	2 Tdr.	—	—
	3 Schppr. saaed vdi Hundsebyemarrk, som er ødde och kaldiss Santat(?), och ingen hafr i Brug	”	—	1 Schp. ” —
Her paa sl. <i>Justitz</i> Raad Lerkiss Schiødde d. 24 <i>Sept.</i> 1681 och Fru Sidsel Grubbis Schiødde d. 12 <i>Maj</i> 1682 huer paa en half Part.	<i>Skjelstrup.</i> It Gadde Huuss, huor-til er lagt Kierke Jord, som er 4re Schiepper Pløyeland vdi en Mark, er	”	—	1 Schp, 1 ¹ / ₃ Fr.
	Herfor vden er til samme Huuss lagt en Deel Jord af de Hundseby- mends, huor aff ingen Landgild eller Schat endnu er giffuen, effter som Hundsebymend der for ingen Forlindring vdi deriss Schatter och Landgilde hafr. hafft.			

		<i>Hadsagger.</i>	Hart Korn.			
Her paa Fru Sidsel Grubbis Schiødde d. 12 <i>Maij</i> 1682.	}	Rasmus Madsøn 13	Tdr. 1	Schp. 2	Fr.	
		Skou til 16 Suins Ol-				
		den er	"	—	4	Schp. " —
		<hr/>				
		<i>Lateris</i> Bøndergods 13	Tdr. 1	Schp. 2	Fr.	
		Skouen	"	—	4	Schp. " —
		Kierkenss 2	Tdr. 2	Schp. 1	$\frac{1}{3}$ Fr.	

		<i>Maglemer.</i>
Her af er mig til- falden paa Schifft effter min Fruiss sl. Fader Stift Ampt- mand Lerke 2 Tdr. 1 Fr., det øfrig haf- fuiss <i>Justitz</i> Raad Lerkiss Schøde paa d. 24 <i>September</i> 1681	}	Jens Lauindsfar 2 Tdr. 2 Schp.
		Jens Soldat . . . . . 2 Tdr. 5 Schp.
		It Gade Huuss, som ligger paa
		Jens Lauindsfars
		Gaards Grund och giffuer ingen Huusspenge.

Strandbye.

Her paa haffuiss sl. Her <i>Justitz</i> Raad Lerckiss Schiøde dat. d. 24 <i>Septbr.</i> 1681.	}	Hans Nielssøn 2	Tdr. 3	Schpr.	
		Jacob Lousøn 2	Tdr. 3	Schpr.	
		Jacob Træscho mand 2	Tdr. 3	Schpr.	
		Rasmus Andersøn 2	Tdr. 3	Schpr.	
		Schou til 15 Suins Olden	"	—	3

Gade Huusse.

}	Tomess Terscher Huus-
	penge . . . . . 1 $\frac{1}{2}$ Mk.
	Jørgen Fyen Huus-
	penge . . . . . 1 $\frac{1}{2}$ Mk.
	Christen Basse Huuss-
penge . . . . . 1 $\frac{1}{2}$ Mk.	
	Forschreffne Huuse
	ligger paa Strandbye
	Byess Grund, och til
	en huer af dennem en
	liden Haue.

	<i>Noch i Strandbye.</i>			
	Jens Kod.....	2 Tdr.	3 Schpr.	
	Niells Hansøn	2 Tdr.	3 Schpr.	
	Anderss Schoumand..	2 Tdr.	3 Schpr.	
Her paa	Hanss Mouridsøn	2 Tdr.	3 Schpr.	
Fru Sidsel	Skou til 15 Suins Olden	„ --	3 Schp. 3 Fr.	
Grubbiss	<i>Gadde Huusse.</i>			
Schiødde				
dat. d. 12				Hanss Schredder
<i>Maij</i> 1682.				Huusspenge ....
	Aff noget Jord			
		3 Schpr.	Byg	
<hr/>				
	<i>Lateris</i> Bøndergods..	25 Tdr.	1 Schp.	
	Skouene.....	1 Tdr.	1 Schp. 2 Fr	

	Hanss Møller Huusspenge	1½ Mk.
Her paa	Hanss Fnugers Huusspenge	1½ Mk.
Fru Sidsel	Madss Røchter Huusspenge	3 Mk.
Grubbiss	Forschreffne Huuse lig-	
Schiødde	ger paa Byenss Grund	
d. 12 <i>Maij</i>	och haffuer huer en	
1682.	liden Haue.	

Forbemeldte 8te Gaarde i Strandbye haffuer en huer til dato schattit, och schatter endnu for 3 Tdr. 2 Scp. hart Korn. Menns naar mand effter regner deriss Landgilde effter Schiøder

och Adkomstbreffue,
beløbber en huer
Gaards hart Korn sig
ickun 2 Tdr. och 3
Schpr., som de nu her
er indført for.

Alt forskreffne Gods
ligger vdi Hundsebye
Sogn, och inttet der af
lenger fra Hoffuedgaar-
den end som en Fjer-
ding Veyes.

	<i>Fugelse Herridt, Ørstofte Sogn, Bandholems Gaard.</i>	Hart Korn.		
Arfued paa Schiffte efter min Frues sl. Fader eff- ter Schiff- tebrefueds Formel- ding.	Christen Mørk	15 Tdr.	„	—
	Schou til 8te Suins Ol- den er	„	—	2 Schp.
	<i>Røde Mølle.</i>			
	Christen Pedersøn	7 Tdr.	„	—
	Schou til 4re Suins Ol- den er	„	—	1 Schp.
	<i>Lateris Bøndergodss . . .</i>	15 Tdr.	„	—
	Mølleschyld	7 Tdr.	„	—
	Skouene	„	—	3 Schp.

Forschrefne Gaard och
Mølle ligger en half
Fierding Veyes fra
Hoffuedgaarden.

*Halsted Closters Ampt,
Nørre Herriidt,
Horslunde Sogn,
Baagøe.*

Hart Korn.

Arfued paa Schiffed effter min Fruiss sl. Fader effter Schifftebref- fueds vidder Formelding.	Peder Jydde	3 Tdr.	„ —	3 Fr.
	Rasmus Jensøn	3 Tdr.	„ —	3 Fr.
	<hr/>			<i>Lateris</i> 6 Tdr. 1 Schp.

Forchreffne tuende
Gaarde ligger half
anden Miill fra Hoffued-
gaarden.

Summa Summarum

Bedrager sig forschreff-
ne Hartkornsom følger,

Hoffuedgaardens <i>Taxt</i>	66 Tdr.	3 $\frac{1}{2}$ Schp.	
Bøndergodset	201 Tdr.	4 Schp.	3 Fr.
Skouene	2 Tdr.	2 $\frac{1}{2}$ Schp.	
Kierkennss	2 Tdr.	2 Schp.	1 $\frac{1}{3}$ Fr.
Mølleschylde	7 Tdr.	„ —	„ —

Dette saalediss at verre en rigtig *Extract* Jordebog
paa Aassmark samt diss vnderliggende Bøndergods,
effter de mig der paa giffne Schiøder och Adkomster,
bekiender jeg med egen Haand. *Datum* Aassmark d.
20 *Februarj* 1683.

E C Knuht.

(*Original i Geh. Arch. Jordebøger, Laaland.*)

10.

*Kongelig Befaling til Overrentemester Brandt angaaende
Eggert Christoffer Knuths Løn som Amtmand m. v.
1685, 1. Februar.*

C5. Nachdem Wir Unsern *Estats* Rath und lieben getreuen *Eggert Christoph* von Knudt zu Unserm Land-Rath im Hertzogthumb Schlesswig und Amtmann über der Dohm-Kirche zu Schlesswig und sämbtliche so genannte *Thumb-Capittels* Güther allergnädigst bestellet, und daneben gut gefunden, dass derselbe denen *Cantzeley* Gerichten und *Sessionen* auff Unserm Schloss Gottorff, so offte seine andere Ambts Geschäfte solches verstaten wollen, mit beywohnen solle, und er dann desshalben sein *Domicilium* beständig in Schlesswig zu halten verursacht wird, so haben Wir jhme zu dem Ende über die *ordinaire* Besoldung eines Land-Raths und Amtmanns, nemblich 1000 Rthler., annoch eine *Pension* von 500 Rdlr und also zusammen 1500 Rthlr jährlich allergnädigst verordnet, und ist dennach Unser allergnädigster Wille und Befehlig, dass du die Anstalt verfügest, damit ermeltem Unserm Land Rath und Amtmann solche 1500 Rdlr jährlich von *dato* anzurechnen, richtig abgeföhret werden mögen. Wornach etc.

Copenhagen den 1 *Februarii* Ao 1685.

(*Geh. Arch. Inländ. Registratur.*)

11.

*Andragende fra Eggert Christoffer Knuth om Fritagelse
for Skatterestancer. 1685, 12. Marts.*

Stormechtigste Konge, allernadigste Arffue Herre.
Ederss Kongelig May. hafuer ieg udj dybeste Vnderda-

nighed at fore drage, at saa som Bønderne til Nielsstrup og Aassmarck i Laalland paa den sidste allernaadigste paabudene Kop og Quegschatt noget schyldig blifuer, som sig bedrager til 176 Rixdr. 10 Sk., saa vel som for samme Aarss allernadigste paabudene Korn och Flesche Schadt for 1684, huilcket Bønderne, som erre i saa slet en Tilstand og saa fattige, at de denne Skadt vmulligen kunde af Sted komme at fra sig reede at vdgifue eller betalle, og sallig *Cornelius* Lerckess v-møndige Børn som *Proporitarier* icke erre i den Tilstand, at de for Bønderne kunde suare eller for dennem betalle disse forskrefne paabudene Schatter; da jndfalder ieg vdi dybbeste Vnderdanighed til Ederss Kongl. May. paa deriss Wegne og aller vnderdannigst beder, at Ederss Kongl. May. af høye Kongelig Naade og Mildhed allernadigst vilde effterlade forskreffne Aarss resterende Kop, Queg, Korn, og Flescheschadt, huilcken høye Kongl. Naade i mod de v-myndigē afgangene *Cornelius* Lerckess Børn den allermechtigste Gud rigeligen vil beløne, huor paa ieg i dybeste Vnderdanighed foruenter Ederss Kongl. May. allernaadigste og milde Suar til Hielp og Befurdring; ieg for blifuer til Døden

Ederss Kongl. May. allerunderd. Tiener *E C Knuht.*

Kiøbenhafn d. 12 Martj *Anno* 1685.

(*Rentekammerarch. Orig. kongelige Resolutioner.*)

12.

Eggert Christoffer Knuths Besværing over Præsten Hr. Samuel Jensen Ild. 1685 (Sommeren?).

Stormechtigste Konge, allernaadigste Herre.

Eders Kongl. May. wille icke i U-naade optage, det jeg med denne min allerunderdanigste *Supplicqve* frembkom-

mer, huilchet for aarsager, at sig nogen Tvistighed imellum mig oc min Prest udj Laaland, wed Nafn Herr Samuel Jensen er tildraget, som iche alleene imod mig self adschillige usømmelig Ord i Skriftestolen har ladet falde, mens end oc min Tienneste Pige iligemaade udj Skriftestolen wed Ord angreben, saa hun uden nogen *Absolution* fra Skriftestolen har mottet bortgaa, oc som jeg saadant iche kand lade upaatalt hengaa, saa beder jeg allerunderdanigst, at Eders Kongl. Mayt. allernaadigst motte behage 2de *Commissarier* (til huilche jeg allerunderdanigst foreslaar Hr Landsdommer Paul Mathiesen oc *Mag.* Friderich Brant, Sogneprest udj Nykjøbing) at lade forordne, som samme Tvistighed oc Sag kunde ofverhøre, saa der udj kunde kiendes, huis Eders Kongl. Mayt. allernaad. udgangne Low oc Rett medfører; hvorpaa Eders Kongl. Mayt. allernaadigste *Resolution* forventes af

Eders Kongl. Maytts
 aller underdanigste E C Knuht.

(*Original i Geh. Arch. Fyenske og Smaalandske Indlæg; kun Underskriften egenhändig.*)

13.

Christian den 5te tilskjøder Eggert Christoffer Knuth Jus patronatus til Østofte Kirke. 1687, 18. October.

Vii Christian den Femte af Guds Naade Konge til Danmarch oc Norge, de Venders oc Gothers; Hertug udj Slesvig, Holsten, Stormarn oc Dytmersken, Greve udj Oldenborg oc Delmenhorst, giøre alle vitterligt, at Vj af sær Kongelig Naade, oc j allernaadigste Henseende til Oss elskelig *Eggert Christoph Knut* til Aassmarch, Voris *Estats-* oc Land-Raad, oc Amtmand over

det slesvigske Dom *Capitels* Gods, hans Os allerunderdignigst beviste gode oc tro Tieniste, allernaadigst haver skenket oc givet, saa som Vj oc hermed skenker, skiøder oc aldellis athænder fra Os oc Voris Kongelige Arve *Successorer* udj Regieringen til bemelte Eggert Christoph Knut oc hans Arvinger, til evindelig Arv oc Eien-dom, *Jus patronatus* til Ørstofte Kirke, j Fugelse Herret, j Vort Land Lolland, tillige med samme Kirkes Beholding, samt tilhørende Husse, Gaarde, Jorder oc al anden Indkomst oc Herlighed, som bemelte Kirke nu tilligger oc af Alders Tid dertil ligget haver, oc den bør at nyde med Rette, intet undtagen j nogen Maade; oc ligesom andre Kirker der j Landet nyder nogen almindelig Indkomst eller Rettighed, som dennem enten udj forige Tider kand være bleven tillagt, eller oc fremdelis herefter kunde tilleggis, da forn^{te} Ørstofte Kirke oc samme Rettighed at nyde oc beholde; hvilket *Jus patronatus* til forbem^{te} Ørstofte Kirke med al dens Indkomst, Herlighed oc Rettighed, som forskrevet staar, intet undtagen j nogen Maader, meerbem^{te} Eggert Christoph Knut strax maa lade annamme, have, nyde, bruge oc beholde med lige saadan Rettighed, som Vj den hidindtil nydt oc haft haver, oc sig saa nyttig giøre, som hand eller hans Arvinger bedst veed oc kand; oc dersom noget befindes forn^{te} Kirke med Uret at vere frakommen, da det ved lovlig Medfart igien at indtale; thi kiendis Vj for Os oc Voris Kongelig Arve *Successorer* j Regieringen ingen ydermeere Lod, Deel, Ret ellet Rettighed at have til eller udj forn^{te} *Jus patronatus*, eller noget af Kirkens rette Tilliggelse eller aarlig Indkomst efter denne Dag j nogen Maade, men samme Kirke, *Jus patronatus*, samt des Herlighed oc Tilliggelse at følge forn^{te} Eggert Christoph Knut oc hans Arvinger oc de være berettiget til Præste oc Degne til forskrevne Kirke paa Voris allernaadigste *Confirmation*, at kalde; dissligeste

have Herligheden oc Rettigheden over Præstegaarden oc Degneboligen med des rette Tilliggelse; oc bepligter Vj Os oc Voris Kongelige Arve *Successorer* i Regieringen at frj, frelsse, hiemle oc fuldkommen tilstaa atterbem^{te} Eggert Christoph Knut oc hans Arvinger forschr^{ne} *Jus patronatus* oc al des Rettighed oc Tilliggelse for hver Mands Tiltale, som derpaa med Rette kunde tale; dog Os oc Voris Kongl. Arve *Successorer* j Regieringen, *Souverainetet*, Kongelige *Regalier* oc Høyheder, samt *Contributioner pro quota, ordinaire oc extraordinaire*, som af andet desslige, uforkrænket oc Os aldellis forbeholden. Forbydendis alle oc en hver herimod efter som forskrevet staar at hindre, eller udj nogen Maade Forfang at gjøre, under Vor Hyldest oc Naade. Givet paa Vort Slot Kiøbenhafn den 18 *Octobris Anno* 1687.

Under Vor Kongelige Haand
oc Camer-Zignet

Christian

(L. S.)

C. Schøller.

(Original i Knuthenborgs Archiv.)

14.

Kongelig Befaling til Eggert Christoffer Knuth om Restitutionen til Hertug Christian Albrecht af Holstein-Gottorp. 1689, 2. Juli.

C5. Nachdem Wir Unss *amore boni publici* und auf die vielfältige *Intercessionen* der meisten *Potenzen* der Christenheit endlich dahin bewegen lassen Unsers Vettern undt Schwagern, Hertzogs *Christian Albrechten* zu

Holstein Gottorff Lbd., dero von Unss *ao.* 1684 eingezogene Schleswigische Lande zu *restituiren*, und solche *Restitution* auff den 12. iztlaufenden Monats *July* vor sich gehen zu lassen, so ist hiemit Unser allergnädigster Wille und Befelig, dass du auch deines Ohrts die Verfügung thuest. damit auf angeregten Tage, denen fürstl. Beambten und Bedienten den ebenfals eingezogenen und deiner *Inspection* untergebenen halben Antheil der Schlesswigischen Thumb Capittelts Güther sambt der Thumb Kirche zu Schlesswig gebührendt überantwortet und eingeraümet werde. Was die Amts Register und dazu gehörige Briefschafften und *Documenten* anlanget, welche *ratione* besagten halben Antheilss seit der beschehenen Einziehung, in der Ambtstube beygelegt worden, weilen die Fürstliche bey der Einziehung alles hinweg genommen, jhnen auch angelegte Briefschafften, in dem Wir die *Restanten* ins gesambt nachgegeben, zu nichts dienen können, so hastu solche zusammen packen, undt biss zu weiterer Verordnung auf Unser Schloss zu Renssburg bringen zu lassen, Wornach etc.

Copenhagen 2. *July* 1689.

(Geh. Arch. Inländ. Registratur.)

15.

Bestalling for Eggert Christoffer Knuth som Amtmand over Frederiksborg og Kronborg Amter. 1690, 2. Januar.

C5.

Gjøre alle vitterligt, at vi allernaadigst haver antaget og bestilt, saa og hermed antager og bestiller Os elsk. *Eggert Christoph von Knuth*, vores Estatsraad, saa og Amtmand over vores Domcapitel udi Slesvig, tillige at

være Amtmand over Kronborg og Frederiksborg Amter samt Horns Herred. Thi skal han være Os som sin absolut og souveraine Arvekonge og Herre, efter derforuden hans allerunderdanigste Pligt og Skyldighed, lydig, huld og tro, og udi alle Maader vide og ramme vores Gavn og Bedste med største Flid og Iver at søge, fremme og befordre, og al Utroskab og Fordærv derimod af yderste Magt og Formue hindre og afværge, saa og hvis han saaledes til Vores Præjudits fornemmer, Os straxen uden nogen Undseelse tilbørligen aabenbare og give tilkjende, saa at Vores absolutum dominium, Souverainitet og Arverettighed over disse Vore Arveriger og underliggende Lande for Os og efter Vores dødelig Afgang Vores retmæssige Arvesuccessorer udi Regeringen uforanderligen kan perpetueres og erholdes udi bestandig Velstand; i Særdeleshed skal han udi saadanne Amtmands Bestilling sig med største Flid og Vindskibelighed lade finde, og i alle Maader rette sig efter den Instruction, som Vi hannem allernaadigst nu giver eller herefter givendes vorder, saa og i det øvrige trolig forrette, hvis hannem ellers Tid efter anden allernaadigst anbefales, og sig derudi saavel som i alle andre Maader saaledes skikke og forholde, som det en ærekjær Amtmand og tro Tjenere egner og vel anstaar, og han agter at ansvare og bekjendt være. For hvilken hans Tjeneste Vi allernaadigst haver bevilget, at han maa nyde til aarlig Løn og Besolding et tusinde syv hundrede Rigsdaler, saa og Foder paa otte Heste, som hannem af Vores Frederiksborg Ladegaard og Kollerød Gaards Forpagtnings Penge, saavidt de dertil kan strække, og det øvrige af Jordebogens Indkomst, foruden videre foregaaende Ordre eller Assignation, skal vorde betalt og derimod udi de vedkommende Regnskaber til Udgift godtgjort, at begynde og angaa fra dette Vores Brevs Dato og saaledes continuere, indtil Vi anderledes derom

tilsigendes vorder, hvorefter de vedkommende sig allerunderdanigst haver at rette, ej gjørendes herudi Hinder eller Forfang udi nogen Maader, under vor Hyldest og Naade. Givet paa Vores Kongl. Residents udi Kjøbenhavn den 2. Januari 1690. Under vor Kongl. Haand og Signet.
Christian.

(*Rentekammerarchivet, Bestallingsprotocol Nr. 18 a, 90—91.*)

16.

Eggert Christoffer Knuths Besværing over Haverløkkegaards Stolestade i Østofte Kirke. 1690, 1. September.

Allernaadigste Arve Konge oc Herre.

Saasom Haugelykkegaards Eyere haver det foreste Stolestade i Oestofte Kirke i Lolland sig tileignet, hvortil Eders Kongl. Mayt. allernaadigst haver foründt mig *Jus patronatus*, oc nu efter min Anmodning ey ville indrømme mig som *Patron* det eller flytte deris tilbage, som er saa nær ved Alteret, at intet videre derfor kand bygges. Da som mig som *Patron* billig de første Stader for mig oc mine Folk tilkommer, oc Haugelykkegaards Eyere efter Anmodning ey haver villet flytte Staderne tilbage, da beder ieg i dybeste Underdanighed, Eders Kongl. Mayt. ville allernaadigst befale, at Haugelykkegaards Eyere skal flytte deris Stade i bemelte Oestofte Kirke saa viit tilbage, at der kand vere Rom til mig oc mine Folk, eller oc at ieg self maa lade dennem forflytte. Som denne min allerunderdanigste Ansøgning er Billighed gemæs, saa formoder ieg en allernaadigst Bønhørelse, oc forbliver

Ederss Kongelig Mayestätis min allernaadigste
Arffue Herriss och Kongiss aller underdanigste
tro Tienere
E C Knuht.

Friderichsborg 1 *Septembr.* 1690.

(*Original i Geh. Arch. Fyenske og Smaalandske Indlæg; kun Under-
skriften egenhändig.*)

17.

Eggert Christoffer Knuths Andragende om Beskikkelse af Commissarier til at dømme imellem ham og Ejerne af Haverløkke. 1690, 13. December.

Stormegtigste, allernaadigste Arfue Konge og Herre.

Som jeg paa nogle mine Bønders Veigne wformodentlig er geraaden i *Process* med Hauerlyckegaards Eiere udj Laaland, anlangende een Deel Gierder faldende imellom min Ejendomb Bandholm og Varschous Marcker og itt Jndlycke, som af Hauerlyckegaards Ejere brugis til Græssgang, kaldt *Wriet*, huilchet Indlycke, i huor vel det af Alders Tiid hafuer været Fælliggræssgang for Haurlyckegaard sambt Bønderne i Bandholm med Vorschoug,* saa hafuer dog Haurlyckegaards Ejermænd for rumb Tiid siden ved *Process* bragt det saa vit, at de hafuer faaed Bønderne i Bandholm og Varschoug udelugt fra den Græssgang, de af eldgammel Tiid der udj hafuer haft, og beholdet det for dennem og Nørreballe-mænd; og som Bandholmmænd og Varskousgaard i forrige Tider, nemblig da de hafde frj Græssgang i samme Vrjet, skal hafue lugt Gierderne om samme Indlycke, saa vil Haurlyckis Ejere, Fru Dorthe Skoug, endnu paa-staae, at de lige som før heigne skulde, enddog dj huercken hafuer Lod eller Deel derudj, endten naar deris angrenzende Marcker falder i Fællet eller i Vang, huorfore og effterdj Haurlyckegaards Ejere ingenlunde i Mindelighed har vilde lade dem *persuadere* til at tage den Deel af Gierderne, som dem med Rætte kand tilkomme og huorum Louen *determinerer*, hafuer jeg været forarsagit ved min Fuldmegtig at lade opkræfue Mænd, som offtebem. Gierder besigtige kunde, huilcke Mænd, saavit jeg kand siunis, meere føyer Hauerlyckegaards Ejere, end de billigen burde, og derfor kunde udfalde til en vitløftig *Proces*. Beder derfor i allerdybeste Under-

danighed om Eders Kongl. Maytts. allernaadigste Befaling til høyedle og velbaarne Hr. *Marcus Gioe* til Huidkiæld, Ridder, Eders Kongl. Maytts. Geheime *Estatz* og *Justitz* Raad, Stifftbefallingsmand ofuer Jaalland og Falster, og Amtmand ofuer Nykiøbings Ambt, samt edle Claus Hartvigsen, *Præsident* udj Borgrættten og Slodsfoeget paa Kiøbenhafns Slott, at de som *Commissarier* maatte begifve dem paa Aastederne og, de udkræfuede Mænds Forretninger u-agtet, fornefte Gierder og paagrentzende Eiendomme med detz Beschaffenheder tage i nøye *Observation* og Øyesigt, og da tillige med thuende andre *Commissarier* (om Frue Dorthe Skou ellers nogen paa hindis Side hafue vil) os endten i Mindelighed om samme Gierders Løckelsse foreene eller kiende og dømme os imellum, huorvit de kand eragte billig og Rætt for en huers Part af de omtuistede Gierder at lucke da jeg visseligen vil formode, Haurlyckegaards Ejere skal effter Louens thydelige Ord, *pag.* 479, *36 art.* blifue til funden at tage half Heined med Bandholms Mænd og Vorschousgaard. Dersom de paa Haurlycke og ingen *Commissarier* paa deris Side schulde vilde begiære, be-der jeg underdanigst, Eders Kongl. Maytt. naadigst ville befale de af mig begierte forn.. thuende goede Mænd alligevel i Sagen endeligen at kiende og dømme, saa vit Loug og Rætte medføre kand; jeg forventer herpaa en naadig *Resolution* og forblifuer Eders Kongl. Maytt. allerunderdanigste Thiener.

Frederichsborg d. 13 *Decembr.* 1690.

E C Knuht.

(*Original i Geh. Arch. Fyenske og Smaalandske Indlæg; kun Under- skriften egenhändig.*)

18.

Eggert Christoffer Knuths Forslag til Mageskifte mellem ham og Hunseby Præstekald. 1691, 29. August.

· Project.

Om den Vederlag, som velbaarne Hr. *Estats Raad Knut* til Aasmarckegaard erbyder sin Præst til Hundsebye ved Præstegaardens Forandring efter høykongelig Tilladelse.

1. Paa sin egen Bekostning at lade nedbryde og igien opsette saa meget af den itzige Præstegaard, som kand behøfves, forvden de 2de ny Huuse, som findes paa Pladtzen i Hundsebye, og Gaarden saaledis indrettet, at dend for een Præstegaard *passere* kand.

2. Vil Hans Velbaarenhed og tillegge fornøden Pladtz af Marcken til Haverom og den første Gang lade indlucke samt og tillade sin Gartner og nogle Huusmænd at hielpe noget j Begyndelssen den at indrette.

3. For de 2de Venger og den liden Have ved Præstegaarden nu ligger, huilken Jord staar anslagen tilsammen for 39 Skeppr Land, vil Hans Velbaarenhed giøre Vederlag, først j Saltoffte op til Friborg, som skall igien være Præstegaard, og der lade indlucke første Gang ved sine Bønders Hielp et Venge paa 29 $\frac{1}{2}$ Skep. Land, som strecker sig j Vester fra Jacob Socks Jord og i Øster fra Rasmus Raæes Gaards Jord og j Nør ned til Landevyen, j Synden op til Gaarden, derforvden j den østre Marck 10 $\frac{1}{2}$ Skep. Land, nemlig Byager 3 $\frac{1}{2}$ Skep., Lames Ager 2 Skep. Land, Stachenes Pileager 3 Fierdinger, j Øster og Wester med een liden Hyd ved Enden 4 Skepr. Land, 1 *dito* j Synder og Nør knapt 1 Skep. Land, som altsammen har ligget til Friboriggaarden.

4. For Kalfvehaven og den Eng, som findes j det vestre Venge ved den itzige Præstegaard, beregnet tilsammen for 2 $\frac{1}{2}$ gode Læs Høe, vil Hr. *Estats Raad* giøre

Vederlag j den syndere Marck med et indlugt Venge igien, som stræcker sig fra Kirckemuren til ungefær Enden af Saltoffte Gierde j Øster og Vester.

5. For Hestehaven ved den nu værende Præstegaard tillades Præsten og hans Efterkommere om Sommeren at hafve et Par Vognhæste paa Græs j Hollenderens Fæhauge.

6. Jligemaader forsickrer den gode Herre Præsten og hans Efterkommere, at skal forundes aarlig fri fornøden Ildebrendsel, saa og fri Giersel og Vogntimmer til sin Foruødenhed, samt, naar Olden er, 10 Suin fri paa Skoven.

7. For Friborgs og Hasagergaards Iord, Tiende og andre aarlig Redsel, huor af eendeel leyes til Hoved- eller Hollændergaarden, endeel gifves Præsten og andre til Mageskiffte, haver Hans Velbr. aarlig forundt Præsten og hans Efterkommere Korn udj Skeppen 2 Tdr. Rug, 2 Tdr. Biug, og 2 Tdr. Aure, som skal lefveres af Aasmark Gaard, forvden det Korn sedvanlig gifves.

8. Dersom og noget af Jorden enten den, som nu ligger ved Præstegaarden, eller af den, sem gifves igien ved Friborg, befindes at være videre anslaget, end den kand tage Sæd, da skal det paa begge Sider rettes, at ingen skeer Forkort.

9. Den sædvanlige Græssgang paa Hundsebye Skov til det Queg og Bester, som Præsten og hans Efterkommere kand tillegge, skal ved denne Forandring ingenlunde være dennem betagen.

At dette er saaledis min Villie med Præstegaardens Forandring, *testerer* ieg.

Aasmark d. 29 *Augusti Anno* 1691.

E C Knuht.

(Geh. Arch. Fyenske og Smaalandske Indlæg.)

19.

Andragende fra Mariebo Borgere om at beholde Forpagtningen af Mariebo Klosters Jorder. 1692, 29. Januar.

Stormægtigste Allernaadigste Herre og Arve Konge,

Eders Kongl. Maj. arme og fattige Undersaatte, Indbyggere og Borgere udi Eders K. M. Kjøbsted Mariebo, kaster sig ved denne deres allerunderdanigste Supplication ned for Eders K. M. Fødder allerunderdanigst om Ed. K. M. store Naade at bede, saasom det er kundgjort, at de Mariebo Klosters Jorder, der denne fattige By af Eders K. M. og fremfarne Konger indtil hundrede Aar af stor kgl. Naade og Clements haver været forundt, nu skulle ved Opbud sidst forleden 8. Jan. til den højtbydende bortforpagtes, som, om sker, at de fra Byen kommer, det ikke alleneste vil blive dens ganske Ruin, Eders K. M. i de hidtil Dags deraf visse hafte Indkomster til mærkelig Afgang, mens endog strække sig til vores store Armod, ja med Hustruer og mange smaa Børns Hunger, saasom intet andet haves eller i mange Aar haver haft, hvormed Udgifterne at svare, eller os tilmed til Livs Ophold at føde, end hvis vi af samme Avling udi vor Ansigtes Sved og egen store Slæb haver kunnet erhvervet, med andet mere, som vilde blive meget skadeligt efter vores enfoldig Mening, om de fra Byen skulde komme, som vi lader være raissonneret alleneste som for ermeldt, beder om Eders K. M. store Naade i den visse Forhaabning, Eders K. M. med naadige Øjen af medfødte store Fromhed og hjertelig Godhjertighed ser til de arme og deres Suk. Vi nyder samme Jorder og Avling efter det os engang allern. meddelte perpertuerlig Forpagtnings Brev, og derved bliver handthæved, efterdi det Quantum nemlig 300 Rbl. af alle markerne aarlig, som deraf svares skal, er hidtil rigtig bleven betalt til Eders K. M. Nytte foruden mange andre paabudne Udgifter,

saa om endel lod sig finde, der vilde paa de tre yderste Marker som de bedste og Kjærnen af den Avling, hvoraf vi Udgifterne haver kunnet svare, byde noget højere og os fattige Undersaatter derved at sætte i Fare, kunde det dog efter vores enfoldige Mening ej nær stoppe den anden Nytte og Indkomst, som Eders K. M., som forhen meldt er, der foruden af Byen og dens Indbyggere haver, saa vi visselig forventer Eders Ko. Maj. store Naade. Gud, som er alle gode Gjærningers store og rige Belønner, vil slig Kgl. Mildhed og Naade imod denne fattige og ældgammel Kjøbsted med mange høje Velsignelser erkjende, det vi og ikke skal underlade som tro Undersaatter i vores Bønner daglig om at anholde, som de der er

Eders Kgl. Maj.

Allerunderdanigste Arve-Undersaatter.

Mariebo d. 29 Januari Ao. 1692. (19 Underskrifter).

(Rentekammerarch. Resolutions-Protocol Nr. XXIX, fol. 36—37.)

20.

Bevilling for Eggert Christoffer Knuth til at gjøre Testamente. 1693, 27. Maj.

C5. Gjøre alle vitterligt, at Vi, efter Os elskelig Eggert Christoffer Knuth til Meltz og Aasmarke etc., hans allerunderdanigste Ansøgning og Begjæring, aller-naadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilger og tillader, at, hvad skriftlig Anordning, som han for sin Død gjørendes vorder om, hvorledes han vil, at der med hans Bo, Midler og Formue imellem hans Hustru og Børn efter hans Død skal forholdes, maa og skal være lige saa gyldig, som den herudi Ord fra Ord var indført og af Os i alle dens Ord, Puncter og Clau-

suler allernaadigst confirmeret og stadfæstet. Forbyndes etc. Hafniæ den 27. Maj Ao. 1693.

(Geh. Arch. Sjællandske Registre XXXVIII, fol. 55.)

21.

*Christian den 5tes Brev til Hertugen af Meklenburg-Güstrow til Fordel for Hinrich Andreas Freyberg.
1694, 16. October.*

An Hertzog *Gustaph Adolph* zu Mechlenburg-Güstrow.

Intercessional-Schreiben, für Hinrich Andreas Freyberg, dass selbiger auf der Gebrüder von Knuthen in Mecklenburgischen habenden Güter, nach wie vor, ungehindert sich aufhalten, um die ihm dictirte Straffe auf ein erträgliches Quantum moderiret werden möge.

Copenhagen den 16. *Octobr.* 1694.

C5.

Ewr. Lbd. mit diesem zu behelligen, dazu haben Unss die Gebrüder von *Knuth*, Unsere *respective* Ober Cammerjuncker, *Conferentz* und *Estats-Rath*, auch Ambtleute zu *Copenhagen*, *Friedrichsburg*, *Cronenburg*, und Unserer Schlesswigischen Dohm-Capittels Güter, veranlasset, in dem dieselbe Unss alleruntherthänigst vorgetragen, welcher gestalt jhr Vetter und negster Nachbar, auch erbetener *Inspector* jhrer in Mecklenburg habenden Güter, *Hinrich Andreas Freyberg*, auf Karchau Erbesessen, hiebevor gewesener *Lieutenant* unter Unserm Leib *Regiment* zu Pferde, mit Einem, Koch mit Nahmen, in einen *Injurien-Process* gerathen, und desshalben in 600 Rdlr. Straffe, oder das Landt auf 2. Jahr zu räumen, durch das Parchimsche Hoff- und Landt-Gericht *condem-*

niret sey, mit gehorsambster Bitte, ermeltem von *Freyberg* mit Unsern *Intercessionalien* bey Ew. Lbd. dahin zu statten kommen, damit demselben, in Ansehung er, durch des Gegentheils ungestümes und unbesonnenes Verfahren gegen ihn, zu der geklagten Thätigkeit gekommen seyn solle, auf seinem Gute sich nach wie vor frey und ungehindert aufzuhalten verstattet, auch die *dictirte* Straffe, wo nicht gänzlich erlassen, doch bis auf ein geringes und erträgliches *Quantum moderiret* werden möge. Nun ist Uns vorhin sattsahmb bekandt, wie dass Ewr. Lbd. von selbstem mehr zur Güte, als *Rigueur*, geneigt seyn, und tragen daher keinen Zweifel, der *Impetrant* sich dessen sowohl, als andere, auch ohne Unser Vorschreiben, werde zu erfrewen haben, weilm demnach derselbe hiebevorn in Unsern Diensten gestanden, und sich darinnen, wie einem tapfern und getrewen Solldaten geziemet, erwiesen, dabeneben auch er und obbemelte seine Vettere und Nachbahrn ein sonderliches unterthänigstes Vertrawen in Unsere *Intercessionalen* gesetzt; so haben Wir ihm und ihnen damit nicht auss Handen gehen wollen, und versehen Unss zu Ew. Lbd. jederzeit verspürter *Affection* und Freundschaftt, dass Sie solche Unsere *Intercession* nicht übel deuten, sondern selbige dem *Impetranten* dergestalt gedeyen lassen werden, dass er sich des daher gehofften *Effects* würchlich zu rühmen Ursache haben möge. Wir werden hinwiederumb keine Gelegenheit auss Handen lassen, Ewr. Lbd. Unserer besondern Freundtvetterⁿ *Affection* durch angenehme Bezeigungen je länger je mehr zu versichern, und thuen Sie übrigens etc.

(Geh. Arch. Ausländ. Registratur.)

22 a.

Præsten Niels Frandtzens Udkast til en Fundats for Skolen i Hunseby med Eggert Christoffer Knuths Bemærkninger dertil. 1696, 25. og 28. Juli.

Højædle, Velbaarne Herre, Gunstige Patron.

Som det nu, Gud skee Lov! er kommen saa viit med voris Skole-Huus, at det formodentlig med første og inden Vinter bliver fuldfærdiged, da, at alding dermed til Guds Ære, efter E. Excellentzis gunstige Behag kand indrettis, haver jeg ej kunded efterlade denne Memorial i Eders Excellentzis Hænder ydmygeligst at ofverlevere, og til min og Effterkommernis fuldkomne Effterrætning, Eders Excellentzis gode og gunstige Svar og Resolution paa efterskrefne Puncter begiære:

I. At det maa behage Eders Excellentz samme Huus at confirmere til dend Brug, som det er opbyggt og gived, nemlig til et Skole-Huus her efter ævindeligh at skal forblive.	}	Dette er aldeeliss min Mee-ning
II. At decidere eller ordinere, hvo og hvorledis samme Skole-Huus, naar det med Tiden motte behøve Hielp, skal vedligeholdis.	}	aff ded heele Sogn
III. At mand og kunde have en dygtig Skole Mester, er fornøden; endelig, at hannem nogen vis aarlig Løn tilleggis, som hand kand til sin Nødtørfft subsistere ved, heldst som hand ikke altid kan have at vente lige mange Disciple.	}	Jeg bevilger Schoelemestren aarlig toe Tønder Korn, saa nyder hand affhuer Bondegaard aarligen
Vilde derfor E. Excellentz ikke allene self, effter sin egen Gud-	}	

- frygtighed og Kiærlighed, hannem noget Korn aarlig tillægge, men og befale, at Bønderne give noget vist aarlig, saa hannem kunde tillæggis af hver Gaard en en Skpe Korn med Nymaal i det ringiste. Derforuden, at Skole Mesteren motte nyde sin aarlig fri fornøden Jldbrand, og Bønderne skove ham dend hiem.
- IV. At Skole Mesteren maa tilladis at staa hos Degnen i Degnestolen at styrkke Sangen, og om nogen godvillig hannem noget à part ville give, hand det da og maa nyde til sin Jndkomstis Forbedring.
- V. At hannem en maadelig Penge af Kirkkens Taule aarlig motte forundis.
- VI. Skole Mesteren at staa under Sognepræstens Inspection, og sættis til Rette, om hand enten findis forsømmelig eller forargelig i sit Embede.
- VII. Meenige Sognefolk at tilholdis, at de til denne forordnede Skole i Sogned forskikker deris Børn, og ingen andensteds hen.
- VIII. For hvert Barn, som kun lærer at læse, nyder Skole Mesteren, foruden hvad vist ham tillæggis, om Ugen 2 danske Skilling; men for de allerfattigste inted.
- een Scph Korn ny Maall, i lige Maad nødtørfftig Jldbrand, som Bønderne schouer hannem hiem.
- Udi denne Post consenterer jeg
- af Tafle Penge nyder hand aarlig 2. Rdlr.
- Er i sig selff billigt.
- her til schal fornøden Anstalt giøeriss
- dette erachtiss i lige Maade for billigt
E C Knuht.

Herpaa' vilds E. Excellentz give sit gode og gunstige Betænkke, hvor effter da en skriftlig Fundatz kunde forfattis, og med E. Excellentzis Haand og Segl confirmeris. Gud, som haver gived E. Excellentz de gode Tankker i Hierte dette høj nødige Værk at indrette, styrkke fremdelis til meere got og gudeligt med Tiden at stifte til Guds Ære! Ja dend Gud, som bevarer Menniskens Velgierninger ligesom en Signete Ring, og de gode Gierninger som en Øjesteen, hand og betænkke E. Excellentz dette til det beste og vederlægge af Naade E. E. og E. E. Børn det med tusindfold Velsignelse her timelig og hissed ævindeilig!

Det hiertelig ynsker
E. Excellentzis ydmyge Tienere
og tro Forbedere hos Gud
Hundseby Præstg. Niels Frandtzøn
den 25 Julij 1696.

(Original i Knuthenborgs Archiv Pakke 36.)

22, b, c.

*Søster Lerches tvende Fundatser paa en Skole i Hunseby.
1698. 3. Januar. 1723, 13. Januar.*

Jeg Søster Lerche, sahlig Hr. Eggert Christopher Knuhtens til Meltz og Aasmarck, hafuer til Guds Ære, Ungdommens christelige Undervissning og Optugtelse, og for at effterkomme det, som min sahlig Herre kort

och kand her effter een schrifftelig Fundatz forfattiss, som siden schall blifue confirmered.

Aassm~~ø~~. d. 28
Julij 1686.

for sin dødelige Afgang stiftede, oprettet effterskrefne *Fundatz* om *Hunsebye* Sogens Skoeleholden, som u-ryggelig skal holdes og effterkommes, saaleedes

- 1 Post. *Huuset* som dertil A^o 1696 udj Hunssebye er opbygt, og bestaar af 6 Spænderom med tilliggende Hauve imellum Præstegaarden og Jacob Sockes Gaard, skal ævindelig være og blifue det rette Skoelehuus og aldrig derfra til anden Brug hentvændes.
2. Samme Huus, naar det med Tiden maatte behøfue nogen Hielp, skal af meenige Sognefolck vedligeholdes.
3. Og paa det der altid kand hafues en døgtig og skickelig Skoelemester, som Ungdommen til Gauns kand oplære, er hannem (foruden frie Huusværelse) aarlig tillagt viss Løn, som hannem ved St. Mortensdagstider leveris af *Aasmarche* Gaard — 2 Tdr Ruug, og af huer Gaard i Sognet, liden eller stor, 1 Skp Biug nye Maal, jligemaade af Kirckens Taulepenge aarlig 2 Rdlr. Derforuden bewilget at maa staae i Deinestoelen hos Deinen, om hannem nogen til sin Jndkomstes Forbædring vil ofre og gifue; saa niuder hand ogsaa foruden det obenbemelte wisse, hannem aarlig er tillagt, for huer Barn, som lærer at læsse 2 Sk. og for dennem, som lærer at skrifue og regne, 4 Sk. ugentlig, men for de allerfattigste inted; jligemaade forundes Skoelemesteren frie fornøden Jildebrand, som Bønderne uden Betalling fra det Stæd, det vorder udwist, skal skouue hannem hiem.
4. Til denne forordnede Skoele i Sognit skal meenige Sognefolck forskicke derres Børn og Ungdom med det første, de ere bequemme til at fatte og lære, og ingen andenstedtz hen, enten jnden eller uden Sognit, og saalænge holde dennem til Skoele, indtil

de wel kand læsse i een *dansk* Bog og hafuer lærd derres *Cathechismum* uden ad. Og dersom herefter nogle Forældre icke skulle wille holde deres Børn til Skoele, skal det af Sognepræsten derres Herskab tilkiendegifues.

5. Skoelimesteren skal staa under Sognepræstens *Inspection*, og af hannem sættes til Rette, om hand enten findes forsømmelig eller i sit Embede forargelig.

Denne *Fundatz*, bestaaende af foromrørte 5 *Puncter*, skall saaledes holdes og wed Magt blifue for mig, mine Arfvinger og Effterkommere til *Aasmarch* Gaard og Goedts, og aldrig af nogen forryckes eller forkrænckes i nogen Maade; ønsker heller, at alting maa geraade til dend Ende, som det er stiftet, nemlig Guds allerselligste Naun til Ære, og Ungdommen til Forfremmelse, at saa Guds Welsignelse maa wære og blive ofuer alle dennem, som herover holde og derefter lefuer. Til ydermere Stadfæstelsse hafuer jeg dette med eegen Haand underskrefuet og forseigled *Aasmarche* d. 3 *Januarij* A^r 1698.

SIHrECKnuhtis SLerche.

(Copi i Knuthenborgs Archiv, Pakke 36; Underskriften egenhändig.
Umiddelbart herefter følger, skrevet med Præsten Niels Frantzøns
Haand:)

Den ny Skole Fundats Anno 1723 d. 15.¹⁾ Januari.

Jeg Søster Lerche, salig Hr. Eggert Christoffer Knuthes til Knuthenborg og Haverløkke Gaarder etc. haver funden fornøden at forandre denne af mig d. 3. Januari 1698 oprettede Fundats for Hunseby Skole, som til Guds Ære og Ungdommens christelig Opdragelse da blev opretted, helst jeg fornemmer, at den mere og mere aftager, saa de fleste ganske entholder deres Børn

¹⁾ I Underskriften staar 13de.

derfra, under den Undskyldning, at de ikke kan overkomme de ugentlige Skolepenge, som Skoleholderen derved er tillagt; saa for at opmuntre enhver des flittigere at holde deres Børn til Skolen, haver jeg samme Fundats for den nu anordnede Skoleholder Johannes Wind forandret til en Lettelse for samtlig Sognets Beboere saaledes:

1. Skoleholderen Jens Wind skal nu strax antage sig ganske Sognets Børn og Ungdom, fattige og rige, aldeles uden Forskjel, og dennem med Flid undervise i deres Christendom, samt Læsen og Skriven, hvorfra ingen maa tilbageholde deres Børn, under den i Hans Kongl. Majestæts allern. oprettede Instruction for Skoleholderne af Dato 28. Martii 1720 satte Straf; derfor han skal nyde af hver Gaardmand udi Sognet Byg 1 Skp., som hannem til hvert Aars Martini uden Efterladenhed skal leveres, og af enhver Husmand 8 Sk. danske udi 4 Qvartaler, enten de have Børn eller ikke, nemlig den 21. Jan., 21. April, 21. Juli og 21. Octb., hver Gang 2 Sk. danske. Hvilken 1 Skp. Byg af hver Boemand og 8 Sk. danske til specificerede Tider af hver Husmand hannem i lige Maade bliver svaret af velbr. Hr. Hofjunker Lerches til Nielstrup derudi Sognet havende Bønder efter bemeldte Hr. Hofjkr. derpaa givne Resolution at Dato 9. Januari sidst; men vil nogen ellers have deres Børn underviste i Skriven, betale de self Skrifmaterialierne og ej videre. Skulde nogen, saavidt mit Gods betræffer, nægte Skoleholderen den nu saaledes herved tillagte Løn, kan han det for Ridefogden her ved Stedet angive, da hannem skal blive beordret 2de Mænd, som det resterende af de efterladendes Bo kan udpante.
2. Udi Kirken nyder han den villig givne Offer, som Formanden. Iligemaade de hannem aarlig tillagte 2 Rdlr af Tavlens Penge. Saa skal han og nyde for-

- nøden Ildebrændsel, nemlig aarlig 3de Skovlæs, som mine Bønder hannem frit skal hjemføre.
3. Til Vederlag for de Skoleholderen afgaaende Ugepenge og det Korn, jeg før til hannem haver givet, nyder han efterdags aarlig af mig og mine Arvinger 10 Rdlr., som af Ridefogden qvartaliter til samme Tider, som om Husmændene specificeret er, skal blive betalte, hver Gang $2\frac{1}{2}$ Rdlr.
  4. De øvrige denne Fundatses Poster, som ikke findes imod dette, holder Skoleholderen fremdeles sig efterrettelig. Og skal han ellers forholde sig med Ungdommens Undervisning efter før paaberaabte allernaadigste Instruction, som alt under Sognepræstens Inspection skal dependere. Og at denne Forandring ved Hunseby Skoles Fundats uryggelig af mig, Arvinger og Efterkommere, skal stedse efterleves, haver jeg dette med egen Haand underskrevet og mit Signet hostrykt.

Knuthenborg d. 13. Januari Anno 1723.

SI HrECKnuhtes S Lerche.

Dette at være en rigtig Copi af Originalen testerer
Niels Frandtzn.

23.

*Universitetsprogram over Eggert Christoffer Knuth. 1697,
21. April.*

RECTOR REGLÆ UNIVERSITATIS HAFNIENSIS
D. OLIGERUS JACOBÆUS.

S. R. M. IN SUPREMO JUSTITIÆ TRIBUNALI ET
CONSISTORIO ASSESSOR
MEDICINÆ ET PHILOSOPHIÆ PROFESSOR REGIUS.

S. L.

Condita feretro Heroum spolia & concessæ terris
ingentium animarum reliqvæ etiam in capulo eminent,

& licet communem moriendi legem non aliter ac obscuri nominis homunciones impleverint, ea tamen gratæ posteritatis cura erit, ut etiam post fata retineant claritatem, Optandum eqvidem, ut abesset ab illis ferale fatum, qui splendorem vitæ supra vulgarem seculi genium efferunt, & meritorum copiâ illustres debitis honorati titulis, tantam desiderii materiam relinqvunt publico, ut non annorum parva series, sed seculorum numerus eidem exstirpando, si fieri posset, impenderetur. At cum irrita hæc vota noverit tot præteritorum temporum experimentis edocta mortalitas, aliam noscit viam, per quam obsistere fatis didicit, & sævientis Libitinæ atrociam eludere. Non illas hic loqvimur artes, quibus profunda Ægyptiorum antiquitas exsangvia illustrium morientium, cadavera a putredine & corruptione vindicavit, cum alias cultior posteritas invenerit, per quas interitu Heroas eximit, & immortalitati quam proxime admovet, quos immortales fuisse nemo non optaverat. Longa orbem possedit ætas, ex quo esse desierunt Romanorum Curtii, Atheniensium Codri, sed non adeo in illos sævire ætas potuit, quin adhuc perennet, & in orbis cultioris memoria existant. Fama quippe magnorum hominum secunda quasi anima, post primam superis datam, adhuc terras incolit, & quam sibi viventes rerum laudabiliter & gloriose gestarum copiâ acquisiverunt, morientium busta continuo circumvolat impetu, longoque terrarum spatio distinctis se communicat Regionibus. Hæc fama est, hic vastus laudum Præco, qui Sandapilæ adsistit Illustrissimi & Generosissimi Herois ac Domini

DN. EGGHARDI CHRISTOPHORI de KNUTH
Hæreditarii in Meltz & Aasmærk S. R. M. Consilarii intimi,
Ordinis Dannebrogici Eqvitis aurati, Conferentiæ, Status
& Provincialis Consilarii, Territoriis Fridericiburgensi,
Croneburgensi & Jegerþpriis Præfecti, & Capituli Sleesvi-
censis Præpositi, ut orbi, qua patet, & posteritati, qua
patebit, illud communicet luctus argumentum, illam fle-

bilis desiderii causam. qvam ab amissum tantæ virtutis tantæq; gloriæ Alumnum non ita pridem Dania recepit. Hic Nobilissimô Satus stemmate duplicem meruit e Patria nostra gratiam, alteram adventus, alteram locatæ in expediundis negotiis, maximi interdum ponderis, operæ, illamq; qvam apud nos habuit fortunam, tot experrecti ingenii dotibus, tantâ longi temporis experientiâ illustravit, ut incertum fuerit, an Fortuna se illô, an ille se Fortunâ majorem ostenderit. Si Candor & Probitas animiqve Constantia virtutes sunt, qvæ Populo exemptos. & in sublimi positos decorant, omni jure, qvicqvid est decoris, meruit beatus Heros, qvi non tam a majoribus recepisse hæreditariam nobilitatem visus est, qvam sibi ipsi per merita & virtutes comparasse, ut duplici sibi nomine famam obstringeret, ne Majorum illustria facinora canendo suorum oblivisceretur. Detur scribenti calamo venia, quod non omne, qvôd in desideratissimo Heroe illustre, magnificum, & gloriosum mirata fuit ætæs præsens, seqvuturæ communicare valeat, nisi simul anteaactæ vitæ curriculum diebus & annis distinxerit, cum nullum non tempus fuit, quod non nova decorum accessione nobilitatum. A loco nascendi & ipsis incunabulis si primordia gloriæ deducere conaris B. L? Ducatus Megapolitanus validissimæ olim gentis & Obotritarum, Romæ Victorum, sedes hodieqve Imperti Romano-Germanici haud parva fimbria, locus fuit ubi haurire vitalem auram coepit Anno MDCXLIII. die XV. Januarii tum cum obstetricante Lucina felici omine terris datus, qvem hodie sibi coelum assumpsit. Avorum Abavumq; hæreditaria Domus Leitzen has primo cunas vidit, ubi natum infantem tenerime amplexi Nobilissimi & Illustres Parentes Dn. JACOBUS ERNESTUS KNUTH in Leitzen Dominus in Meltz, Ludorph: & Prieborn, & Illustrissima Dn. ELIZABETHA MOHRIHN in Ludorph & Kell, nihil sibi lætius coelo dari posse crediderunt tam amatô sacri conjugii

pignore, qvod in Majorum laudes suo olim tempore grassaretur. Avus ipsi Paternus fuit Nobilissimus Dn. WENCESLAUS de KNUTH Dn. in Leitzen & Prieborn, Avia Paterna, Nobilissima Domina ANNA KNUTH e Domo Leitzen. Avus Maternus Nobilissimus Dn. HENNINGIUS MOHRIHN Hæreditarius in Ludorph & Kell. Avia Materna Nobilissima. Dn. CATHARINA de WOLDEN Derbelii sedis, Ducatus Pomeraniæ, Illustris Domina. Abavus Paternus Nobilissimus Dn. JACOBUS KNUTH Dominus in Leitzen & Prieborn. Abavia Paterna Nobilissima Dna. SOPHIA KRUHSEN de FARCHOV. Abavus Maternus Nobilissimus Dn. LEVINUS MOHRIHN Dn. de Lydorph, Kell & Krummel. Abavia materna Nobilissima Dn; ANNA WANGELIHN de VIELIST. Parentis Avus maternus Nobilissimus Dn. ADAMUS KNUTH in Leitzen & Prieborn, Avia Parentis Materna Nobilissima Dn. CATHARINA PRIITZBUEREN e domo Grabenitz, Avia maternæ Parens Nobilissimus Dn. de WOLDE, Hæreditarius in Derbel. Mater Avia maternæ Nobilissima Dn. de VIEREGGEN e Domo Zossewitz. Atavus Paternus WENCESLAUS de KNUTH Dn. de Leitzen & Prieborn. Atavia Paterna Nobilissima Dn. ANNA WÜLSCHEN e celebri Familia Hirschbergensium in Marchionatu Brandenburgensi. Atavus maternus Nobilissimus Dominus JOACHIMUS de MOHRIHN de Lydorph & Kell. Atavia materna Nobilissima Dna. MARGARETHA FROLAVEN antiqvissimæ inter Brennos, hodieq; ob fati crudelitatem, qvæ masculos omnes eripuit, extinctæ propaginis. Abavia Paternæ Parens Nobilissimus Dn. HENNINGIUS KRUHSE de FARCHOV, Abavia Paternæ Mater Nobilissima Dna. SOPHIA de VIEREGGEN e Domo WEITENDORPH. Avi materni maternus avus Nobilissimus Dn. CLEMENS WANGELIHN de VIELIST & GRABAV. Avi materni Avia materna Nobilissima Dna ANNA HOEBEN e domo WASTOV. Parentis Abavus

Maternus Nobilissimus DN. MATHIAS KNUTH in Leitzen & Prieborn, Abavia Parentis materna Nobilissima Dna. ANNA FREYBERGIN e Familia Dambeck, Aviae maternæ paternus Avus Nobilissimus Dn. de WOLDE, Hereditarius in Derbel, Avia paterna Aviae maternæ Nobilissima Dn. de FREIBERG e Domo DAMBERG, Aviae paternæ maternus Avus Nobilissimus Dn. UR-BANUS PRIITZBUER de GRABENITZ, paternæ Aviae materna Avia Nobilissima Dn. ELISABETHA BYLOVIA e Domo LIPPEN. Abaviae maternæ Parens Nobilissimus Dn. de VIEREGGEN in Zossewitz, Atavia materna Nobilissima Dn. de PENTZ e Domo Passaviensi. Tot splendet Majorum imaginibus, tam longô censetur sanguine, tot stantes in curribus Avos demonstrare beatus Heros potuit, & illam humanæ felicitatis, non sane minimam, partem manifestare publico, quæ relictam sibi ab Avis Abavisq; hæreditariam gloriam posteris reverendam transmisit. Sed virtutis non alienæ gloriæ amator fuit, & quot considerabat Avos, tot credidit sibi datos esse stimulos, ut propriis meritis & continua sedulitate relictam sibi a Majoribus gloriam non tantum conservaret sed & propagaret. Hinc mollior ætas solis vacavit virtutibus, Pietati scilicet alliq; nobili ingenio dignis, & ut primum culturam admittere potuit, iis assvevit exercitiis, iis se curis devovit, quæ viam ipsi ad majora sternerent, & virilis gloriæ segura fundamenta ponerent. Habuit intra patrios lares domestica exempla, quæ ad viam virtutis ineundam quotidie animabant, nec ulla illustrium Parentum prior cura, nullum majus desiderium, quam posse nobilissimam hanc sobolem ut annorum, ita etiam virtutum accessione quotidie invalescere. Sed cum bene ipsi notum esset, nihil generosô animô gloriosius esse, quam solum mutare, & ex convictu cum peregrinis plura hauriri posse, quam ex continua intra Patrios lares mora, egressus Patria præcipua visitavit Europæ politioris

loca, Principum aulas, illustres nobilium sedes, & quicquid curiosi, magnifici aut stupendi observare potuit, fidâ retinuit memoriâ. Hinc Regnorum statuta, parlamentorum jura, curiarum dissensus, gentium ritus & commercia, mores populorum exacte observavit, ut ex omnium comparatorum contemplatione normam sibi fingeret, ad quam sequutura ætas feliciter transigenda. Tandem peragratis Regionibus variis, visa orbis diversa natione, in Patriam rediit nunquam illustrissimæ suæ familiæ lætior, quam cum post longam apud alios moram variarum rerum notitiâ & prolixâ experienciâ instructus ad suos reversus. At nemo melior tantarum rerum æstimator Serenissimô & Potentissimô Principe & DN. DN. GUSTAVO ADOLPHO Principe Megapolitanô GUSTROVIENSI, quem nuperrimè terris ereptum præter subjectus & Dania & tota luget vicinia. Hic enim ut primum sublimis ingenii dotes in beato Heroë admiratus fuit, non in mediis illum consistere voluit, quem in summo locandum ipsa jubebat æquitas. Singulari itaq; affectu motus a cubiculis eum constituit, qui primus honorum gradus fuit, quem plures vix interruptâ serie sequuti. Sed non Patria fuit, in quo virtutes tanti viri explicandæ, majus & augustius desiderabant spatium, ut, quantum in latifundio habebant, alacrius diffunderent, Dania quippe erat, ubi maturuere tot fructus, quorum apud externos jacta semina, illud erat honoris theatrum, in quo tanti viri merita illustrius explicarentur, ubi per gradus ivit ad honores & quemlibet meritis distinxit, ubi non fucati candoris, integerrimæ vitæ, Constantiæ, Magnanimitatis, Comitatis & puræ innocentiae documenta omnibus exhibuit, ut a nemine videri aut cognosci posset, nisi simul amaretur. Annô labentis seculi LXX. valedixit aulæ GUSTROVIENSI, & postquam clementissimam a Principe suo obtinisset missionem, rectâ Hafniam viâ perrexit, ubi benigne exceptus S. R. M. a cubiculis esse jubebatur, atq; ita eandem, quam in

Patria reliquerat, spartam in Dania invenit. Hoc initium honoris fuit, quod succedentis temporis cumulavit faventia, dum per multos gradus ad honores iverit, donec apicem tandem attigerit. Annô MDCLXXVII. Præfecturarum Njyen-Gloster & Poël in Ducatu Meclenburgensi Præfectus constituebatur, quique hactenus aulæ vacaverat, jam in forensibus negotiis vires animi exserere coepit, sed eâdem dexteritate, quâ prioribus muneribus obeundis adfuerat. Auxit honorum cumulum Annus MDCLXXXIV. tum cum S. R. M. merita priora illustrissimi Herois considerando, novis ipsum ornavit titulis, & Status Consiliarium nominavit, quam gratiam anno proxime insequente novâ cumulavit liberalitate tum cum beatus Heros bonis Capituli Slesvicensis præficietur. Sed quousque ipsum Fortuna extulit, quantum ipsi demum contingebat dignitatis & gloriæ, sibi semper par fuit, & nobili animatus instinctu non honores aut ambitiose sectabatur aut adeptos adorabat, sed ut virtuti, laboribus & propriæ industriæ ac solertiæ debitos amplectebatur. At dum in medio honorum constitit, Regis gratiâ, honoribus amplis, & omnium affectu gaudens, ut alio tandem modo gauderet cogitavit, erigenda ipsi erat familia quam ut eo feliciter conservaret, de talami socia cogitavit Anno MDCLXXVII. tum cum castissimis amoribus ardere coepit, & infixum pectori vulnus alere. Exitavit has in generoso pectore flammam Nobilissimam & Generosissimam Virgo SOSTRATA LERKE, Illustrissimi & Generosissimi Dn. CORNELII LERKE Dn. de NIELSTRUP quondam Augustissimi Patriæ Patris ad Catholicum Hispaniarum Regem summa cum auctoritate Legati, postea Diecoeseos Laalandiæ Falstriæque Præfecti summi filia, Viri profundæ eruditionis, exquisitissimi ingenii & in arduis negotiis expediendis maximæ capacitatis. Et jam Procum agere incepit beatus amator, cumque totum se a nobilissima Virgine possideri sentiret

nihil ardentius optabat, quam ut animi sui Dominam possideret. Hinc orabatur virgo, orabantur Parentes & amici, usqueadum, exoratis omnibus, voti compos factus, stratis genialibus exoptatissimam & vitæ & fortunæ sociam intulit. Nil svavius hoc conjugio, cui nihil defuit nisi sola diuturnitas, cum unum fuerit utrique conjugum velle, utriq; unum desiderium & amabilis sociatio, nihil acrius tulit inimicâ morte, quæ Illustrissimum Heroëm tam caris eripuit amplexibus & moestissimam Dominam in viduo toro decumbere coëgit. Ex tanto & tam nobili thalamo decem prodiere surculi, quorum duos priores invidit Orbi coelum, & pretiosa metamorphosi inter coelites locavit. Pars nobilissimorum pignorum superstes Paternarum virtutum & innatæ gloriosæ Familiæ Generositatis conscia quotidie caput altius effert, & Naturam fortunæ amicam habens seculi delictum vocari meretur. Diceres omnes aut Veneres aut Adonides ita in ipsa adhuc juvenuta monstrant, quid serior de illis ætas pollicebitur, tum cum innata sibi virtutis semina uberius excolendi occasionem inveniant. Anno seculi XC. Fridericiburgensem & Croneburgensem Præfecturam S. R. M. ipsi concessit, quam Regis clementissimi gratiam ut exoscylabatur, ita nullis pepercit laboribus, curis aut vigiliis, ut concreditis sibi à Patre Patriæ partibus laudabiliter defungeretur. Anno MDCXCIII. Conferentiæ Consiliarius constitutus est, cumq; proximô anno Augustissimo Monarchæ placuisset, certum Illustrium virorum & de Patria bene meritorum Equestri ordini adscribere numerum, inter illos Beatus noster fuit, qui pendentem ex alba fascia crucem ordinis Danebrogici insigne & datam ab Augustissimo Restitutore fidelibus tesseram obtinebant. Ita inter purpuratos numerari coepit, qui candore animi purpuram meruerat, & Equestri adscitus ordini, qui de omni jam dudum ordini comitate, inserviendi desiderio & magnis aliis virtutibus bene meruerat. Quam

bene rebus humanis fortuna consuleret, si illi saltem destinarentur honoribus, qui iisdem digni & qui adeptis legitime uti sciebant, cum nulla mores exacerbaret superbia, nec in sublimi loco positi inferiores contumeliosè despicerent supercilio. Vere quippe nobile pectus non honorum aut titulorum vagum Sectatorem agit, sed oblata laborum & industriæ præmia modeste recipit, nec tam in titulis, quam in rerum laudabiliter gestarum integra conscientia reponit gloriam. Ut umbra hominem, ita gloria virtutem sequitur, & quocunq; locorum abderis ornatum virtutibus Heroicum animum, fama viam novit, per quam in publicum trahendus, nec prius desinit, quam ubi in summis & Fortunæ & Gloriæ constitutum viderit. Illum honoris apicem, illud meritorum proemium in fastigio beatus Heros obtinuit, cum Anno MDCXCVI. ab intimis & secretis Augustissimi Monarchæ consiliis esse coepit, & inter illos numerari, qui regni arcana sagaci prudentiâ revolvunt. Hic finis honorum terrestrium, hæc bene meritæ gloriæ posita meta, quam tamen longe hodie supergressus dum majori apud Superos gloriâ resplendet, quam ulla ipsi in terris communicare secula poterant. At quid nobilibus exercitiis impendisse juventam, quid virilem ætatem prolixis terere laboribus, cum mors continua nobis socia, & momentum, nesciamus, quò quicquid in nos juris habet, exserere cogitat. Fama est, quæ fata supervalet, quæque in incunabulis Illustres per totum vitæ beneactæ progressum sequitur, ut optime meritorum encomia ultimæ commendat Posteritati. Nota fuit universo, quam hactenus produximus, vitæ in publico actæ historia, privatae, si quis desideraret, brevissimis, sed maximi ponderis, satisfieri sibi videat. In fronte gessit animum, in ore cor, in manibus integerrimæ conscientiæ testimonium, nec melius quid aut magis accurate dici de beato Heroë potuit propriò symbolo, quod insignibus natalitiis adjunctum Fri-

dericoburgum adhuc habet, NIHIL NISI RECTE, quicquid enim Justitia sancti, Pietas gratiosi, Probitas humani, Candor ingenui, Caritas benevoli habuere, junctum, huic veræ Virtutis alumno concesserant, ut pondus bonorum omnium in illo acquiescere visum sit, cui maximæ felicitatis condum Superi indulserunt. Affabilis extitit omnibus, nec majus ipsi fuit desiderium, quam ut aliis serviendo, omnes sibi ingenuitate devinceret, longâq; temporum experientia edoctus probe novit, quâ ratione honoribus uteretur, & concessis ab Augustissimo Monarcha privilegiis, hoc est: ut summum imperii caput veneraretur, & Regiæ voluntatis edicta exsequeretur. Collige tuos, Roma, Curios Metellos, Mecoenates, tuos Græcia, Aristarchos, & quicquid magnorum nominum habuisti, Antiquitas in solo KNUTHIO latuit, quod adhuc omnes, sibi, si viverent, proponerent ad imitandum. Dedit ipsi Fortuna opes, cum earundem optimum dispensatorem nosset, concessit adoreas & gloriam cum iisdem recte usurum fore sciret, & licet coecum hoc Numen Mortalium pleriq; existimant, illi præsertim, qui propriis conatibus adniti aut nolunt, aut non possunt, monstravit hoc exemplô se, Argi etiam oculis, dotatam quæ ingentia in tanto Heroë merita præviderat, & si quam beato Fortunam accidisse quis diceret, illa sane erat, quod Fortuna sua ad omnium usq; invidiam recte uti didicisset. Tandem ferali nos absolvamus officio, & mortuum illum dicamus, quem justissimis rationibus moti adhuc vivum optaremus. Non canities aut grave senium Illustrissimo Heroi mortis præbuere signum, sed infelix Catharrus, quô per plures jam annos vexatus, fatalem Libitinæ causam dedit, ut tandem per lentum temporis fluxum primo maciem, post ipsam mortem acceleraret. Se incanisset tot illustrium negotiorum Patrator, levius jacturam ferret Patria, levius desolata consors & progenies, quæ hodie tot sibi annos e propria quasi vita ereptos conquiritur,

qvot vivere adhuc defunctus, anteqvam legem naturæ expleret, potuit. Plures eqvidem annos, per omnia illibatus discrimina, integer & sospes exegit, robusta valetudine, sed frigido tandem gelu per venas inhorrente ingentis animæ domicilium excussit morbus & Naturæ imperium seqvi coëgit. Obstitit eqvidem morbo qvi jam ante qvintum fere annum vexare membra inceperat, qvantum fieri potuit in obstantia luctatus est, sed fixum venis venenum excuti noluit, nisi prius ipsam corpori animam excuteret. Vocati sunt Procurandæ saluti Medici, ut essent vitæ prorogatores, Viri Nobilissimi & Celeberrimi HENRICUS à MØNIKEN S. R. M. Justitiæ Consiliarius & Archiater, & JANUS JACOBÆUS Medicinæ Professor Regius, & in Collegio Consistoriali Assessor, sed inanibus remediis, dum artem Medicorum contumax exhauriens morbus, adesse finem, vitæq; metam ad ultimas pervenisse lineas indicabat. Et tum honores, insignia, gloriam, & qvicqvid ambitiosa cupere mortalitas potuit, pertæsus, curasq; mundanas omnes post tergum relinqvens de sola animæ salute cogitavit, qvæ coelo inserenda æterni gaudii primordia gustaret, qvod suô olim tempore juncta corpori perfectius cognosceret. Memor tot errorum tot ingruentium peccatorum, qvæ qvotidie mortales & invadunt & obsident, de libertate cogitavit, ut soluta tantô pondere coelestis anima Patriam suam eo felicius nancisceretur. Vocatus beatissimo Heroi adfuit Nobilissimus & Admodum Reverendus M. ALBERTUS FOCHARDI VITH ad ædem SS. Trinitati sacram dignissimus Pastor, qvi, depromptâ e sacris oraculis consolatione, & piis colloqviis moribundum solabatur, donec pridie fatalis diei sanctissimô viatico, qvod mortalibus in testamentum reliqvit Altissimus, intimô ejusdem potiundi desiderio tractum reficit. Non capax hic calamus est, intimam illam exprimere Pietatem, illam devoti animi constantiam, qvibus ultimam exspectabat horam, qvæ

gloriosam faceret catastrophen, & multis oneratum negotiis, plurimis assvetum laboribus gloriosæ quieti assereret, quam optare mortalium omnibus pia semper religio fuerit. Prævidit decumbens instantem lætitiã, illudq; cujus in coelo particeps foret, gaudium, unde sensibus experrectis, vegetô animô, & integrâ ad ultimum etiam momentum loqvela salutarem sanctissimi Servatoris adventum optabat. Deniq; decoctis per morbi violentiam viribus, ingentem animam coelo dedit præteriti mensis Februarii die XXV, quam incolam corpus habuit spatiô annarum LIV, unius mensis, & dierum XI, tum cum morti succubuit, si mori dicantur Heroës cum corporea saltem moles in cineris fatiscit, remanente famâ, quæ terram occupat, remanente in coelo animâ excellenti illâ & Divinâ particulâ, quæ virtutum omnium in terris habitaculum fuit & famæ vastissimæ argumentum. Abiit saltem ad sedes superas e quibus Mortalibus datus Illustrissimus & nunc vere beatus Heros; ad ultimas ibunt gratissimæ Prudentiæ & intemerati Candoris exquisita documenta, quæ simul cum fama pervolitant orbem, seræq; communicabuntur Posteritati. Sed longa foret omnium virtutum enumeratio, sciat saltem posteritas, occubuisse virum, cui suum ut decus rependant posteri, sibi datum esse sciant negotium. Nos coelestem gratulamur & eximiam dignitatem, & supergressos mortalium titulos honores, dumq; funestum increpamus diem, qui Conjugi, Patri & Domino, omnibus nominibus clarissimo ultimus fuit, torquet nos & angit illustrem videre domum, olim solius lætitiæ habitationem nunc ad ferales damnatam lessos, & tristissimis quærimoniis misere repletam. Ultimo, postquam Illustrissimæ viduæ, superstiti Nobilissimæ soboli, cognatis & amicis & ipsi etiam publico, quod jacturam tantam non deviter sed ægerime tulit, omnia apprecati solatia fuerimus, valedicimus Illustrissimos Manes tegenti Cupresso hanc annectentes

tabulam. Hic jacet, qui in Aula Gloriosus stetit, & NIHIL NISI RECTE egit, angustô conditur loculô augustarum virtutum Possessor, Illustrissimus Heros & Dn. de KNUTH, qui nascendi sortem ingenio, fortunam meritis, titulos & honores moderatione superavit, qui Consiliis Regi, Patriæ Prudentiâ, publicæ Rei longâ experientiâ, privatæ candore & integritate profuit; Optimis Maritus, pius Pater mansvetus Dominus in hoc uno infelix, quod mortalis fuerit, & æternæ virtutis propagationem flebile fatum properâ nimis violentia diruperit, multis vicissim nominibus felicissimus, quod de mortalitate triumphaverit & quam in terris sperare æternitatem non potuit, in coelo gloriosam invenerit. Have magna anima, & si tibi e sidereo orbe despiciere volitantem per terras famam placuerit, videbis illam, quotcunq; demum rotatur gyris, circum suum per dies & annos ducere quidem posse, sed non nisi sola æternitate absolvere. Effertur Hafniâ funus crastinis horis vespertinis insigni pompâ in Laalandiam per mare transferendum, ubi in hereditario fundo solennes sibi paratas habebit exsequias. Explicabit rumor ingentis Herois facinora, qui justus, pius, rectus; tenacis ipsi nomen dabit, quod servabit Antiquitas omnis, & mortui alligabit titulis, ut etiam post fata vivat, & ubiq; existat, in ipso etiam sepulchro Gloriosus. Hafniæ die XXI. Aprilis Anni MDCXCVII.

Sub Officii Nostrî Sigillo.

(En dansk Oversættelse af Programmet findes i Geh. Arch. med følgende Digt, hvormed Oversætteren, Præsten Werløes, sendte Programmet til Knuths Sønnesøn.)

Programma Over Den Høybaarne Herre Salig H^{er} Geheime-Raad H^{er}. *Eggert Christopher von Knuth* Som *D. Holger Jacobæus* Kongelig Professor og *Rector Magnificus* Har Udgivet.

Høybaarne

H^r Grev *Knuth*!

Jeg underdanigst sender
 Det, som min Herre har leveret mig i Hænder,
Programma over den i Live store Mand,
 Hvis Navn med stor *Honneur* H^r Greve bære kand.

Vår H^r Geheime-Raad *von Knuth* af store Dyder,
 Saa traf det og saa vel (som hver en Hælt ey nyder)
 Det een *Orators* Pen, som *Doctor Holger* var,
 Den Herres Ære til *Posteriteten* bar.

Endeel *Programmata* ieg haver giennemløbet,
Par Curiosité; thi deri bliver røbet
 Som oftest Mandens Geyst, om hand kand skrive næt,
 Om hand forstaaer *Latin*, og at berømme ræt.

Man finder ikkun faa, som lignes kand ved dette,
 Langt mindre overgaaer, hvor alle Ting saa nætte
I Orden findes sat, H^r Greve! dette kand
 Opmuntre hver til Dyd, som er i Adelstand.

Det *generalement* opmuntrer Adel-standen,
 Men allermeest den Slægt, der stammer ned fra Manden,
 De *Knuther* dette Nafn seer som een *Diamant*
 Infattet (ey i Guld) men Verdens *Circul-Kant*.

H^r Greve! Det er vistnok værd paa Dansk at trykke,
 Thi det er een Ziirat, ja ræt et Mesterstykke
 Iblant *Programmata*, foruden at det kand
 Udbrede Rygtet om saa dyrebar een Mand.

Saa trød da, Hr Grev *Knuth!* som Mandens Dyd har arvet,
 Tillige med hands Nafn, med ingen Sminke farvet,
 Paa Ærens Trappe frem, som Dydens ægte Søn,
 Til Kongen giver Dem dend samme Dydens Løn!

Hr Grevens dyrebar høy baarne Frue *Marquise*
 Giv Himmelen sin Gunst og Naade daglig viise,
 De unge Grever og *Comtesser* aldtiid gaee
 Paa Dydens rætte Vey med Ærens *Crone* paa!

Saa skal de *Knuthers* Navn til Verdens Ende give
 Sit ærefulde Skin, og uforandret blive;
 Det ønske een *Client* og Præst tillige med
 I Kongens *Maribo*e og Grevens *Hillested*.

Deres høy-grevelige Naades
 Underdanigste, allerydmygste
 og
 ringeste Tienner

Mariæboe-Closter, M: DCCLII

Aprilis XVIII.

Peter Werløes.

24.

*Søster Lerches Andragende om Fritagelse for at svare
 sjette og tiende Penge af en Pengesum. 1698, 5. Juli.*

Stoermechtigste allernaadigste Arfve
 Konge og Herre.

Som jeg haver tilforhandled mig af velbr. *Christian Bilde*, nu boende i Schanne, dend *Frætention* og Arve Rettighed, hand hafde til sitt fæderne Goeds i Laaland, nembl. Havlycke-gaard og Bønder Gods (af Aarsage, ded liger mig soe meget nær i Døren oc som mit i blandt mit Goeds) og ded jmod otte Hundrede Rigsdallers Betalning til *Monsr Bildes Corespondent* j Kiø-

benhafn *Seig^r* Lyder Stifcken, da i Fald der skulle gøres nogen *Reflexion* paa siette og tiende Penge af denne liden Capital, nembl. dee 800 Rdlr., jeg for *Bildes* Rettighed gifved hafver, beder jeg aller underdt., Eders Kongl. *Maj^{ts}* af Naade ville forære mig samme siette og tiende Penge, huor paa ervartes en naadig *Resolution*, og for blifver

Eders Kongl. *Maj^{ts}*

Allerunderd.

Tiennerinde

Sl.Hr*ECKnuhtis*

SLerche.

Aasmarcke
d. 5 *Julii* 1698.

Ved kongelig Resolution af 16. Juli 1698 bevilgedes det ansøgte.

(*Rentekammerarch. Orig. kongelige Resolutioner.*)

25.

Søster Lerches Andragende om Lettelse i Skatterne af en afbrændt Bondegaard. 1698, 7 November.

Stoermegtigste allernaadigste Arfve
Konge og Herre.

Som formedelst en u-formodentl. paa kommende u-løcheligg Jilde Brand jmellem dend 22 og 23 *Septembr.* sidst afvigt, om Midnatstider, en mine beste Bønder Gaarder udi *Ørstoffte* Sogn og Bye j Laaland, ej alleene paa Bygning oc ald jndhavende Goeds oc Formue, men og med ald nerverende Aars jnd aflede Korn og Foer, aldehles er lagt j Aske, med widre Ømksomhed oc Skade, som ved samme u-løcheligg Hendelsse er til draget, som alt yderligere af medfølgende underdanige Tings Winde allernaadigst er at fornemme.

Og som mig ved samme u-løcheligg Tildragende ej

alleene i mange Aær afgaar dend Rettighed og Kien-
delse, mig af Gaarden kunde tilkomme, men oc der
foruden paaførres en temmelig stoer Bekostning wid
ny Bygning igien paa Stedet at opføre, hvilchet Bun-
den af sine egne Kræfter ellers aldrig megtede, alt saa
falder der for min allerunderdanigste Bøn oc Ansøgning,
Eders Kongl. *May^{ts}* af sær kongl. Naade oc Mildhed
allernaadigst paa samme af brændte Gaard, som udi
dend ny Landmaahlings *Matricull* staaer for hart Korn
7 Tdr. 1 Schpp. 3 Fr. 2 *Alb.*, wille tillade fire Aærs
Skaanssel og Frihed for *Contributioner* og andre Kongl.
allernaad. Paabuder, jmidlertid Stedet vorder bebyggt og
igien nogen lunde ført i Stand oc paa Foede.

Hvor om allerunderdanigst wil ervarte Eders Kongl.
May^{ts}. allernaadigste *Resolution.*

Med Forblifvende
Eders Kongl. *May^{ts}*
allerunderdannigste Tienerinde
Sl.Hr *ECKnuhtis* Encke
SLercke.

Kjøbenhavn
dend 7 *obr.* A^o 1698.

*Ved kongelig Resolution af 12. November 1698 bevil-
gedes det ansøgte.*

(Rentekammerarch. Orig. kongelige Resolutioner.)

26.

*Søster Lerches Andragende om Lettelse i Skatterne af en
afbrændt Bondegaard. 1702, 19. December.*

Stormægtigste Arffve Konge,
Allernaadigste Herre.

Som det afvigte Sommer udi Hoestens Tid har til-
draget sig, at en u-lykelig Jldbrand har needlagt udi
Aske tuende Huusse af en Bundes paaboende Gaard,

naunlig Hartvig Persøn udi Oestoffte Sogen og Bye paa mit Goedz udi Loland, under Aahlholms Ampt, skyldende Hartkorn af tuende Jorder, hand i Brug hafver, 5 Tr, 1 Skp. 3 Fr. 1 Alb., saa Bunden der ofuer efter hosfølgende underdanige Tingsvindes Forklaring er kommen i stoer Betryk, huorfor allerunderdanigst ansøges, Eders Kongl. Mai^t af Kongl. Naade og Mildhed wille allernaadigst tillade, at Gaarden for *Contributioner* for nogen Tid maatte være forskaanede, jmidlertid dend igien worder bebyggt. Forwendter allernaadigst Bøn^hørelsse

Eders Kongl. Mai^{ts}

Kiøbenhavn allerunderdanigste Tiennerinde
d. 19 Decembr. 1702. Sl.HrECKnuthes SLerche.

Ved kongelig Resolution af 30. Januar 1703 bevilgedes det ansøgte.

(Rentekammerarch. Orig. kongelige Resolutioner; kun Underskriften egenhändig.)

27.

*Søster Lerches Fundats paa et Hospital i Hunseby. 1715,
19. November.*

Som ieg Søster Lerche, sahl. Geheime Raad Hr. Eggert Christopher Knuhts til Aasmark og Haverløke Gaarder, for nogle Aar siden udj Hundsebye Sogn og Bye haver ladet opbygge og jndrette et Huus eller *Hospital*, hvorudj altid 8te fattige Lemmer fra Aasmark Hovedgaards Eyere skal have deris Værelse, Føde, Klæde, Varme og anden Nødtørffthighed, samme fattige og siden Huusets Indretning med alt forn^{te} er underholdet af mig; men som iche noget skriff^tlig om *Hospitalet* og des fattiges *Conservation* hidtil har været forfattet, og mand maatte frygte, at, naar ieg og mine Arvinger ved Døden afgich, de fattiges *Hospital* tillige med Lemmernes Underholding og maatte forgaae

thj haver jeg udj dend Hellig Trefoldigheds Nafn derom oprettet efterfølgende *Fundatz*, som til evig Tid skal holdes fast og u-ryggelig.

1. *Hospitalet* i sig self bestaaende af thie Fag Huus med Udskud langs ved den syndre Side, indrettet udj fire Stueværelser, 4re smaa Kamere og 2 Kiøchener, skal til de fattiges Værelse bestandig forblive tilligemed dend der tilliggende Kaalhaug, og Bygningen af mig og mine Arfvinger vorde vedligeholdne, saavelsom Kaalhaugen aarlig fredet og indheignet.

2. Udj *Hospitalet* skal altid 8te fattige stedsse og til evig Tid som meldt er forblive, hvilche jeg, saa længe Gud sparer mig i Live, med fornøden Føde og Klæde og anden Nødtørrftighed christelig og vel aarlig (som jeg for Gud vil være bekiendt) vil underholde, mens efter min Død skal de af mine Arfvinger saaledis blive forsynede, nemlig: enhver fattig Lem skal nyde maanetlig til sin Kost fra *Aasmark* Hovedgaard, som nu med det Nafn *Knuhtenborg* af Hans Kongl. Maitt. allernaadigst er benevnt, 1 $\frac{1}{2}$ Skiep Rugmeel Topmaal, 1 $\frac{1}{2}$ Skpr. maalet Malt Topmaal, $\frac{1}{2}$ Skp. Byggryn, 1 Fr^{car} Erter og Penge 2 Ø , som paa bem^{te} 8te fattige aarlig beløber, Rugmel 18 Tr., maalet Malt 18 Tr., Byggryn 6 Tr., Erter 3 Tr. og Penge 32 Rdl., 2de gode Slagtenøed og 4 St Ø fede Svin, hvilchet Korn og Penge dem maanetlig nemlig hver Maanets Bede-Dag efter Prædichen udj *Hospitalit* i Sognepræstens Overværelse skal leveris, enten af mine Arvinger eller og hvem Goedset eyendis vorder, og de 2de St Ø Slagteqvæg og de 4 St Ø fede Sviin skal leveris dennem hver Aars Mortensdag, og samme deel is rigtig, at enhver Fattiglem faar sin Part deraf.

3. Bem^{te} fattige skal og af mine Arfvinger vorde forsynet med fornøden Sengeklæder, saavelsom Gangklæder og Linklæder.

4. Saa skal bem^{te} 8te fattige aarlig udviises udj

Goedsets Skove otte Skov Udviisnings Les, og om dermed ey skulle udkommes, da skal de derforuden niude 2de, hvilchet Jildebrand Bønderne dennem skal hiemskove og beqvemmelig sønderhugge.

5. Naar een fattig ved Døden afgaar og ey effterlader sig noget, skal til dends Jordfærd strax i rette Tider leveris af Hundsebye Kircheværger en slet Liigkiste, og hvad derfor udgives *passerer* imod Sognepræstens *Attest*, uden nogen vidre *Order*, udi Kirche Regnskabet mine Arvinger til Udgift, og Bønderne udj Hundsebye Sogn skal foruden nogen Betaling være pligtig Graven paa Kirchegaarden til dend døde at opgrave, og Liiget til sit Legersted at henbære, saavel som Graven igien skichelig at tilskyde.

6. Men naar een fattig dør og efterlader sig noget eller saa meget, dend kand vorde begravet for, skal dends Midler af Kircheværgerne og de fattigis Forstandere giøres i Penge og det fornødne paa Begravelsen anvendes; bliver noget till overs, kommer det alle Lemmerne i *Hospitalet* til liige Dele.

7. Udj de dødes Sted skal *Hospitalet* igien besettes med de ældste og armeste Lemmer, som findes i Sognet, og at iche nogen uværdig nyder den Plads, som een nødtørftig og arm Lem tilkom, skal fornemmelig *regarderis* paa Sognepræstens christelig Forslag, som meest skal see derhen, at de nødtørftigste og usle først vorder hiulpne. Bliver nogen af de fattiges Pladser i min eller Arfvingers Fraværelse *vacant*, da maa Sognepræsten indteigne en anden nødtørftig i Steden, som nyder lige saadan Forflegning, som dend forige har nydt.

8. Worder een af *Hospitals* Lemmerne syg, da skal dend anden, som er i Værelsse hos, see dend syge til Gode med at rede sin Seng, fje dend sin Mad og beviisse ald muelig Hielp; er de begge syge eller saaledes vanføre, at de iche kand, skal de friskeste af de udj

de andre Værelsser gaae dem tilhaande, ellers, om de findes uvillige, at miste een Maanets Besolding, som gives en anden for dend syge at opvarte.

9. Sognepræsten skal have *Inspection* over *Hospitalet*, og dersom hand befinder, at nogen af Lemmerne iche christeligen og skickeligen dem forholder, maa hand, om de iche strax effter Forreleggelse raader Boed derpaa, saadanne uværdige af *Hospitalet* udviise, og igien i dend Sted tillade en skicheligere og nødtørfftigere Almisse-Lem at nyde Pladsen. Hand maa og, om de fattige noget over Tiden forholdes af alt, hvis dem herudj er lovet og tillagt, derom til mine Arvinger og Effterkommere giøre Erindring, da de, som derudj er Aarsag, skal til Rette settes, og de fattige strax nyde deris, saasom jeg ingenlunde vil, at nogen Forandring, Udflugt, Hinder eller Ophold skal afskiære de fattige den liden Deel, dem hereffter tilkommer. — Og endeligen for det

10de. Dersom jeg og mine Arvinger gandske skulle uddøe, og *Aasmark* Hovedgaard med tilliggende Gaarder og Gods, som nu min Søn Grev *Adam Christopher Knuht* under det Nafn *Knuhtenborg*, som forhen nefnt er, til Grevskab af Hans Kongl. Mai^{tt} allernaadigst er *erigerit*, skulle komme udj fremmede Eyers Hænder, da er saaledis ved des *Errigering* i Agt taget, som Lehnbrevet vidre udviiser, at *Hospitalet* og de fattige skal til evig Tid nyde Afgiffen af Hundsebye Sogns Kongethiende, iche som dend i Jordbogen er opført, men saaledis som den højest ved Forpagtning eller Leye kand udbringes, og forholdes da dermed saaledis.

Naar *Aasmark* eller *Knuhtenborg* Hovedgaards Eyere i hvo dend bliver, forsyner de fattige saaledis, som forhen *specificerit* er, og holder sig denne *Fundatz* i alle Maader effterrettelig, som de for Gud agter at ansvare, nyder og beholder den forn^{te} Konge Thiendes Oppebørsel og giør sig samme saa nøttig, som de best veed og kand, de da og self ligesaa fuldkommen som *Hospitalets* Stifter

og de fattiges Forsvar beholder derover øverste *Inspection*; men dersom de fattige noget forholdes eller og iche udj rette Tider nyder, hvis dennem er tillagt, da skal Sognepræsten ved sin Samvittighed være forpligtet det at andrage for Hans Høyærværdighed Biskoppen, som enten nu eller effterkommendes vorder, at hand som de fattiges Forsvar da vil sørge for dem og deris Jndkomme, og paa høyeste og beste Maader udbringe Konge Thiendens Afgifft, at de 8te fattige altid bliver forsynet saaledis, som forhen meldt er, og om Thienden formodentlig meere aarlig kand indbringe, samles af Overskudet og udsettes saa lenge paa Rendte, indtil *Capitalen* voxer saaledis, at *Hospitalet* noget kand tilbygges og med et Par Lemmer formeeris og ligeved de andre underholdes.

J det øfrige vil ieg have alle vedkommende paa beste Maader formanet og erjndret, at de saaledis for de fattige sørger og med deris Jndkomme omgaar, som de for Gud agter at forsvare. Og skal denne *Fundatz* af mine Arvinger og andre vedkommende holdes oprigtig og u-ryggelig til evig Tid; under Guds Straf og Forbandelse over alle dem, som herimod handle de fattige til Skade. Til Bekræftelse haver ieg dette ey alleene med egen Haand underskrevet og mit sædvanlig Zigneth hostrøcht. Men som min høytærede kiære Søn, høy og welbaarne Hr. *Adam Christoph Knuht* Greve af *Knuhtenborg*, Herre til *Meltz og Sørup* Gaarder, Hans Kongl. Mai^{ts} Cammerherre, paa sin og sine Arfvingers Veigne, dette tillige med mig i alle Maader indgaar og tilstaar, haver hand det og med egen Haand underskrevet og sit Zeigel hostrøgt.

Datum Knuhtenborg d. 19 Novembr. 1715.

Sl Hr E C Knuhtes

S Lerche   A C G V Knuht.

(L. S.)   (L. S.)

(Original i *Knuhtenborgs Archiv, Pakke 18.*)

28.

*Søster Lerches Andragende om Vidners Forhør af Commissionen i Sagen mellem hende og Ridefogden Guldbeck.
1721, 3. December.*

Stormægtigste allernaadigste Arve Herre og Konge!

Som udj min forrige Ridefogetz *Laur's Guldbechs* af lagde sidste Aars Regenschaber til 1. *May* 1721, hvorunder og *Contributions* Regenschaberne er forstanden, er funden adschillige Poster, som har givet mig Aarsag underdanigst at andrage for Eders *Kongl. Mayt.* om 2de *Commissarier*, hvortil giøres Forslag paa Hans *Excellence* Hr. Geheime Raad og Stiftsbefalingsmand over *Laalland* og Amptmand i *Falster* Hr. *Henrich Ulrich Lützou*, saa og welædle og welbyrdige *Nicolaj Adelaer*, Lands Dommer over *Laalland* og *Falster*, at de paa de Stridigheder, som ved samme Regenschaber falder og bem^{te} *Laur's Guldbeck* er given Mangel for, med Videre, og aldt, hvis af samme Regenschaber *dependerer*, det være sig hvad være maa, maatte ved een endelig Dom og *Sentens* os effter Loven adschille. Saa er jeg og allerunderdanigst begierende i Hensende til dend store Skade, som bemeldte *Laur's Guldbeck* mig ved Udviissning i mine Skove har tilføyet, saa vel i Aar, som forrige Aarringer, og uden min Ordre mange Træer udviist, der liigedan og under dette *Commissorio* maatte paakiendes med alt, hvad der af henger. Underdanigst vil jeg og udbede mig Eders *Kongl. Mayts.* Naade, at alle de Vidner som til denne Sags Oplysning er, at de for *Commissionen* maa føres og afhøres efter Loven, lige-

som det af deris eget verreende Ting *dependerede*, hvorudj jeg udj aldt naadig Bifald forventer, som

Knuhtenborg
d. 3 *December*
Ao. 1721.

Deris Kongel. Mayts.
Aller underdanigste
Tiennerinde
Sl Hr *E C Knuhtes S Lerche*.

(*Geh. Arch. Fyenske og Smaalandske Indlæg; kun Underskriften egenhändig.*)

29.

Ægtepagt mellem Gehejmeraad Friderich von Walter og Anna Christina Knuth. 1714, 7. Februar.

Vii underskrefne kiendis og hermed for alle witterlig gjør, at efftersom det hafver behaget dend almegtigste Gud saaledis at føye det, at vi hafver gifvet hin anden et fuldkommen *Ægteskabs Løfte*, saa for at forrekomme og hindre ald Tvist og Jrring, som imod Forhaabning effter vorris Død af worris Arfvinger paakomme kunde, saavel i Særdehlished at vide dend lengstlevvende af os (naar det Gud skulle behage en af os ved Døden at bort kalde) effter sin Stand udj bæste Maader *conserveret*, hafve vi paa Hans Kongl. Mayts. worris allernaadigste Kongis og Herris widere allernaadigste *Approbat*ion med hin anden jndgaaet og sluted effter schrefne *Ægtepagt*, liudende Ord effter andet som følger.

I.

Jeg *Friderich von Walther*, Ridder, Hans Kongl. Majts. *Geheime og Etats Raad*, samt *Ober Hofmester* hos Hans Kongl. Høyhed *Prinds Christian*, hermed tilstaaer,

Effterat jeg ved Guds naadige Forsiufn er kommen udj *Ægteskab* med dend høyædle og welbaarne Frue

Anna Christina Bielche von Knuthens, da skal hun for sig og sinne nue hafvende Børn og Arfvinger først niude og beholde til ævindelig Eyendom hindis Gods og Midler, alt saaledis, som hun det i Andledning [af] Hans Kongl. Majts. allernaadigste Tilladelsse og ved hindis Samfrenders Schiffte og Deelling jmellem hende og hendis Børn effter deris sahl. Hr. Fader *Brigadier Bielche* blifver deelt og tillodnet, værre sig *Obligationer*, Guld, Sølf eller andre *Prætiosa*, Møbler og Ejendomme, rørendis og u-rørendis. det helst er eller nefnis kand, effter de derofver og hereffter forfattede og af os begge underschrefne *Specificationers* widere Formelding, uden af mig (saa lenge ieg lefver, endog effter min Død) eller mine Arfvinger og *Creditorers* derpaa giørende *Præntioner* i nogen optenkelig Maader, men alt saadant u-beskaaret, at blifue min forlofuede Kieriste Frue *Anna Christina Bielche*, hendis Børn og Arfvinger og udj den Stand, som det nue forrefindis, meere og iche mindre *conserveret*, som meldet er.

2.

Dernest strecker sig ydermeere min Forsorg og welmeente Villie for min elskelige og troelofvede Kieriste *Anna Christina Bielche von Knuthens* og hendis Børn, dersom det schulle behagge dend almechtige Gud og ved Døden bortkalde mig førrend min elskelige Kierriste, da blifver icke alleene hende og hendis nue lefvende elskelige Børn *reserveret*, hvad som er meldet udj dend første Post, mens endog til ligge Deelning niuder alt mitt effterladende, verre sig Jordegods jnden eller uden Rigs, *Juweller*, Guld, Sølf eller hvad andre *Prætiosa*, *Meubler* og Ejendomme, rørendis og urørendis, hvad det helst er eller nefnis kand, og saaledis, som ieg det nue eyer eller eyendis worder, og i den Stand, det da kand forrefindis, uden nogen mine Arfvinger Paaanche eller

Tiltalle, naar først min beviislige Gield der af bliver udgiort, saa vit det sig da kand tilstreche; men schulle dend naadige Gud welsigne os udj voris Egteskab med Lifs Arfvinger, da træder de i Arf udj dette mit Effterladende, som gemes af Loven, lige med min Kieriste og hendis Børn, som Brødre og Søstre.

3.

Men skulle dend naadige Gud det saaledis behagge min elskelige forlofvede Kieriste Frue *Anna Christina Bielche von Knuthens* førend mig ved Døden at bortkalde, da schal alt, hvis udj dend første Post meldet er, komme hendis nue effterladende Børn til Deehling effter Loven, uden min eller minne Arfvingers og *Creditorers* der paa giørende *Prætentioner* i nafnlige Maader, til hvilken Ende ieg som en Fadër altid scal sørge og see der hen, at hvis, som er meldet udj dend første Post, saa vel min Kieristis, som hendis Børns *Capitaler* bliver icke alleene *conserveret* og i moed nøyagtig Forsickring paa Rendte udsat, mens og dend der af flydende *Interesse* og *Usum fructum* aarlig *Capitalerne* een hver for sig saasom Moderen og Børnene tilreignet og forbædret, saaledis at det udj en vis *Capital* hendis effterlatte Børn da kand komme til Deelning uden *Præjuditz* og Arge- list udj nogen optenkelige Maader; udj dette Tilfelde (da ieg dog af Hiertet ønscher, dend almegtige Gud min forlofvede Kieriste udj mange Aar ved Lifve og udj ald fornøyelig Sundhed at spare) hun ved Deden schulle afgaae, førrend ieg, da foruden alt dette, som er meldet udj dend omschrefne første, 2den og 3die Post, som da bliver hendis nue hafvende og da effterladende Børn til Gode og Deelning, saa niuder de ickun disforuden dend halfve Part af det mig tilhørende og hvis videre da det øfrige fellis Boe effter dend anden Postis Formelding kand tilstreche. Til detz ydermeere Bekreftelse

hafver vi denne jmellem os sluttede og forfattede Ægtepagt tillige med min Kieriste *Anne Christina Bielche von Knuthens* Lavvæрге dend høvædle og welbaarne Hr. *Winsentz Lerche* til *Lerchenfelt*, Rider, Kongl. Mayts. *Estats Raad*, *Ceremonimester* og *Ordens Secreterer*, tillige med woris Hender underskrævet, og woris Zigneter hostrøgt. *Datum Hafnie* dend 7de *Februarij Ao* 1714.

A C Bielcke.

F Walter.

V Lerche.

(L. S.)

(L. S.)

(L. S.)

(*Geh. Arch. Sjællandske Indlæg; kun Underskrifterne egenhændige.*)

30.

Ansøgning fra Søster Lerche angaaende Beskætningen af Eleonora Knuths Formue. 1715, 9. Februar.

Stormægtigste allernaadigste
Arfve Konge og Herre.

Det er iche uden nødtvungen Aarsag, jeg for Eders Kongl. May^{tt} denne min allerunderdanigste *Supplique* i dybeste Underdanighed nedlægger. At som Amtsfvalter Fisker herudj Lolland uformodentlig krefver mig, udj dend sidste allernaadigste paabudne Krigsstyr, af een *Capital* 16000 Rdl., der effter Eders Kongl. May^{ts} allernaadigste om Krigsstyren udgangne Forordnings Tilhold, beløber 320 Rdl., med Forregifvende at være for min yngste Daatter *Eleonora Knuht*; da dog eenhver er bekiendt, det erm^t min Daatters Arfve *Capital* effter hendes Faderbroder afgangne Hr. Ober-Cammer Juncher *Knuht* ey er meere effter Skifftebræfvets Formelding, end omtrent 6000 Rdlr., hvorforre jeg effter Eders Kongl. May^{ts} allernaadigste Bevilling og er Væрге for, deraf ieg paa min Daatters Weigne, ligesom i forbi-gangne Aaringer, er saa villig som underdanig skyldig

at svare dend allernaadigste paabudne Krigsstyr, uagted jeg hidtil haver levet udj det allerunderdanigste Haab, det erm^t *Capitals* Krigsstyr skulde vaaren begreben under de 2200 Rdlr., som jeg tillige min Søn Grev *Knuht* udj denne seeniste og allernaadigste paabudne Krigsstyr er ansat at svære; hvilchen *Summa* saa yderlig paa vores fælleds Midler er ansat og *taxcerit*, som ieg for Gud og Eders Kongl. May^{tt} ved min Sandheds Eed, og med god Samvittighed kand *præstere*; særdeelis Eders Kongl. May^{tt} desforuden og allernaadigst kand være bekjendt, det ieg endnu er skyldig til mine Hr. Sviger-Sønner en *Capital* af 25000 Rdlr., som de i Anledning og effter min sl. Mands gjorde *Despotion* og sidste Villie til Arf og Brudestyr effter allernaadigst *confirmeret Testament* tilkommer, hvilchet uden Grefskabets allernaadigste *erigerede Efector* nu skal svares af mig, af det øfrige, hvad Gud mig og min Søn Grev *Knuht* tillige kand være velsignet med, som ieg af et oprigtig og troe skyldig Hierte til Eders Kongl. May^{tt} kand forsichre at være os nærgaaende noch i denne besværlige Tid at bringe til veye, da større og meere *Contributioner* bør udredes til Eders Kongl. May^{ts} Tieniste af vores Jordegøeds, hvorudj og vores Midler mest er bestaaende, saadan voris Tilstand Eders Kongl. May^{ts} allernaadigste beskichede gode Mænd ved Krigsstyrs *Taxationen* muelig hid til ey har vaaren bekjendt; heldst effterdj de i Stæden for de 6000 Rdlr. Arf for min yngste Daatter *Eleonora Knuht pretenderer* Krigsstyr af een *Capital* 16000 Rdl., saa adligevel, dette tilforn udi de forige Aars *Taxationer* udj Krigsstyrene Tid effter anden er blefven *remonstrert* derpaa og *reflecterit*, saa ey videre for dend Post er svaret end af *Capital* 6000 Rdlr., saa finder ieg nu høylig fornøden herved allerunderdanigst eengang for alle og udj allerunderdanigste og dybeste Ydmyghed at *remonstrere* Eders Kongl. May^{tt} dend ud-

førlige Beskaffenhed om denne min yngste Daatters *Capital*, der saaledis bestaar og til Krigsstyr *reflecteris* paa; først dend faderbroderlige Arf 6000 Rdt., som ieg og saaledis tilstaar; mens, allernaadigste Arfve Konge og Herre, de 10000 Rdr., som til denne erkende *Summa* paastaaes, bestaar effter før *alligerede Testament* saaledes, iche af nogen virkelig Arf for min Daatter *Eleonora*, førend hun effter Guds naadige Forsiufn er kommen i Mands Verge, og effter min Død, om ieg forinden iche af mine *Revenye*, som ieg paa Alderdom kand sammenholde og *minagere* til hendis Udstyr, effter *Testamentets* Tilhold, før kand blifve betalt; alt saa kand io disse 10000 Rdr., som nu under Grævskabets *Efecter vercerer*, iche reignis for nogen vis *Capital*, der saaledis udj Tilfelde er tilladt og i Tiden vendtende, hvilchen denne min allerunderdanigste og korte *Remonstration* skeer i Anledning Eders Kongl. May^{ts} allernaadigste om Krigsstyren udgangne Forordning *de Dato* 21 April 1714 dens 5te *Articul*, dereffter ieg lever i det stadige og allerunderdanigste Haab, Eders Kongl. May^{ts} dette mit allerunderdanigste Andragende udj sin altid, mod mig og mines, store beviste kongl. Naade til det beste endnu fremdeelis antager til allernaadigste *Resolution* og forventtende *Moderation* af dend, der i Lefnets Tid lever

Eders Kongl. May^{ts}

Min allernaadigste Arfve Konge og Herris
 Knuthenborg d. Allerunderdanigste Tiennerinde
 9de Februarij 1715. Sl. Hr ECKnuhten SLerche.

Ved kongelig Resolution af 4. Marts 1715 bevilgedes det, at de 2 Procent kun skulde svares af 6000 Rd.

(Rentekammerarchivet. Orig. kongelige Resolutioner; kun Underskriften egenhändig.)

31.

*Ansejning fra Secondlieutenant Adam Levin Knuth om
Tilladelse til at gaa i fremmed Krigstjeneste.*

Stormægtigste, allernaadigste Arfve Konge og Herre.

Saasom wed den forestaaende *Campagne*, enten wed dend keysserlige *Armade* i *Italien* eller oc wed de *Allieredes Armade* i Holland, falder adtskilligt at lære, hvorwed ieg kunde gjøre mig dess mere *capable* til Eders Kongl. Maits. Tienneste, saa er jeg allerunderdanigst bønfalden til Eders Mait., at mig allernaadigst motte gives *Permission* til *Italien* at udreyse, og naar da Eders Kongl. Mait. min allerundandigste øvrige Tienneste igjen skulle forlange, skal jeg mig allerunderdanigst straxssen lade indfinde, forwenter herom Eders Kongel. Maits. allernaadigste Bønning, oc forbliver Eders Kongel. Majestets

Allerunderdanigste oc tropligtskyldigste Tienner

Adam Levin Knutt.

Rendsborg d. 18. Aug^{ts} 1701.

Kongen resolverede herpaa: Kan nicht sein.

(Geh. Arch.; Krigscancelliets refererede Sager 1701. Egenhändig
Original.)

Tilføjelse.

Til Side 39—40 kan føjes efter en Optegnelse af den sidst afdøde Greve til Knuthenborg, at det gamle Aasmarke har været omgivet af brede, rimeligvis dobbelte Grave. Ved de i Midten af Treserne udførte Drainingsarbejder omkring Gaarden er fundet Spor af en meget gammel og stor Bygning med Taarne i Hjørnerne.

Eggert Christoffer Knuth.

Soster Lerche

Anna Christine Knuth.

